

Протођакон Василије Марушчак
Светитељ-хирург

Житије архиепископа Луке (Војно-Јасенецког)

Москва, Даниловски благовесник, 2006.

Предговор

Наступило је отопљење, завршила се седамдесетогодишња апокалиптичка зима ратоборног безбожништва и много тога нам сад изгледа другачије и много тога видимо другачије. Ни из далека не онако као у сасвим блиској прошлости.

Из хаоса догађаја и различитих страсти све јасније и распознатљивије израћа величанственост и лепота Руске Православне Цркве. У годинама најсуровијих прогона, какви нису виђени у току целе историје хришћанства, она не само да није увенула, већ је заблистала светлошћу Божанске љубави која нам је јављена кроз небројени збор мученика, исповедника и подвижника, који су до краја сачували верност Христу и Његовој Цркви.

По уверењу древних Римљана, управо је верност (fides) била особина по којој су се они разликовали од варвара. Вероватно је исто ово осећање – верност, али у овом случају Христу, Цркви и православној традицији, карактерисала многе хришћане у страшним годинама које је доживела наша домовина, кад су неки покушавали да слабе и неодлучне преваре чорбом од сочива псеудонаучних теорија, а јаке и храбре убију и да на сваки начин пређуте и сакрију од света њихов подвиг вере и мучеништва. Управо таква верност нам је потребна данас, и данас више него икад.

Хвала Богу, можемо да се пожалимо свашта, само не на одсуство примера и путева спасења. Хвала Богу, иако смо данас лишени многог, нисмо лишени милости Божије и дарова Светог Духа.

Сад треба да се пробудимо за тајински живот у Цркви, да осетимо другачији квалитет постојања, да стекнемо сигурност и јединство у Исусу Христу. И шта за нас може бити драгоценије од подвига мученика и исповедника?...

Рад протођакона Василија Марушчака представља занимљиво и вредно искуство проучавања живота јединствене личности – архиепископа Луке (Војно-Јасенецког), истакнутог архијереја и лекара. Тешко је оценити животно искуство човека, који је сав у Христу и којем истовремено није страна истинско научно гледање на свет, који је одан Цркви, али је наставио да живи занимајући се за друштвена збивања. У наше време се много тога променило, али су саблазни, лаж и насиље остали. Постали су другачији, али ништа мање опасни по људску душу. Живот владике нам помаже да схватимо да је бескорисно борити се с последицама не знајући њихове тајне и дубоке узроке. Саблазни треба да дођу у свет, и чак ће и праведници бити искушавани, као што знамо из Светог Писма, и зато не смемо да заборавимо да у духовном животу нема примирја с ђаволом. Одвија се стална и сурова борба за људске душе, за вечност и спасење.

Владика Лука је прибројан збору светаца. То је призивање за ново служење, али сад већ у својству небеског заступника, који има посебну смелост да се моли пред Престолом Божјим за своју земљу и народ. И ми са своје стране повијмо колена свог срца пред величином овог архијереја.

Светост је вредност по себи и циљ по себи, она не подлеже било каквом "коришћењу" зарад било каквих циљева, јер је сама она циљ. Светост је "вредност по себи". И ми смо радосни због тога што духовна вредност не може да се сакрије, исто

као град који стоји на врху горе (Мт. 5, 14). Прослављајући свеца ми реално учествујемо у његовој слави.

Протојереј Николај Доненко

Године детињства и младости

Валентин Феликсович Војно-Јасенецки рођен је 27. априла 1877. године у Керчу у породици апотекара. Род Војно-Јасенецких је прилично стар, познат је од XVI века [32, 939],¹ и његови представници су служили на двору пољских и литванских краљева. Међутим, род је постепено осиромашео, и већ је деда Валентина Феликсовича живео у Могилевској губернији, у сељачкој кући и носио је опанке, истина, имао је млин. Његов син, Феликс Станиславович је одлучивши да се извуче из сељачке забити стекао образовање и постао апотекар. Међутим, апотека коју је Феликс Станиславович држао две године, није доносила велики приход. Он је прешао у државну службу и до саме смрти је остао службеник.

Крајем осамдесетих година Војно-Јасенецки су се преселили у Кијев и настанили су се у центру града, на Крешчатику. Породица је имала седам чланова. То су били: отац, мајка, две кћерке и тројица синова. Религиозна атмосфера у породици је била специфична. Феликс Станиславович, ревносни католик, био је тих човек и није наметао деци своја гледишта. Породичне односе у кући одређивала је мајка, Марија Дмитријевна (девојачко презиме Кудрин). Она је била васпитана у православној традицији и њена вера се огледала у добрим делима, која је чинила у славу Божију. Марија Дмитријевна је редовно снабдевала затвор домаћим пецивом за затворенике, омогућавала је затвореницима да нешто зараде шаљући им, на пример, душеке на пресвлачење. Кад је почео Први светски рат у кући се стално кувало млеко које се слало рањеним војницима. Међутим, живо религиозно осећање Марије Дмитријевне било је жестоко рањено једним непријатним догађајем. Заказавши парастос за умрлу кћерку она је у храм донела посуду с кољивом и после парастоса је случајно била сведок деобе свог приноса. После тога никад више није прекорачила праг цркве.

"Нисам стекао религиозно васпитање, и ако се може говорити о наследној религиозности, вероватно сам је наследио углавном од врло побожног оца," писао је архиепископ Лука у мемоарима, већ на заласку живота. На формирање његове вере несумњиво је утицала близина јединственог центра Православља као што је Кијево-Печерска Лавра. Црквени живот који је овде врео, обиље богомолника, који су у рекама долазили на поклоњење кијевским светињама – све је ово младићу пружало богату храну за размишљање. О томе да је његов духовни свет грађен на светом Православљу као на чврстом камену говори следећа чињеница. Извесно време Војно-Јасенецки се одушевљавао идејама толстојевства. Чак је 30. октобра 1897. године написао писмо Л.Н.Толстоју с молбом да утиче на његову строгу мајку која се противила његовој жељи да постане толстојевац. Валентин је молио грофа за дозволу да дође у Јасну Пољану и да живи под његовим окриљем [27, 47]. Међутим, на срећу, у младићеве руке је доспела књижица Л.Толстоја "У чему се састоји моја вера?". Пажљиво ју је проучио и схватио да толстојевство није ништа друго до изругивање над Православљем, и да је Толстој јеретик, бесконачно далек од истине.

Истинско поимање хришћанске вере Валентин Војно-Јасенецки је стекао усрдно прочитавши Нови Завет, који му је поклатио директор гимназије приликом доделе

¹ Овде и у даљем тексту је у квадратним заградама наведен број изворника. Прва цифра указује на број изворника по библиографији, друга – број странице.

сведочанства на матури. Многа места из ове свете књиге оставила су неизбрисив утисак на младића [2, 13].

Од дечјих година Валентин је показао да је талентован за цртање. Истовремено с гимназијом он завршава Кијевску уметничку школу. О сложеним размишљањима и грозничавим трагањима у избору животног пута писао је сам светитељ Лука: "Уметност ме је толико привлачила да сам по завршетку гимназије одлучио да се упишем на Петроградску Уметничку академију. Али, за време пријемног испита дубоко сам се замислио над тим да ли бирам правилан животни пут. Кратка колебања су се завршила тиме што сам признао себи да немам права да се бавим оним што ми се свиђа и да морам да се бавим оним што је корисно за људе који страдају. Из Академије сам послао мајци телеграм којим сам је обавестио да имам жељу да се упишем на медицински факултет, али су сва места већ била заузета и понуђено ми је да се упишем на факултет природних наука с тим да касније пређем на медицински. То сам одбио, јер нимало нисам волео природне науке. У мени је било јако изражено интересовање за друштвене науке, посебно за богословију, философију и историју. Зато сам предност дао упису на правни факултет и годину дана сам са занимањем изучавао историју и философију права, политичку економију и римско право." [2, 10]

Љубав према сликарству довела га је у приватну школу професора Книра у Минхену. Након што се тамо школовао краће време вратио се у Кијев. "Могао сам да се упишем на медицински факултет," пише Владика у мемоарима, "али ме је опет победило размишљање својствено припадницима народњачког покрета и због младићке ватрениости одлучио сам да се што пре латим практичног посла који ће бити користан простом народу. Падале су ми на памет мисли о томе да постанем болничар или сеоски учитељ, и у овом расположењу сам отишао код директора народних школа Кијевског школског округа с молбом да ме упише у једну од школа. Испоставило се да је директор паметан и проницљив човек; високо је оценио моја "народњачка" стремљења, али ме је врло енергично одговарао од моје намере и убедио ме је да се упишем на медицински факултет. Ово је одговарало мојој тежњи да будем од користи сељацима, којима се пружа тако лоша медицинска помоћ, али се на путу испречила моја, скоро да се може рећи, одвратност према природним наукама. Ипак сам савладао ову одвратност и уписао се на медицински факултет Кијевског универзитета" [2, 13-14].

Универзитет. Почетак рада.

Дакле, 1898. године Валентин Војно-Јасенецки је постао студент Кијевског универзитета "Свети кнез Владимир". Ускоро је изабран за предводника године, што је представљало израз посебног поверења од стране другова из групе. Једном је у групи дошло до инцидента – у жару свађе један студент је ошамарио другог. Војно-Јасенецки се заступио за увређеног друга са године. Увек осетљив за туђу патњу и бол стајао је на страну слабијег, протестујући против насиља и неправедности.

Младић је добро студирао на универзитету и неочекивано за самог себе, одушевио се анатомијом. Оно што је многе одбијало од медицине, њега је највише привукло. "Умеће да врло танано цртам и моја љубав према форми претворили су се у љубав према анатомији... Од неуспелог уметника постао сам уметник у анатомији и хирургији" [2, 14]. Завршавајући факултет у јесен 1903. године изјавио је да жели да целог живота буде рејонски државни лекар. "Медицину сам изучавао с једним јединим циљем: да целог живота будем сеоски, сељачки лекар, да помажем сиромашним људима," писао је касније у својим мемоарима.

Међутим, избио је Руско-јапански рат. Војно-Јасенецки је у саставу медицинског одреда Црвеног крста 30. марта 1904. године отпутовао на Далеки исток. Одред је био смештен у Читу. Управо овде је почела пракса хирурга-лекара. Главни лекар је младом колеги поверио да буде шеф хируршког одељења и није погрешно: операције које је обављао Валентин Феликсович биле су компликоване и одвијале су се беспрекорно, неуспеха није било. Одмах је почео да оперише кости, зглобове и лобању. У овоме се огледало његово напето интересовање за топографску анатомију. Овде, у Чити, одиграо се још један важан догађај у животу Војно-Јасенецког: његова женидба Аном Васиљевном Лански, кћерком управника имања у Украјини. Ана је у Читу допутовала с истим овим одредом Црвеног крста као милосрдна сестра. У болници су је звали "света сестра". Двојица лекара су је просила, али је она одбила, зато што је дала завет безбрачности. Одлучивши да се уда за Војно-Јасенецког прекршила је овај завет. "У ноћ пред венчање у цркви коју су саградили декабристи молила се испред иконе Спаситеља. Одједном јој се учинило да је Христос окренуо Своје лице и да је Његова икона нестала из кивота. То је очигледно било подсећање на њен завет и због његовог кршења Господ ју је тешко казнио неиздрживом, патолошким љубомором" [2, 16-17].

Убрзо после свадбе младенци су се преселили у мали срески град Ардатов у Симбирској губернији, где је Валентину Феликсовичу поверено да управља болницом. Посла је било много и млади хирург је осетио да губи снагу; породица се преселила у село Верхњи Љубаж у Фатешком срезу Курске губерније. Међутим, слава о изванредном хирургу се већ проширила тако далеко да испред прага мале сеоске болнице у реду нису чекали само посетиоци из оближњих места, већ чак и из суседне губерније. Посебно му је у сећању остао случај с једним младим просјаком, слепцем којем је лекар повратио вид изванредно обављеном операцијом. Човек који је прогледао окупио је слепце из читавог округа и они су се у дугачком реду постројили испред болнице у очекивању лекарске помоћи.

Градска управа је Војно-Јасенецког преместила у срески градић Фатеж, али је и одатле ускоро морао да оде, јер је Валентин Феликсович једном одбио да прекине пријем болесника који су се налазили пред вратима његове ординације, како би се хитно одазвао на позив начелника окружне полиције. Наравно, председник управе је издејствовао отказ независно од доктора. Без обзира на то у току целог живота за њега су сви пацијенти били једнаки и највиши положај у друштву није давао било какве предности у лечењу. Подједнако добронамерно и пажљиво је прегледао и лечио и обичног сељака из забаченог сибирског села и угледног чиновника. С увек истом строгошћу лекар се односио само према ратоборним безбожницима, чије болести је сматрао казном Божијом због њихових грехова противљења.

Из Фатежа је Војно-Јасенецки отпутовао у Москву како би радио на докторској дисертацији. У државним болницама хирург је имао прилике да се сретне с проблемима анестезије приликом операција. Било је случајева с тешким компликацијама после примене опште наркозе и млади лекар је почео да тражи нове путеве у анестезији. Књига немачког хирурга Хенриха Брауна "Локална анестезија, њено научно образложење и практична примена" за њега је постала извор надахнућа и подстрек за налажење сопствених метода. "Жудно сам је прочитао и из ње сам први пут сазнао за регионалну анестезију, чије су нове методе сасвим недавно биле објављене... У мени се родило живо интересовање за регионалну анестезију, дао сам себи задатак да почнем да се бавим разрадом њених нових метода" [2, 18].

Дакле, посетивши у Москви Петра Ивановича Дјаконова, великог научника, оснивача часописа "Хирургија" Војно-Јасенецки је изразио жељу да ради у његовој клиници како би прикупио материјал за тему "Регионална анестезија". Након што је

добио дозволу Валентин Феликсович је радио интензивно и плодно – неколико месеци је препарирао лешеве на Институту топографске анатомије, брусећи методе и технику регионалне анестезије. За проучавање варијанти анестезије *nervusa trigemina* морао је да проучи триста лобања. Ево шта он пише у писму кући: "Из Москве не желим да отпутујем пре него што од ње узем оно што ми је потребно: знање и умеће за научни рад. По обичају не знам за меру у раду и већ сам се јако преморио. А предстоји ми велики рад: за дисертацију треба да научим француски језик и да прочитам око петсто радова на француском и немачком језику. Осим тога, мораћу много да радим на докторским испитима" [26, 62].

У Петрограду је 1915. године изашла књига Војно-Јасенецког "Регионална анестезија", са сјајним илустрацијама самог аутора у којој је уопштио резултате истраживања и своје изузетно богато хируршко искуство. "Нећу погрешити ако регионалну анестезију назовем савршеном методом локалне анестезије. На смену нескладним и примитивним начинима натапања раствором за анестезију свега што треба сећи у слојевима, дошла је нова, танана и привлачна методика локалне анестезије у чијој основи се налази дубоко рационална идеја да се прекине проводљивост нерава којима се преноси осећај бола из области која се подвргава операцији" [26, 36]. За овај рад Варшавски универзитет је Валентину Феликсовичу Војно-Јасенецком доделио награду "Хојнацког". Ову награду су добијали аутори најбољих дела који су крчили нове путеве у медицини. Нажалост, аутор није добио новац (900 рубаља у злату) зато што није могао да достави у Варшаву одређени број примерака књиге: мали тираж је плануо за трен ока.

В.Ф.Војно-Јасенецки је 1916. године одбранио своју монографију "Регионална анестезија" као дисертацију и стекао је звање доктора медицине. Професор Мартинов је овај рад окарактерисао на следећи начин: "Навикли смо да се докторске дисертације обично пишу на задату тему с циљем добијања виших дужности у служби и да њихова научна вредност није велика. Међутим, кад сам читао Вашу књигу стекао сам утисак појања птице која не може да не поје и високо сам је оценио" [2, 21-22].

Научни рад у Москви је толико обузео Валентина Феликсовича да није приметио како се постепено обрео у новчаном шкрипцу. Да би издржавао породицу вратио се практичној хирургији и прво је радио у селу Романовка у Саратовској губернији, а касније у Переслављу-Залеском. Овде је као један од првих у Русији обављао изузетно сложене операције, не само на жучним каналима, бубрезима, желуцу и цревима, већ и на срцу и мозгу. Одлично владајући техником операција на оку, многим слепцима је враћао вид. И иако су државни лекари недељом и о празницима изузетно оптерећени, он је све чешће почео да одлази у локалну цркву у којој је чак имао своје место. И овде, у Переслављу В.Ф.Војно-Јасенецки је дошао на идеју да своје искуство изложи у књизи, коју је одлучио да наслови "Есеји из гнојне хирургије". Био је сачињен план, написан је предговор и одједном се у њему појавила "крајње чудна, наметљива мисао: кад ова књига буде написана, на њој ће стајати име епископа" [2, 24].

1917. година. Прва искушења.

1917. година је била преломна, не само за земљу, већ и за Валентина Феликсовича лично. "Почетком 1917. године," сећао се светитељ у мемоарима, "код нас је допутовала најстарија сестра моје жене, која је на Криму управо сахранила своју младу кћерку, преминулу од прогресивне туберкулозе. На велику несрећу, донела је са собом јорган којим се покривала њена болесна кћи. Говорио сам својој жени Ани да нам је у јоргану довежена смрт. Тако је и било: Анина сестра је код нас провела свега

око две недеље и убрзо после њеног одласка код Ане сам открио очигледне симптоме туберкулозе плућа" [2, 24]. У марту 1917. године породица се преселила у Ташкент, где је Валентину Феликсовичу понуђено место главног лекара у градској болници. Сместивши се с породицом у велику кућу, која је специјално саграђена за главног лекара, у потпуности се предао раду. У болници је организовао хируршко одељење. Болесника је било јако много. У току је био грађански рат. У болницу су допремали тешке болеснике, рањенике, и главни лекар је више пута ноћу подизан из кревета на операцију. И он, по сведочанству колега, никад није негодовао, никад није одбијао да помогне. Међутим, у лекаревој кући се настанила несрећа. Жена се лагано гасила. Тешка болест јој је одузимала последњу снагу. Коначно ју је дотукла вест о мужевљевом хапшењу. В.Ф.Војно-Јасенецки је ухапшен по клеветничкој пријави извесног Андреја, радника из мртвачнице. Позадина овог догађаја је била следећа: Валентин Феликсович је више пута упозоравао свог лењог потчињеног да ће га истерати с посла због лоповлука, пијанства и нерада. Али тад су у граду почела хапшења противника новог режима и Андреј је одлучио да се обрачуна са својим шефом искористивши очигледну клевету.

Војно-Јасенецки и његов колега, млади хирург доведени су у железничке радионице где је преки суд вршила "ванредна тројка". За разматрање сваког предмета "судије" нису трошиле више од три минуте, пресуда је обично била иста – стрељање. Осуђеници су извођени кроз друга врата и одмах стрељани. Двојица лекара су испред врата ове суднице провела преко пола дана (12 сати). Може се замислити ужас младог хирурга Ротенберга који је стално запиткивао учитеља: "Зашто нас не прозивају? Шта то може да значи?" На то је Валентин Феликсович мирно одговарао: "Прозваће нас кад дође време, седите мирно." Касно увече у овој "сали смрти" појавио се угледни партијац који је лично познавао главног лекара. Зачудио се кад је овде угледао познатог хирурга, распитао се шта се десило и ускоро је двојници лекара уручио пропуснице за излазак, давши им чуварску пратњу. Вративши се на одељење лекар је дао налог да се планирани болесници припреме за операцију која умало није пропала због неочекиваног хапшења. Хирург је стао за операциони сто и започео је операцију као да се ништа није десило.

По милости Божијој лекар је избегао неминовну смрт, али је овај догађај покосио Ану Василевну и она до саме смрти више није устајала из постеље. "Горела је у грозници, потпуно је изгубила сан и много се мучила," пише о овим данима светитељ Лука. "Последњих тринаест ноћи седео сам поред њеног самртног одра, а дању сам радио у болници... Наступила је последња страшна ноћ. Да бих олакшао патњу жени на умору убризгао сам јој шприц морфијума и она се видно умирила. Двадесет минута касније чујем: "Дај још." Ово се поновило пола сата касније и у току два-три сата убризгао сам јој много шприцева морфијума, што је далеко премашило дозвољену дозу. Међутим, нисам видео дејство тровања. Ања се изненада брзо придигла и села и прилично гласно је рекла: "Позови децу." Дошла су деца и она је све прекрстила, али их није љубила, вероватно се плашила да ће их заразити. Опростивши се од деце поново је легла, мирно је лежала затворених очију и њен дах је постајао све ређи и ређи... Наступио је последњи уздах... Ања је умрла у тридесет осмој години. Две ноћи сам читао Псалтир поред сандука стојећи покрај ногу покојнице потпуно сам. У три сата друге ноћи читао сам 113 псалма, чији почетак се поје приликом дочека архијереја у храму... И последње речи псалма су ме запањиле и потресле, јер сам их савршено јасно и несумњиво доживео као речи Самог Бога упућене мени: *Од нероткиње насељава кућу, учинивши је радосном мајком синовима.* Господ је знао какав тежак и трновит пут ме очекује и одмах после смрти мајке моје деце Сам се побринуо за њих и олакшао је моју тешку ситуацију. Ја сам због нечега без и најмање сумње примио речи

које су ме потресле као указивање Божије на моју операциону сестру Софију Сергејевну Белецку, о којој сам знао само да је недавно сахранила мужа и да је била неплодна, односно да није имала деце, и све моје познанство с њом ограничавало се само пословним разговорима који су се тицали операције. Па ипак сам речи: *Од нероткиње насељава кућу, учинивши је радосном мајком синовима* без сумње прихватио као Божију заповест да јој поверим бригу за моју децу и њихово васпитање. Једва сам дочекао седам сати ујутру и упутио се код Софије Сергејевне, која је живела у хируршком блоку. Покуцао сам на врата. Отворивши, запањено је устукнула угледавши у тако рани час свог строгог шефа.

"Опростите, Софија Сергејевна," рекао сам јој, "врло мало знам о вама, не знам чак ни да ли верујете у Бога, али сам дошао код вас с Божијом заповешћу да вас уведем у своју кућу као *мајку која је радосна синовима*. – С дубоким узбуђењем је саслушала шта ми се десило ноћу и рекла је да јој је било врло болно да само из далека гледа како се мучи моја жена и да је страшно желела да нам помогне, али се није усуђивала да понуди своју помоћ. С радошћу је пристала да испуни Божију заповест о њој" [2, 26-28]. Тако је по вољи Божијој Софија Сергејевна постала мајка четворо деце Валентина Феликсовича који је после женине смрти изабрао пут служења Цркви.

"Докторе, ви треба да будете свештеник!"

Неки савременици, који су познавали Валентина Феликсовича, говорили су да је тежак губитак ватрено вољене жене сломио чврст карактер професора и да је он "скренуо" у мистику, у религију. Међутим, управо описани случај у којем је Валентин Феликсович јасно видео Десницу Божију, која га усмерава у укрепљује у оваквој несрећи – представља резултат чврсте, несумњиве вере, која се може упоредити с Аврамовом вером, кад човек чини корак у непознато, чврсто верујући у Божанско обећање: *Може ли жена заборавити пород свој да се не смилује на чедо утробе своје! А да би га и заборавила, Ја нећу заборавити тебе* (Ис. 49, 15).

Ташкентски парохијани су сведочили да је професор Војно-Јасенецки редовно одлазио на богослужења недељом и празником, да је био активан мирјанин. Врло често је долазио на богословска окупљања верника, која је организовао старешина цркве на станици протојереј Михаил Андрејев, сам је држао беседе на теме из Светог Писма. Једном је, крајем 1920. године Валентин Феликсович присуствовао епархијском састанку на којем је одржао говор о ситуацији у Ташкентској епархији. Овај наступ је оставио снажан утисак на слушаоце. После састанка надлежни архијереј – епископ Ташкентски и Туркестански Инокентије (Пустински) је одвео професора у страну и одушевљавајући се дубином и искреношћу његове вере рекао: "Докторе, ви треба да будете свештеник!" Светитељ Лука се сећа у својим мемоарима: "Никад ми није падала на памет мисао о свештенству, али сам речи преосвећеног Инокентија примио као Божји позив архијерејским устима и не размишљајући ни за тренутак, рекао: "Добро, Владико! Бићу свештеник ако је то угодно Богу!" [2, 30]. И тако, дубоко верујући да се Промисао Божји огледа у околностима, професор, доктор медицине Војно-Јасенецки са смирењем повија своју главу под јарам свештенства. Питање о рукоположењу било је решено толико брзо да чак нису успели да му сашију подрасник. "Већ у прву недељу, приликом читања часова, пратила су ме двојица ђакона и ја сам у туђем подраснику изашао пред архијереја који је стајао на катедри и он ме је посветио за чтеца појца и ипођакона, а за време Литургије и у чин ђакона. Наравно, овај необичан догађај посвећивања у ђакона професора, који је већ био на гласу, изазвао је огромну сензацију у Ташкенту, и код мене је дошла велика група студената медицинског факултета на челу с једним професором. Наравно, нису могли да схвате и оцене мој

поступак, јер су сами били далеки од религије. Шта би схватили да сам им рекао да гледајући карневале, који су се изругивали над Господом нашим Исусом Христом моје срце гласно виче: "Не могу да ћутим!" Осећао сам да је моја дужност да проповеђу браним нашег Спаситеља Којег су вређали и да хвалим Његово безмерно милосрђе према људском роду. Недељу дана после посвећивања за ђакона, на празник Срећења Господњег 1921. године епископ Инокентије ме је рукоположио за јереја... Морао сам да комбинујем своје свештенство с држањем предавања на медицинском факултету... Преосвећени Инокентије, који је сам ретко проповедао, одредио ме је за четвртог свештеника у храму и поверио ми је да држим све проповеди. Притом ми је рекао речима апостола Павла: *Није ваше да крштавате, него да проповедате Јеванђеље*" [2, 30-31].

Треба знати какав је био однос према религији у ово страшно време пуно бриге. Мутни талас ратоборног безбожништва је преплавио земљу. Мноштво архијереја, свештеника и мирјана је својом крвљу посведочио веру у Христа. Паклена машина репресија ломила је судбина већег и бољег дела православног народа. Народа, који је некада називао себе Светом Русијом. Већ су пострадали светитељи Владимир и Венијамин, већ су многи свештеници и мирјани отишли у прогонства и логоре, али су вођи болшевизма и даље прогањали Цркву Божију, настављали су да разацињу Христа. И ево, у ово страшно време кад су се неки свештенослужитељи одрицали чина, уплашивши се репресија, професор Војно-Јасенецки, повинујући се призиву Божијем, прима рукоположење. Две године је Војно-Јасенецки био свештеник и напредовао је не само у пастирској, већ и у друштвено-научној делатности, поставши један од иницијатора отварања универзитета у Ташкенту.

На првом научном конгресу лекара Туркестана (23-28.10.1922. године) он је наступио с четири велика реферата, у којима је с колегама делио своје изузетно богато хируршко искуство. Иако је био свештеник остао је професор медицине и држао је предавања из топографске анатомије и оперативне хирургије у раси и с крстом на грудима. Остајући главни хирург Ташкентске градске болнице недељом је служио у храму, а после вечерње је водио дуге разговоре на богословске теме. Као пастир отац Валентин није могао мирно да гледа на активну одступничку делатност бившег мисионара Курске епархије, распопа – протојереја Ломакина. Овај несрећни човек, који је издао Христа са својом спаљеном савешћу наставио је да се противи Богу предводећи антирелигиозну пропаганду у целој Средњој Азији. Отац Валентин је две године водио јавне дискусије уз присуство огромног мноштва народа. По правилу, ове дискусије су се завршавале посрамљивањем одступника и верујући му нису давали мира питајући га: "Кажи нам, кад си лагао: да ли онда кад си био поп, или сад лажеш?" Ускоро је почео да се плаши оца Валентина и молио је организаторе дискусија да га избеаве од "овог философа" [26, 118]. На несрећном хулитељу Духа Светог страшно се остварила реч псалмопојца Давида: *љута је смрт грешника*. Разболео се од рака дебелог црева и приликом операције се испоставило да је рак већ прорастао у бешику. Рана од операције у области карлице ускоро се претворила у клоаку пуну гноја, мокраће и црва. "Непријатељ Божји је био крајње озлојеђен због својих страдања и чак ни партијске медицинске сестре... нису могле да издрже његову злобу и проклетство и одбијале су да га негују" [2, 32-33].

Почетак архијерејског служења. Прво хапшење.

Пастирска савест оца Валентина није могла да буде равнодушна према безобразлукима које је чинила разбојничка организација, која је себе називала "Живом Црквом". **"Живоцрквеници"** су користећи подршку Ј.А. Гучкова, руководећег радника

ОГПУ, у чијој надлежности су били црквени послови, постепено освајали храмове уводећи у богослужење и читаво уређење црквеног живота неприхватљиве новине. Отац Валентин, који је у својој пастви васпитавао чврстину у питањима вере, категорички јој је забранио да иде у храмове, које су освојили "живисти". Дуг хришћанина је да се не саблажњава и да не подлеже јересима и раскоlima који неизбежно бивају у Цркви, јер ђаво од искона клевете творевину Божију. Парохијанима који се усуде да се моле с одступницима отац Валентин је претио забраном исповести и причешћа. Међутим, "живоцрквеници" су нападали на свим фронтима. Народ је био збуњен. Из Ташкента је нестало надлежни епископ Инокентије. Сви су са страхом очекивали долазак обновљенческог архијереја који је био одређен за Ташкент. И у овом метежу свој глас подиже омиљени пастир. Отац Валентин је заједно са старешином цркве на станици оцем Михаилом Андрејевом ујединио све свештенике и председнике црквених одбора који су остали верни патријарху Тихону, сазвао је конгрес клира и мирјана ради разматрања питања о уређењу црквеног живота у епархији која је остала без архипастира. На овом конгресу је туркестански клир, знајући за узвишеност духовног живота оца Валентина и његову ревност у заштити Православља на Ташкентску катедру изабрао управо њега. Тако су у екстремним условима народ Божји и клир, као у првим вековима хришћанства, изабрали себи архијереја. "Прогнани епископ Уфимски Андреј (у свету кнез Ухтомски), који се у то време настанио у Ташкенту тајно је постригао Валентина Феликсовича за монаха с именом Лука. Прво је хтео да му да име исцелитеља Пантелејмона, али је упознавши се мало с његовим животом, сматрао да му ипак више одговара име јеванђелисте и апостола Луке који је по предању био уметник (иконописац) и лекар" [18, 16]. Међутим, пошто по апостолским правилима "епископа постављају двојица или тројица епископа", а у то време осим владике Андреја у Ташкенту није било никога, било је одлучено да се отац Валентин ради хиротоније пошаље у град Пенцикент, недалеко од Самарканда где су у прогонству била двојица архијереја – епископ Волховски Данило (Тројицки) и епископ Суздаљски Василије (Зумер). Сам светитељ Лука се овога сећа на следећи начин: "Мој одлазак у Самарканд је требало да буде у тајности и зато сам за следећи дан заказао четири операције, а сам сам увече возом отпутовао у Самарканд у пратњи једног јеромонаха, ђакона и свог најстаријег сина, шеснаестогодишњег Михаила. Ујутру (30. маја) допутовали смо у Самарканд, али се испоставило да је скоро немогуће наћи дворпег за даље путовање у Пенцикент: нико од кочијаша није пристајао да иде зато што су се сви плашили напада басмача (контрареволуционарних бандита). Напокон, нашао се један бећар који је пристао да нас одвезе... Преосвећени Данило и Василије су нас дочекали с љубављу. Прочитавши писмо епископа Андреја Ухтомског одлучили су да закажу за сутра Литургију ради обављања хиротоније и да одмах одслуже вечерњу и јутрењу у црквици светитеља Николаја Мирликијског, без звоњаве и иза затворених врата. С епископом је живео прогнани московски свештеник протојереј Свенцицки, познати црквени писац, који је такође присуствовао мом посвећењу. На вечерњем и Литургији су читали и појали моји сапутници и протојереј Свенцицки... Следећег јутра смо сви кренули у цркву. Закључали смо за собом врата и нисмо звонили, већ смо одмах започели службу и обавили хиротонију на почетку Литургије.

Приликом хиротоније онај ко се хиротонише сагиње се изнад престола, а архијереји изнад његове главе држе отворено Јеванђеље. У овом важном тренутку хиротоније кад су архијереји изнад моје главе отворили Јеванђеље и читали савршитељне речи тајне обузеле ме је тако дубоко узбуђење да сам задрхтао целим телом и касније су архијереји говорили да слично узбуђење никад нису видели. Из цркве су се преосвећени Данило и Василије и протојереј Свенцицки вратили кући

нешто пре мене и дочекали су ме архијерејским поздравом: "Тон деспотин..." Архијереј сам постао 31. маја 1923. године. У Ташкент смо се срећно вратили већ следећег дана. Кад је о овој хиротонији обавештен патријарх Тихон, он ју је, не премишљајући се ни за тренутак одобрио и признао је моју хиротонију за закониту" [2, 36-38].

Саборну цркву у Ташкенту су у то време запосели обновљенци. Кад су сазнали да владика Лука има намеру да служи у саборној цркви бденије и Литургију разбежали су се у страху. Те године се недеља поклапала са сећањем на свете равноапостолне Константина и Јелену. Служио је владика само с једним свештеником који је остао веран патријарху Тихону. Служба се одвијала мирно. Следеће недеље светитељ је служио бденије, вратио се кући и почео је да чита правило пред Свето Причешће. И одједном се у једанаест сати зачуло куцање на вратима. На прагу су стајали људи у кожним дворедним кратким мушким капутима. Претрес се завршио хапшењем.

Пењући се на Голготу архијерејског служења епископ Лука је био спреман да пође многострадалним и путем исповедништва и мучеништва, пуним недаћама. Њиме су већ ишли многи – архијереји, свештеници, ђакони и мирјани... Међутим, владика је за собом имао туркестанску паству коју му је Бог поверио, за коју га је болело срце. Зато је за случај изненадног хапшења припремио завештање. Поштовање и љубав народа према свом владика били су тако велики да се већ следећег дана након хапшења, у недељу, у граду и храмовима ширило његово "Завештање" прекуцано на машини. У овом апелу невеликом по обиму, али снажном по духу, архипастир је упозоравао вернике на саблазни одступништва и раскола. Збориште **живоцкввеника** за њега није Црква, већ "дивљи вепар" са свим навикама које су својствене овој дивљој животињи.

"За чврсто и непоколебљиво испуњење остављам вам у аманет: да непоколебљиво идете путем којем сам вам учио. Потчињавајте се сили ако вам буду одузимали храмове и предајте их на располагање дивљем вепру, који се по допуштењу Божијем вазнео на горњем месту нашег саборног храма.

Не саблажњавајте се спољашњошћу богослужења и срамоћење богослужења које чини вапар, не сматрајте богослужењем. Идите у храмове у којима служе достојни јереји који се нису потчинили вепру. Ако вепар заузме и све храмове треба да сматрате да вас је Бог одлучио од храмова и да сте бачени у глад слушања речи Божије.

Немојте с вепром и његовим слугама имати било какво општење и не понижавајте се до препирања с њим.

Против власти коју нам је Бог дао по греховима нашим нимало се не буните и у свему јој се смирено повинујте.

Влашћу апостолског наслеђа, које ми је дао Господ наш Исус Христос заповедам свој деци Туркестанске Цркве да строго и непоколебљиво следи моје завештање. Онима који од њега одступају и улазе у молитвено општење с вепром претим гневом и осудом Божијом" [26, 137].

Дакле, уследило је хапшење светитеља, које је праћено суровом хајком у новинама. Било је довољно видети наслове у централним новинама да би се схватило с каквом мржњом су се силе зла окоиле на туркестанског архијереја верног Патријарху Тихону.

Затвор и прогонство

Радници ГПУ су грозничаво тражили разлог због којег би могли да стрпају иза решетака омраженог владика. Подигли су оптужницу у којој је епископ Лука осумњичен "за везе с оренбуршким контрареволуционарним козацима и за шпијунажу у корист Енглеза преко турске границе". Притом је све ово наводно радио

истовремено. Сва објашњења епископа Луке да физички није могао истовремено да буде на Уралу и на Кавказу нису се узимала у обзир. Док је светитељ био утамничен у мучилишту ГПУ у град је допутовао обновљенчески епископ Николај Коблов и све цркве у граду су заузеле расколници. Међутим, ови храмови су били празни – народ је запамтио завештање епископа Луке. По завештању истраге начелник Ташкентског ГПУ је послао владику у Москву као политичког злочинца. Целе ноћи пред пут код њега су долазили људи како би се опростили од њега и добили благослов и поуку. Туга народа због вољеног архипастира била је тако велика да су верници легали на шине како би спречили да њихов владика буде одвежен. У Москви је епископ Лука недељу дана живео у приватном стану, два пута се срео с Његовом светошћу патријархом Тихоном, једном је с њим служио Свету Литургију. Његова светост патријарх је још једном потврдио права епископа Луке да се бави медицином. Убрзо је Владика био затворен у Бутирски затвор где је у заточеништву провео око два месеца. Овде су се појавили први симптоми озбиљне срчане болести – миокардитиса, који му је касније причињавао болове и био узрок јаког отицања ногу. Успео је да набави Јеванђеље на немачком језику и може се само замислити какву је утеху осећао читајући Реч Божију.

После извесног времена премештен је у Тагански затвор. Затвореници из овог затвора су преко "Црвеног крста" добили кожухе од Ј.П.Пешкове, жене Максима Горког. Кад је једном пролазио ходником Владика је видео како у ћелији која је до глежања била у води седи полунаг човек и дрхти од хладноће. Сажаливши се на њега светитељ Лука му је дао своју бундицу. Ово је на искусног лопова-рецидивисту, који је био предводник затвореника оставило потресан утисак. И сваки пут кад је владика пролазио поред њихове ћелије овај је врло љубазно поздрављао епископа и називао га је "баћушка" [2, 42]. Напокон се у децембру формирала група за етапу и светитељ је послат у прогонство у Јенисејск. Заједно с њим путовао је и ташкентски протојереј Михаил Андрејев. Касније им се придружио још један затвореник – протојереј Иларион Голубјатников. Прогнаници су у Јенисејск дошли на врхунцу зиме. Сместивши се у кућу у Ручејној улици заједно са свештеницима који су га пратили, владика Лука је почео да служи. У храмове Јенисејска није ишао зато што су локални свештеници скренули у живоцкрвени раскол. Али, људи који су истински веровали нису имали сумњи због простоте атмосфере и окупљали су се на молитву код Владике, у самом у стану. Овде су се у пространој кући служила бденија и Литургије. "У један од празничних дана," сећа се Владика, "ушао сам у гостинску собу како бих започео Литургију и неочекивано сам преко пута на вратима угледао непознатог старца-монаха. Он као да се укочио угледавши ме и чак се није поклонιο. Повративши се, он је одговарајући на моје питање рекао да у Краснојарску народ не жели да општи с неверним свештеницима и одлучено је да он оде у град Минусинск, на двеста врта јужно од Краснојарска, где је живео православни епископ. Међутим, монах Христофор није отишао код њега, јер га је нека сила вукла у Јенисејск, код мене.

"Зашто си се тако укочио кад си ме угледао?" упитих га. "Па како да се не укочим!" одговори он. "Пре десет година сам уснио сан, којег се сећам као сад. Сањао сам да ме у Божијем храму мени непознат архијереј рукополаже за јеромонаха. Сад кад сте ушли угледао сам архијереја из сна!" Монах је преда мном направио метанију и ја сам га на Литургији рукоположио за јеромонаха. Десет година пре тога кад ме је видео био сам државни хирург у Переслављу-Залеском и уопште ми није падало на памет ни свештенство, ни архијерејство. А код Бога сам у то време већ био епископ... Тако су непознати путеви Господњи" [2, 45-46].

Одмах после доласка у Јенисејск Владика је дошао у болницу код начелника и представио се: "Ја сам професор Ташкентског универзитета, у свету Јасенецки-Војно, моје име у монаштву је Лука." Млади лекар није чак поверовао да пред њим стоји тако

познат човек. А после првих компликованих и успешно обављених операција код хирурга-епископа је навалио народ из околних мањих и већих села. Списак болесника који су чекали на операцију састављен је за три месеца унапред. Оваква популарност прогнаног архијереја јако је љутила локалне власти. А затим су још млади лекари, који су катастрофално губили клијенте и зараду почели да испољавају своје незадовољство. Владика је немо разобличавао њихову користољубивост бесплатно оперишући. У одговор на захвалност излечених говорио је: "То вас је Бог исцелио мојим рукама. Молите Му се." Једном је Владика повратио вид читавој породици слепаца који су патили од катаракте. Од седморо људи шесторо је прогледало.

Али као "награду" за несебично служење народу градске власти су, подстакнуте завидљивцима-лекарима, ухапсиле епископа и послале га још даље, на Ангару. Заједно с њим ишли су свештеници Иларион Голубјатников и Михаил Андрејев и две монахиње, које је владика лично постригао с именима Лукија и Валентина. Скоро сто километара су превалили по леду Ангаре до Богучана, где су после тога раздвојени: свештеници су послати у село недалеко од Богучана, а Владика још даље – у село Хају у којем је било осам кућа. Овде је без обзира на тешке услове боравка (кућица у коју се уселио понекад је била завејана до крова) светитељ је био бодрог духа и писао је својој деци да се не брину за њега, да га је Господ одлично сместио у Хаји, он је радостан, миран, монахиње се с хришћанском љубављу брину о њему. У јуну је владика наређено да крене назад у Јенисејск. Пут је био врло тежак: јахање на коњима, пловидба чамцима Ангаром по опасним брзацима и облак инсеката који су стално зујали, и који су невероватно досађивали свима онима који су се налазили у тајги. Утеха је била вечерња коју је служио на обали Јенисеја под отвореним небом... Кад је стигао у Јенисејск епископ је био затворен у самицу. Владика је ослобођен после извесног времена и одмах је служио Свету Литургију по архијерејском чину у храму Преображења. У истом овом храму светитељ је на молбу верника обавио хиротонију за свештеника. Сеоска парохија недалеко од Јенисејска добила је пастира. Наравно, власти "непокорног" епископа Луку шаљу у ново прогонство, овог пута у Туруханск. То је градић на северу, који је с осталим светом био повезан смрзнутим Јенисејем и његовим притокама. Хладноће су овде биле до четрдест степени и ниже, а ноћу су испод прозора завијали вукови.

Кад је светитељ дошао у Туруханск и сишао са шлепа људи који су га дочекали клекли су на колена молећи за благослов. "Одмах су ме сместили у стан болничког лекара," сећао се владика, "и пунудили ми да обављам лекарски посао. Недавно пре тога болнички лекар је открио да има рак доње усне и отпутовао је у Краснојарск. У болници је остао болничар, а заједно са мном је допутовала из Краснојарска девојка која је управо завршила медицинску школу и која је била врло узбуђена због могућности да ради с професором. С ово двоје помоћника обављао сам тако велике операције као што су ресекције горње вилице, велике операције на абдомену, гинеколошке операције и много операција на очима" [26, 164]. Доктор-епископ је радио самопрегорно, испољавајући активну љубав према човеку-страдалнику. У његовој операционој сали је, као и у Ташкенту, стајала икона с кандилом које је горело испред ње. Пре операције се увек молио, цртао је на телу болесника крст јодом и тек онда је приступио послу.

С доласком архијереја оживео је и црквени живот у Туруханску. "У Туруханску је био затворен мушки манастир," сећа се епископ Лука," у којем је сва богослужења служио старац свештеник. Он се потчињавао краснојарском живоцрквеном архијереју и предстојало ми је да њега и сву туруханску паству вратим на пут верности древном Православљу. Ово сам лако остварио проповеђу о великом греху црквеног раскола: свештеник је принео покајање пред народом и ја сам могао да присуствујем црквеним

службама и скоро увек сам проповедао на њима" [2, 50]. Наравно, овакво оживљавање и оздрављење духовног живота није могло да се свиди локалним властима. Владикау је убрзо позвао овлашћени представник ГПУ и објавио му је забрану да благосиља болеснике у болници, да проповеда у манастиру и да путује санкама покривеним тепихом. Тада му је Владика предложио да сам на вратима болнице окачи објаву којом се забрањује узимање благослова од епископа, а такође се забрани сељацима да дају санке покривене тепихом које Владикау чекају испред болнице. Овлашћени представник ово није учинио, али је постао киван на чврстог и неустрашивог професора-епископа. И тако, после извесног времена чекисти га позвају у ГПУ, испред чијег улаза су стајале санке у које је био упрегнут пар коња. Начелник ГПУ је дочекао прогнаника с великом злобом и објавио му је да се због непотчињавања захтевима извршног комитета прогања још даље, на обалу Леденог океана. За време љутих мразева који су наступили у зиму 24-25. године овакво путовање без топлих ствари било је једнако смртној пресуди. Међутим, на путу, који је водио смрзнутим Јенисејем, Господ није оставио Свог изабраника. Владика је касније сам причао: "Скоро реално сам осећао да је са мном Сам Господ Исус Христос, Који ме подржава и укрепљује" [2, 52].

И ево, напослетку је дошао до села Плахино, које се налази на Јенисеју између Игарке и Дудинке. Ту је живело пет породица, које су љубазно примиле прогнаног архијереја и обећале да ће се бринути о њему. Ово сеоце, које се налази на крају света, изгубљено у бескрајном снегу постала је његово уточиште за читава два месеца. На прозорима у кућици у којој је живео владика Лука, није било стакала, уместо њих су били уметнути смрзнуги дебели комади леда и кроз пукотине је студен, продоран ветар наносио гомиле снега. Слика је депримирајућа и човек има од чега да падне духом, али је светитељ сачувао мир, уравнотеженост и стрпљење [2, 54]. Једном је морао да крсти дете у убогим условима. Наравно, није било ни требника, ни одјејанија, ни светог мира. Али је наследник апостола нашао излаз из ове ситуације. Од пешкира је направио нешто слично епитрахилу, а уместо миропомазања је, као што су апостоли чинили у стара времена, ставио руке на крштаног с призивањем Светог Духа [2, 56].

Пут исповедништва владике Луке је био тежак и горак. И што се више непријатељ људског рода наоружавао на верног светитеља, што је страшније сплетке измишљао, тим је већа била благодат која је стизала у помоћ страдалнику. Не знамо унутрашње подвиге поста и молитве које је носио светитељ, али *не може да се сакрије град који стоји на гори* (Мт. 5, 14). Ево шта казује Арсеније Кузмич Константинов – човек који се много потрудио у овим крајевима. Ишао је кроз тундру набављајући крзно за Московски биро за сировине. Једном је срео епископа Луку у његовој кућици у Плахину и дуго је с њим разговарао. И тако је Владика у разговору рекао Константинову: "Господ ми је ставио до знања: за месец дана ћу бити у Туруханску." Очигледно, овај му није поверовао и светитељ је климајући главом рекао: "Видим, видим, ви сте неверујући. Чини вам се да су моје речи невероватне, али биће управо тако" [26, 185].

Убрзо је исти онај начелник ГПУ који је отерао Владикау на крај света послао по њега санке да се врати у Туруханск. Ради се о томе што је у Туруханску умро неки сељак. За његово спасење је била потребна компликована операција која није могла да се обави без професора. И сељаци су одлучили да сравне са земљом сељсовјет и ГПУ. Уплашене народном побудном власти су одмах послале по владикау. Кад се вратио поново је почео да ради у болници, да лечи људе и путује на службу у манастир санкама покривеним тепихом [26, 185].

Други боравак у Туруханску је трајао осам месеци: од почетка априла до новембра. Средином лета Господ је утешио Свог Светитеља обећањем брзог повратка

из туруханског прогонства. Владика Лука је с нестрпљењем чекао овај дан, али су недеље текле за недељама, а све је остајало као раније. "Пао сам у чамотињу," сећа се светитељ, "и једном сам се у олтару зимске цркве која је вратима била повезана с летњом црквом са сузама молио пред запрестоном иконом Господа Исуса Христа. У овој молитви је очигледно било и роптања против Господа Исуса због тога што се обећање ослобођења дуго не испуњава. И одједном сам угледао како је Исус Христос Који је био насликан на икони нагло окренуо Свој пречисти лик од мене. Обузели су ме страх и очајање и више нисам смео да гледам икону.

Као пребијено куче изашао сам из олтара и кренуо у летњу цркву где сам видео књигу Апостол за певницом. Махиално сам је отворио и почео да читам прво што ми ја пало у очи. На моју велику жалост, нисам запамтио текст који сам прочитао, али је овај текст на мене имао чудесно дејство. Њиме се разобличавала моја неразумност и дрскост роптања на Бога и уједно се потврђивало обећање ослобођења које сам нестрпљиво очекивао.

Вратио сам се у олтар зимске цркве и гледајући икону иза престола с радошћу сам видео да ме Господ Исус Христос поново гледа светлим и благодатним погледом. Зар то није чудо?

Моје туруханско прогонство се ближило крају. Из области доњег тока Јенисеја један за другим су долазили параброди довозећи моје многобројне другове из прогонства, који су истовремено са мном послати на издржавање казне. Наша казна је истекла. И ови последњи параброди је требало да нас одвезу у Краснојарск. Појединачно и у групама параброди су долазили из дана у дан, а мене нису позивали у ГПУ ради добијања докумената. Једне вечери, крајем августа дошао је последњи параброд и ујутру је требало да оде. Нису ме позивали, и ја сам се бринуо не знајући да је постојала наредба да ме задрже још годину дана. Ујутру 20. августа, по обичају сам читао јутрење, а параброд је пуштао пару.

Прва отегнута сирена параброда...

Читам 4. катизму Псалтира... Последње речи 31. (32.) псалма ме погађају као гром... Целим бићем их доживљавам као глас Божји упућен лично мени. Он каже: *Вразумљу тја и настављу тја на пут сеј, в онже појдеши: утврђу на тја очи Моји. Не будите јако коњ и меск, имже њест разума: броздами и уздоју чѣлусту и востјagneши, не приближајушчихсја к тебје. Уразумићу те, и показаћу ти пут којим да идеши; свјетоваћу те, око је Моје на теби. Немојте бити као коњ, као мазга без разума, којима уздом и жвалама ваља обуздати губицу, кад не иду к теби.* И одједном наступа дубоки мир у мојој узбурканој души... Параброд пушта трећу сирену и полако отпловљава... Пратим га с тихим, радосним осмехом, док се не нестане из мог видокруга...

Иди, иди – ниси ми потребан...

Господ ми је припремио други пут, не пут прљавим шлепом, већ светли, архијерејски пут!

Три месеца, а не годину дана касније, Господ је заповедио да ме пусте пославши мали варикозни чир голенице с јарком упалом коже око ње. Морали су да ме пусте да одем у Краснојарск. Јенисеј се смрзао у хаотичним гомилама огромних санти. Пут за саобраћај санкама могао је да проради тек средином јануара... Саобраћај Јенисејем се обављао само поларним саоницама, али су сељаци за мене направили затворена кола. Наступио је дуго очекивани дан одласка... Тробојно је да пугујем поред манастирске цркве, која се налази на изласку из Туруханска у којој сам много проповедао и понекад чак служио. У цркви ме је дочекао свештеник с крстом и велика гомила народа. Свештеник ми је испричао необичан догађај. По завршетку Литургије на дан мог одласка заједно са председником црквеног одбора угасио је у цркви све свеће, али кад

је ушао у цркву да би ме испратио изненада се упалила једна свећа у полијелеју, минут је светлукала и угасила се.

Овако ме је испратила црква коју сам волео, у којој су под судом почивале мошти светог мученика Василија Мангазејског.

Тежак пут Јенисејем био је онај светли архијерејски пут који ми је приликом одласка последњег параброда Сам Бог предказао речима 31. псалма: *Вразумљу тја и настављу тја на пут, в онже поједеш: утвржју на тја очи Моји. Уразумићу те, и показаћу ти пут којим да идеш*; Гледаћу како ћеш поћи овим путем, а ти не јури на параброд као коњ или мазга, која нема разум, којима треба управљати ђемом или уздом."

Мој пут Јенисејем је био заиста архијерејски пут, јер су ме на свим станицама у којима су биле приписане цркве од којих су неке чак биле отворене, људи дочекивали звоњавом звона и ја сам служио молебан и проповедао. Архијереј у овим местима није виђен од давнина" [2, 58-61].

Богат духовни свет светитеља-исповедника се открива у писмима која је епископ Лука писао својој деци. Очево срце је болело због тројице синова и кћерке. Из првог сибирског прогонства писао је најстаријем сину Михаилу: "Бринем се за тебе. У годинама кад ти је најпотребнији мој стални васпитни утицај одавно си одвојен од мене и скоро препуштен самом себи. Никад раније развратан утицај средине није био тако страشان као данас, никад још слабе младе душе нису подвргаване оваквим саблазнима. А ја, нажалост, морам да ти кажем да од све моје деце тебе сматрам дететом које најмање воли добро, које је најспособније да подлегне развратним саблазнима. Не знам, можда је оно што сам доживео и што доживљавам оставило не тебе дубок утисак и надахнуло те на свештени страх према истини. Дај Боже да буде тако. Али у једном од бакиних писама прочитао сам речи које су за мене врло мучне: "Уосталом, Миша није осећајан." Па то ми је тако познато, тако ме је увек мучило. Схваташ ли сав ужас ове кратке реченице? Јер, то значи да неистина не погађа твоје срце, да се оно не стеже кад чујеш нешто морално страшно, да не пламти у одушевљењу, кад чујеш нешто дивно, добро и узвишено. Зар ниси сав као и пре обузет егоизмом? У твојим писмима има много таштине, а таштина је тако сродна егоизму. У теби нема дубоке озбиљности која ће се неизбежно родити у човеку који није егоиста, који није обузет собом, већ дубоко осећа туђе патње, тежину и мрачан ужас људског живота... Не заборављај ни за тренутак да си син епископа, светитеља-исповедника Христовог и знај да то ставља на тебе страшну одговорност пред Богом" [26, 191]. Али светитељ није заборављао Христове речи: *Који љуби оца или матер већма него Мене, није Мене достојан; и који љуби сина или кћер већма него Мене, није Мене достојан* (Мт. 10, 37). Он је тако рекао и најмлађем сину: "Служитељ Бога не може ни пред чим да се заустави у својој узвишеној служби чак ни пред тим да остави своју децу" [26, 195].

Повратак из првог прогонства

Прогонство се завршило у јануару 1926. године и на путу од Краснојарска до Ташкента епископ Лука је свратио у Черкасе да обиђе своје старе родитеље и старијег брата Владимира. Код њих се није дуго задржао – журио је код деце. Кад се вратио у Ташкент видео је да је захваљујући самопрегорном труду Софије Сергејевне Белецке која им је заменила мајку, с децом све у реду.

После повратка владика се настанио у Учитељској улици у кућици с две собе и предсобљем недалеко од цркве светог Сергија. На универзитету је као непоуздан, лишен радног места предавача. И у црквеном животу су се родиле непријатности –

између владике и његовог бившег духовног наставника протојереја Михаила Андрејева дошло је до несугласица. Од 1926. године протојереј Михаил Андрејев је постао најљући непријатељ епископа Луке. Светитељ му је забранио да служи и протојереј Михаил је почео да пише жалбе и пријаве против њега чувару патријарашког престола митрополиту Сергију. Ову борбу је водио две године покушавајући да издејствује да владика буде смењен с катедре.

Очигледно, светитељу није било лако да трпи овакве сплетке од сабрата који је заједно с њим прошао муке и прогоне. Господ је казнио протојереја Андрејева новим прогонством. Вративши се измучен, исцрпљен, нарушеног здравља, обратио се епископу Луки за лекарску помоћ и он га није одбио. Митрополит Сергије је хтео да премести епископа Луку у Рилск, затим у Јелец, онда у Ижевск. Очигледно, из Москве су добијани одговарајући декрети. Митрополит Арсеније (Стаднички) који је тада живео у Ташкенту саветовао је да никауда не путује, већ да поднесе молбу за пензионисање. Молба је била потписана и од 1927. године професор-епископ лишен две катедре – црквене и универзитетске, живео је у Ташкенту као приватно лице. Недељом и на празнике служио је у цркви, а код куће је примао болеснике којих је месечно било и по четири стотине. Као и пре, пријем пацијената је био бесплатан. Осим тога, око Владике су се стално били млади људи који су му помагали и учили од њега, а он их је слао по граду да траже сиромашне људе, који дуго болују, којима је потребна лекарска помоћ. Овакве несрећнике су налазили и светитељ им је помагао како је могао. Али, облаци су се постепено надвијали изнад његове главе.

Већ одавно су локалне власти непријатељски гледале на омраженог светитеља. Иако је био без службе, људи су га поштовали и уважавали и обраћали су му се као лекару и пастиру.

Ауторитет архијереја подвргнутог репресијама нервирао је чиновнике и они су тражили прилику да га поново стрпају иза решетака. Оваква прилика им се ускоро указала.

Друго хапшење и прогонство

По Ташкенту се пронела вест о смрти професора-физиолога Ивана Петровича Михајловског, који је био познат у граду. Он се у граду појавио 1920. године са женом и троје деце, спасавајући се од глади, која је беснела у Украјини. Запосливши се на Ташкентском универзитету професор Михајловски је почео да ради на медицинском факултету на катедри за физиологију. Живот је прво мирно протицао, и чинило се да ништа не наговештава несрећу. Све се срушило 1924. године кад је брачном пару Михајловски од шарлаха умро син Игор. Допустивши да у његово срце уђу сумња у Промисао Божји, малOVERJE и хулне помисли, професор није био у стању да поднесе ову тугу, овај тежак губитак, и душевно је оболео. После синовљеве смрти са секиром је јуришао на иконе, ригајући богохулства и псовке. Суманутост је ускоро прошла, али је тихи поремећај остао, што су примећивали људи из његове околине. Он, који је пре тога био миран и добар, постао је оштар, груб и раздражљив, почео је да бије жену и децу. Одбио је да сахрани умрлог Игора, балсмовао је његово тело разгласивши свима да ће посредством својих експеримената с трансфузијом крви вратити сина у живот. Душевно болестан човек је мртвом сину куповао одећу, обућу, бомбоне и кекс. Треба рећи да су експерименти које је Михајловски обављао на својој катедри били у извесном смислу интересантни, али нису представљали нешто оригинално или фундаментално у науци. Болесни професор је експериментујући плазмом покушавао да прида крви нека посебна својства, укључујући и могућност да васкрсава мртве. Затим је неочекивано напустио своју жену и двоје деце, оставио их је без икаквих

средстава за живот и оженио се двадесеттворогодишњом студенткињом Јекатерином Хајдебуровом. Пошто је њему самом било већ педесет две године, није нашао срећу у овом браку. После једне од изузетно драматичних породичних сцена професор Михајловски се убио. Млада удовица Хајдебурова-Михајловска се обратила владици Луки с молбом да документовано потврди да је покојник био душевно болестан, јер по црквеним канонима свештеник нема права да сахрани самоубицу. Оваквим људима се може држати опело само у случају да је онај ко је је посегао на свој живот био душевни болесник. Светитељ Лука је написао кратку потврду у којој је посведочио да је професор Михајловски завршио живот самоубиством у стању несумњиве душевне болести, од које је патио преко две године.

Овај запис је представљао формалан повод за хапшење владике. Мало пре тога је под сумњом да је убила свог мужа била ухапшена и сама Хајдебурова-Михајловска.

У атмосфери антирелигиозне хистерије, коју су власти надувале на страницама новина и часописа, предмет Михајловског је стекао посебну нијансу. Добивши налог из Москве од члана Централне Контролне комисије ВКП(б) Арона Сољца лично, иследник Кочетков је покушао да предмету прида политичку нијансу. Смисао оптужби, чланака и фељтона сводио се на то да је, наводно, угледни совјетски научник професор Михајловски вршио изванредне експерименте с трансфузијом крви захваљујући којима човек може да стекне бесмртност. Ово је "подривало основе" религије и "црквени мрачњаци" су убили професора. Епископ Лука је дао "лажну потврду о самоубиству" да би истрагу усмерио лажним трагом. Оваква наивна аргументација у то време није захтевала доказе. Дакле, 6. маја 1930. године Владика је ухапшен и стављен под стражу.

Почео је нови ход по мукама. Боравак у загушљивој ћелији препуној људи утицао је на срце. Срчана инсуфицијенција је била све већа. Осим тога, скоро два месеца није имао могућности да се окупа у парном купатилу. Кћерка Јелена је код затворских власти покушавала да издејствује блаже услове тамновања. Њену молбу су подржали владикини пријатељи – професори М.Слоњим и Рогоза, који су сведочили да оптуженик болује од кардиосклерозе, склерозе аорте и декомпензације срца. Писали су да су болеснику потребни апсолутни мир и дуготрајно лечење. Међутим, чекисти су имали своје "процедуре". На свим овим молбама стајала је иста резолуција: "одбити", "оставити без последица". И светитељ Лука је тачно годину дана невино патио у тамници, носећи свој подвиг исповедништва Христа. Пресуда је уследила тек 15. маја 1931. године. Извод из протокола са Специјалног састанка при Колегијуму ОГПУ: "Одлучено је: Војно-Јасенецког Валентина Феликсовича протерати преко ПП ОГПУ у Северну покрајину на издржавање казне од три године, сматрајући да је казна почела од 6.5.1930. године. Послати с етапном групом." Узред буди речено, "предмет Михајловског" је 1932. године у Москви поново разматрао специјално овлашћени Колегијум ОГПУ. Поновно разматрање је довело до закључка да је И.П.Михајловски живот заиста завршио самоубиством.²

Друго прогонство епископ Лука је сматрао лаким. Живео је у Ахрангелску, ту му је дозвољено да се бави хируршким радом. Одређено је да станује код старије жене Вере Михајловне Ваљнев. Собица је имала мајушно прозорче, у њој су били: сто, столица и гвоздени кревет, а у углу је стајала икона. Владика се молио келејно, а остало време је посвећивао раду с болесницима. Једном је код њега на преглед дошла жена с великим фурункулом на рамену. Наизглед, ништа посебно, али је лекара заинтересовала црна маст коју је болесница користила. Испоставило се да јој је ову

---

² Подаци о истрази изложени су у материјалима истражног поступка, који се чува у архиви МУП-а Узбечке Републике.

маст дала газдарица која му је изнајмљивала собу. Прво је почео да негодује – невероватно, да живи под истим кровом с надрилекарком. Међутим, после тога је научно медицинско интересовање ипак победило. Лекар је почео да се распитује код газдарице како она прави своје масти. Ова ништа није скривала и показала је цео процес припреме. Владика је гледао са занимањем: дезинфикована земља из башпе, мед, свежа павлака, неке траве. Овако су Архангелску лечиле деде и прадеде Вере Михајловне. Ипак, оно што је професора највише запањило био је сигуран резултат: ране су се брзо зацељивале, бол је нестајала, гнојна маса се растварала. Видевши више десетина случајева благотворног дејства масти лекар је постао ватрени присталица ове методе. Тада још није било антибиотика и многи болесници су патили од гнојних процеса. Да би дубље изучио ову методу издејствовао је од градских "отаца" дозволу да Вера Михајловна ради у болници. Међутим, и овде су се наши завидљивци – колеге, које су почеле да негодују због тога што је Војно-Јасенецки "у медицинску установу довукао неписмену надрилекарку". Руководство је забранило рад с мастима.

У архангелском прогонству је епископ-професор разрадио нову методу лечења гнојних рана. Позван је у Лењинград и Киров га је лично наговарао да се одрекне чина, и обећао је да ће му одмах после тога дати институт. Међутим, Владика није пристао чак ни да његове књига буде одштампана без указивања чина [28, 287].

Повратак и другог прогонства. Искушења

Казна издржавања прогонства је истекла у мају 1933. године, али је Владика задржан до новембра. У Москву је допутовао тек крајем новембра и одмах се јавио у канцеларију чувара патријарашког престола митрополита Сергија. Сам владика се овога сећа на следећи начин: "Његов секретар ме је упитао да ли желим да заузем једну од слободних архијерејских катедри. Остављен од Бога и лишен разума, повећао сам свој тежки грех непослушања Христове заповести: *Напасај овце Моје* – страшним одговором "не"... " [2, 76].

Ово је био тежак период у животу епископа-хирурга. Велико искушење је неколико година мучило његову душу. До тада су у овом несумњиво великом човеку мирно живела два начина служења ближњем: душевно и телесно лечење. И јарки пример јеванђелисте Луке, апостола и лекара, и благослов патријарха-исповедника Тихона, и благослов митрополита Сергија били су потврда за ово. Међутим, професор који је у прогонству жудео за правим радом желео је да оснује Институт гнојне хирургије, желео је да пренесе огромно лекарско искуство, које је годинама прикупљано тако тешким трудом. А време је протицало, здравље је било све слабије, већ му је педест шеста...

Министарство здравља је одбило епископа-професора, који се тек вратио из прогонства. И он се нашао на раскрсници. Неугољива жеља за хир ургијом, одбијање из министарства, немогућност да путује у Ташкент (јер је катедра била заузета) – све га је то гурало у непромишљене поступке. "На ручку код митрополита Сергија један од архијереја ми је посаветовао да путујем на Крим. Без икаквог разумног циља послушао сам његов савет и отпутовао у Теодосију... Хранио сам се у прљавој крчми, спавао сам у Селјачкој кући и напокон сам донео нову неразумну одлуку – да се вратим у Архангелск. Тамо сам два месеца поново примао болеснике у амбуланти." Затим следи кратак сусрет с породицом у Ташкенту. Локалне власти му нису дозвољавале да ради; ускоро је успео да нађе посао у малој болници у Андижану. Овде не само да је оперисао, већ је и држао предавања из хирургије за специјалисте. Међутим, одбивши архијерејско служење мучио се због мисли о томе да је прогневио Бога. Ретку тропску болест, која је праћена одвајањем мрежњаче прихватио је као Божју казну. Морао је да

путује у Москву, на операцију очију. Притом је операција морала да се понови, пошто је прва била неуспешна. "Лежао сам са завојем преко очију после операције," пише он у мемоарима, "и касно увече поново ме је изненада обузела страствена жеља да наставим рад на гнојној хирургији. Размишљао сам како ћу поново написати о томе народном комесару за здравство и с тим мислима сам заспао. Спасевајући ме Господ Бог ми је послао необичан пророчки сан, којег се потпуно јасно сећам и сад, много година касније. Сањао сам да се налазим у малој празној цркви, у којој је јарко осветљен само олтар. У цркви, недалеко од олтара, код зида се налази кивот неког преподобног, покривен тешким дрвеним поклопцем. У олтару је на Престо положена широка даска, а на њој лежи го људски леш. Са стране и иза Престола стоје студенти и лекари и пуше цигарете. Ја им држим предавање из анатомије на лешу. Одједном се трзам због тешког куцања и окренувши се видим да је пао поклопац с кивота преподобног, он седи у ковчегу и окренувши се гледа ме с немим прекором. Пробудио сам се ужаснут... Не могу да схватим да ме ни овај страшни сан није уразумио" [2, 78]. "Писмом сам се, или усмено преко монахиње Софије Муравјов, обратио схиархиепископу Антонију (Абашидзеу) с молбом да изрази своје мишљење поводом гриже савести коју сам осећао због тога што сам напустио црквено служење и вратио се хирургији. Он ми је одговорио у писму насловљеном на свешеника Сергија Александрова – умирујуће" [26, 146].

"У својим покајничким молитвама усрдно сам молио Бога за опроштај због овог двогодишњег наставка рада на хирургији, али је једном моја молитва била заустављена гласом из оног света: "За то немој да се кајеш!" И схватио сам да су моји "Есеји из гнојне хирургије" били угодни Богу, јер су у огромној мери повећали снагу и значај мог исповедања имена Христовог у јеку антирелигиозне пропаганде" [2, 79].

И ево, напokon, у јесен 1934. године после десетогодишње припреме свет је угледала монографија "Есеји из гнојне хирургије". Колеге су високо оцениле овај озбиљан научни рад, који им је више пута помагао у свакодневной хируршкој пракси. В.А.Пољаков, хирург из Централног института за трауматологију и ортопедију, о "Есејима..." се изјашњава овако: "Вероватно да не постоји слична књига која би била написана с таквим књижевним мајсторством, с таквим познавањем хирургије, с таквом љубављу према страдалном човечанству" [25, 130].

1935. и 1936. година су за светитеља Луку биле тихе и мирне. Настанио се у Ташкенту, где је добио на располагање главну операциону салу у Институту за хитну помоћ, руководио је трећим, највећим блоком овог института. Деца су такође радовала оца. Најстарији Михаил је научник-лекар у Таџикистану, у Стаљинбаду, Алексеј студира и ради у Лењинграду код познатог физиолога Орбелија. Валентин завршава медицински факултет у Ташкенту. А ту живи и кћерка с породицом, с мужем, правним консултантом Наркомпроса. Око Владике је био мали "манастир" – монахиња Лукија (Верхотурова) и Валентина (Черкашина), које су за њим допутовале из јенисејског прогонства, и монах Мелетије (Рукосујев), од педесет година, бивши келејник Краснојарског епископа Амфилохија (Скворцова), који је радио као пазикућа и који је живео у владикиној близини. Светитељ је свима њима духовно руководио.

Треће хапшење и прогонство

Али, наступио је тежак период за Цркву, кад је на дужност народног комесара НКВД-а постао Јежов, - 1937. година је година масовних хапшења клира и свих људи који су били осумњичени за непријатељски однос према совјетској власти.

24. јула 1937. године чекисти су дошли у кућицу у Првој попречној улици Воровског, извршили су претрес и ухапсили светитеља. Следећег дана је иследник

Кирилов већ водио истрагу. У архиву УКГБ за Узбечку ССР сачувао се досије епископа Луке. На једној од његових страница су фотографије. Седокоси шездесетогодишњи старац лепезасте браде фотографисан је из профила и анфаса. На другој је исти овај старац кратко ошишан, без браде и бркова, с печатом страдања на лицу. Заједно с епископом Луком по овом предмету су били ухапшени архиепископ Ташкентски и Средњоазијски Борис (Шипулин), архимандрит Валентин (Љахоцки), неколико свештеника из гробљанске цркве у Ташкенту, међу њима Михаил Андрејев и протојереј из гробљанске цркве Иван Серета. Сви су они оптужени за стварање "контрареволуционарне црквено-монашке организације", која је за циљ имала активну борбу са совјетском влашћу, свргавање постојећег уређења и повратак на капитализам. Међутим, најстрашнија је била оптужба за шпијунажу у корист иностране обавештајне службе [28, 29]. Нису се постидили да осим тога додају у тужбу Владике убијање болесника на операционом столу. Натпоручник Лацис је заслужног професора назвао "хирург-штеточина". За човека који је целог свог живота спасавао људе од болести и смрти, ово је било посебно увредљиво. Осим тога, у затвору су се на сваки начин газила његова законита права: иследници су спречавали обраћање највишим представницима власти, у записнике нису уносили изјаве које оправдавају оптуженика.

Протестујући против насилног одвајања од свештенослужења, хирургије и важног научног рада, против лишавања породице, слободе и части, епископ Лука је објавио је шпрајк глађу и није признао кривицу. За време испитивања претрпео је самицу, батине и понижења. Чекисти су имали методу која се називала "конвејер". Непрекидна испитивања, праћена мучењима и батинама, доводила су оптуженог до помрачавања свести. Обично се у таквом стању и потписивао документ који је био потребан истрази, а оптужени је заувек нестајао у лавиринтима ГУЛАГ-а. Владика Лука је два пута искусио нељудску суровост овог "проналаска": "Овај страшни конвејер је трајао непрекидно дан и ноћ. Чекисти који су ме испитивали су се смењивали, при чему ми није било дозвољено да спавам ни дању, ни ноћу. Опет сам почео протестни шпрајк глађу и гладовао сам много дана. Без обзира на то, приморавали су ме да стојим у ћошку, али сам брзо падао од исцрпљености.

Код мене су започеле јарко изражене визуелне и тактилне халуцинације. Час и ми се чинило да по соби трче жути пилићи и ја сам их јурио, час бих видео себе како стојим на ивици огромне провалије у којој се налазио град, јарко осветљен електричним фењерима. Јасно сам осећао како се испод кошуље на мојим леђима мигуљ змија. Од мене су стално захтевали признање да сам шпијун, али у одговор сам молио само да наведу у корист које државе сам шпијунирао. Наравно, на ово нису могли да одговоре. Испитивање конвејером је трајало тринаест дана и више пута су ме водили под хидрант из којег су ми главу поливали хладном водом" [2, 80].

После једног од оваквих конвејера који је трајао од 23. новембра до 5. децембра 1937. године, владика, онемоћалог од батина и изругивања, који очигледно ништа више није схватао, приморали су да потпише записник са испитивања. Потпис привлачи пажњу. Он је написан несигурном, дрхтавом руком измученог човека. У овом записнику је писало да је Војно-Јасенецки наводно улазио у састав контрареволуционарне нелегалне организације, која је хтела да свргне совјетску власт и да успостави капиталистичко уређење.

Испитивање је прекинуто. Срце је попустило, смештен је у болницу с тешким отоцима на ногама. Кад је у јулу 1938. године поново започело ислеђивање Владика Лука је поднео изјаву, коју треба навести у потпуности, јер она сведочи о огромној храбрости и смелости Светитеља.

"У првом записнику са ислеђивања назван сам Пољаком по вољи иследника. У ствари, целог живота сам себе сматрао Русом. Пошто помињање мог племићког

порекла придаје неповољну нијансу мојој личности морам да објасним да је мој отац, племић, у младости живео у сељачкој кући у белоруском селу и да је носио опанке. Стекавши звање апотекара само две године је држао своју апотеку, касније је до старости био службеник транспортног друштва. Није имао никакву својину, као што је ни ја немам.

У предмету недостају моје изјаве упућене Народном комесару о три штрајка глађу. Узрок првог, који је започео одмах после хапшења, било је крајње негодовање због неочекиваног хапшења усред интензивног научног рада, који је веома важан за ратну хирургију, и дубоке свести о томе да немам везе с било каквим злочинима. Шестог дана овог гладовања кад сам због старости, био у још увек тешком стању, испитивао ме је иследник Кирилов.

Други штрајк глађу, започет од првог дана "непрекидног испитивања", био је изазван тиме што се на мене изненада обрушила бујица ужасних псовки и увреда. Више сам волео да умрем од гледи него да живим с незаслуженим жигом шпијуна, народног непријатеља и убице својих болесника у току операција. Ово гладовање, као и прво, трајало је седам дана, и истрага у облику "непрекидног испитивања" приликом седења на столици трајала је дан и ноћ. Седме ноћи иследник Кирилов је сачинио записник о мом односу према револуцији и совјетској власти. Овај записник, који је датиран 23. новембра 1937. године, без обзира на тешко стање услед глади и лишавања сна, дуго сам одбијао да потпишем, али ме је иследник Кирилов преварио обећањем да ће наставити записник следећег дана и да ће у њему изложити моје праве одговоре... Молим да се узме у обзир следеће излагање мог политичког "creda"...

Да признам себе за контрареволуционара могу само у оној мери у којој то проистиче из чињенице да проповедам Јеванђеље, а активним контрареволуционаром и учесником будаласте поповске контрареволуције никад нисам био, и до крајности ми је увредљива улога буве на телу колоса – совјетске власти, коју ми приписују истрага и лажни искази мојих клеветника. Свих двадесет година совјетске власти био сам потпуно посвећен научној раду на хирургији и чистим служењем Цркви, које је веома далеко од сваке антисовјетске агитације. За мене је потпуно неприхватљив само однос совјетске власти према религији и Цркви, али и овде сам далек од активног непријатељства.

Потпуни несклад између записника који сам потписао 5. децембра 1937. и потпуног негирања моје кривице приликом испитивања у јануару 1938. године, из записника којег у досијеу нема, и из записника са испитивања 23. фебруара 1939. година објашњава се мучењем "непрекидним испитивањем" односно, испитивање без сна. Приликом седења на столици у току три недеље био сам доведен до стања најтеже психичке депресије, до губитка оријентације у времену у простору, до халуцинација, до парализе задњих вратних мишића и огромних отока на ногама. Мучење је било тако неиздрживо да сам неуспешно покушавао да га се избавим (без намере да се убијем) пресецањем велике артерије. На крају "непрекидног испитивања", павши у очај, предложио сам иследнику Кирилову да напише признање у којем ће све бити само лаж. На моје питање да ли НКВД тражи истину или му је потребна лаж, иследник Кирилов је одговорио: "Па добро, пишите, можда ће нам нешто и добро доћи." Исти овакав одговор чуо сам и од начелника Другог одељења Лациса, којег је иследник Кирилов позвао уместо Народног комесара, од којег сам желео да добијем санкцију Кириловљевих речи. Упозорио сам да никакве даље исказе о саставу и делатности мени непознате контрареволуционарне организације, наравно, не могу да дам. Без обзира на то, следећег јутра су Кирилов и Лациз захтевали ове исказе и сачинили акт о мом одбијању да дам даље исказе. Одмах сам започео трећи штрајк глађу с циљем да

добијем могућност да дам изјаву о њему и да сопштим Народном комесару оно што се десило. Штрајк глађу је трајао 7 дана, и моје изјаве о њему нема у досијеу.

Професор В.Ф.Војно-Јасенецки.
29. март 1939. године"

Потпуно неочекивано истрага је у документима забележила још једну несумњиву врлину светитеља. Иако је сам, без обзира на свој интензиван рад, био на ивици беде, кад је његова породица често оскудевала и у најнужнијем, владика је редовно пружао помоћ прогнаним архијерејима и свештеницима, слао им је новац. Слао је поштом новац епископу Евгенију (Кобранову), с којим се упознао 1926. или 1927. године у Ташкенту. Редовно је месечно слао по 50 рубаља епископу Јоасафу (Жевахову), с којим се срео у прогонству у Архангелску. Протојереју Богољубову, познанику из архангелског прогонства, до саме смрти је сваког месеца слао по 30 рубаља. Неколико пута је помагао двојници епископа у прогонству – Макарију (Кармазину) и Порфирију (Гулевичу). Прогнаним свештенику Мартину Римшеу, који је живео у близини Краснојарска, владика је пружао редовну материјалну помоћ. 1936. године по монахињи Софији је послао новац схиархиепискпу Антонију (Абашидзеу), који се подвизавао у затвору у Кијеву. Владика Лука је био дубоко уверен у то да су црквена опозиција митрополита Кирила (Смирнова) и раскол који је изазвао митрополит Јосиф (Петрових) погубни и за њих и за саблажњену паству и није одобрио њихово супротстављање митрополиту Сергију, заменику места чувара патријарашког престола. Међутим, милосрђе је подстакло светитеља да пружи материјалну помоћ овој двојници митрополита кад су се нашли у прогонству.

Посебно тешко искушење за епископа Луку је представљала издаја људи који су му били блиски. Протојереј Михаил Андрејев, под чијим руководством се професор Војно-Јасенецки, може се рећи, учрквавао кад је долазио на богословске скупове у цркви на станици у Ташкенту, који је заједно с епископом Луком ишао у далеко сибирско прогонство, не издржавши затворска мучења, лажно сведочи против владике. Архиепископ Борис (Шипулин), који је био надлежни Ташкентски архијереј и који је, наравно, знао за огроман ауторитет и кристалну честитост епископа-хирурга, без обзира на то лажно сведочи против њега. И архимандрит Валентин (Јахоцки) који је више пута од владике добијао материјалну помоћ, потписује се испод оптужбе да је епископ Лука страни агент и државни злочинац. Протођакон гробљанске цркве Иван Середа такође благи светитеља. Међутим, Владика остаје чврст на свим испитивањима, никога не клевеће, никога не оговара. Он верује да су искази против њега изнуђени на силу, иако је исти овај протођакон Иван Середа био тајни сарадник ГПУ, а за архиепископа Бориса (Шипулина) владика Лука је знао да је за време претходних хапшења својим лажним исказима упропастио много невиних људи. Касније су и протођакон и преосвећени Борис слали цедуљице у ћелију епископа Луке у којима су писали да су њихови искази изнуђени и изврнути и да ће их порећи на суду. Међутим, суд није уследио и Специјални савет је осудио епископа Луку на прогонство у Краснојарску покрајину на пет година. А архиепископ Борис, протођакон Иван Середа, протојереј Михаил Андрејев и епископ Евгеније (Кобранов) који с потписали лажна сведочења осуђени су на стрељање, а архимандрит Валентин – на десет година логора.

Треће прогонство. Рат.

И наступа треће прогонство. Овог пута у рејонски центар Бољшаја Мурта на сто десет километара од Краснојарска. У марту 1940. године прогнани Војно-Јасенецки,

епископ, хирург светског гласа, живи и ради у рејонској болници, што би се рекло, за веш и храну. Црква у Большој Мурти је минирана још тридесет шесте године и владика је на молитву одлазио у честар који се налази на крају насеља. Овде, у малој болници, он много оперише и наставља рад на "Есејима из гнојне хирургије".

Кад је избио Други светски рат епископ Лука није остао по страни, није памтио зло. Дошао је код руководства рејонског центра и понудио је своје искуство, знање и мајсторство ради лечења војника совјетске армије. У то време је у Краснојарску организована огромна болница. С фронта су већ долазили ешалони с рањеницима.

У октобру четрдесет прве године епископ Лука је постављен за консултанта свих болница Краснојарске покрајине и главног хирурга болнице за евакуацију. Он се потпуно посвећује тешком и интензивном хируршком раду. Најтеже операције, компликоване због великих гнојних наслага мора да обавља прослављени хирург. Рањени официри и војници су веома волели свог доктора. Кад је професор долазио у јутарњу визиту, радосно су га поздрављали. Неки од њих, који су били безуспешно оперисани у другим болницама због рана на великим зглобовима, обавезно су му салутирали високо подигнутим ногама које су остале читаве.

Професор Приоров који је у болницу долазио у инспекторску проверу истакао је да ни у једној болници није видео тако сјајне резултате лечења инфективних рана на зглобовима. Ово је било званично признање самопрегорног труда преосвећеног Луке на добробит ближњег. Осим тога, његова делатност је била обележена повељом и захвалношћу Војног савета Сибирског војног округа [27, 48].

Рок одређен за издржавање прогонства истекао је средином 1942. године и исте те јесени чувар престола патријарха митрополит Сергије је унапредио епископа Луку у чин архиепископа и упутио га је на Краснојарску катедру. Дакле, по вољи Божијој и благослову свештеноначалија владика се вратио архијерејском служењу. Међутим, док је био на челу краснојарске катедре он је као и пре, наставио с хируршким радом, враћајући у строј бранитеље отаџбине.

Служење на краснојарској катедри

А стање у епархији је било ужасно. Кад је владика Лука дошао у прогонство у Краснојарск 1940. године, начелник НКВД-а је изјавио: "У целом Сибиру нисмо оставили ниједну цркву." То је скоро одговарало стварности, јер је у то време само у Новосибирску остала отворена једна гробљанска црква. Почетком марта 1943. године након напорних покушаја, светитељ је успео да издејствује отварање мале гробљанске цркве на градској периферији која се зове Николајевка, у предграђу Краснојарска. Од града до ове цркве има између пет и седам километара, у јесен и зиму пут је тежак и опасан, тако да је у Николајевки било много пљачкаша. Зато је на бденије долазило мало богомолника и за годину дана Владика је бденије служио само два пута на велике празнике и вечерње службе Страсне седмице, а уочи уобичајених служби недељом бденије је читао код куће, у болници, уз буку која је допирала из концертне сале која се налазила недалеко од светитељеве куће. Тек је у последње време по њега почео да долази коњ упрегнут у широке ниске сеоске санке, а скоро годину дана је у цркву ишао пешке и премарао се до те мере да понедељком чак није могао да ради у болници. Владика је своје служење у Краснојарску почео с јединим свештеником у граду – протојерејем Захаровом. Испоставило се да је ово лењ пастир и владика је ускоро морао да му забрани да служи и доставио је реферат Синоду о његовом рашчињењу. Три месеца после отварања цркве Бог је послао другог свештеника, Николаја Попова, смерног и доброг пастира, а два-три месеца пре одласка из Краснојарска владика Лука је за настојатеља цркве одредио Петра Ушакова уз помоћ којег је успео да обнови

састав црквеног савета, чији је председник постао. Уз стални притисак који су власти вршиле на Цркву, кад су овлашћени за питања религије и НКВД на чело црквених савета доводили своје агенте ово је био смео поступак надлежног архијереја. Међутим, Владика је остајао веран свом призиву и свим снагама се трудио да доведе епархију у ред. Протојереј Захаров, којем је било забрањено да служи заједно са саучесницима који су пљачкали црквена средства упорно је покушавао да издејствује отварање Покровског храма који се налази у центру града. Добивши ову цркву они су се надали да ће позвати архијереја-обновљенца. Владика је успео да осујети њихову расколничку делатност.

Из многих села, рејонских центара и градова на име архијереја су стизале молбе за отварање цркава. Владика их је слао одговарајућим органима, али је одатле стизао исти одговор: "Молбе су послате за Москву и бићете обавештени по добијању одговора." То је позната бирократска метода, која омогућава да се успешно забашури сваки предмет. И заиста, епархија није добила одговор. Не само то, у неким градовима и рејонским центрима су представници заједница који су поднели молбе за отварање цркава дочекани застрашивањем и претњама.

Дакле, цео источни Сибир од Краснојарска до Тихог океана није давао било какве знаке црквеног живота. По запажањима архипастира и одазивима сибирских свештеника народ је у Сибиру, а посебно источном, био је слабо религиозан. Пред крај 1943. године у целој епархији је била отворена једна-једина мајушна црква у Николајевки. И архиепископ Лука је схватао да постоји могућност да народ, ако се не отворе храмови у различитим местима Краснојарске покрајине потпуно духовно подивља. Тежња ка Богу се, без обзира на све, сачувала, посебно међу придошлицама-Украјинцима, који су се јако разликовали од мештана-Сибираца по својој религиозности. Међутим, духовна глад у њиховој средини довела је до тога да су богослужења и Тајне обављали мирјани, чак и жене. Осим тога, епархијом је лутало много разноразних самозванаца који су се представљали као свештеници, а и просто превараната, који су користили религиозност народа. Ситуација у Краснојарској епархији је била овако тешка, а и да ли само у њој?..

8. септембра 1943. године у Москви је одржан Помесни Сабор, на којем је чувар места патријаршког престола митрополит Сергије био изабран за Патријарха. Међу учесницима свечаности био је и архиепископ Лука. У списку од деветнаест јерарха, чланова Сабора, он заузима четврто место. На истом овом Сабору краснојарски архијереј је изабран за сталног члана Светог Синода. Узгред речено, још пре сазивања Сабора између владике Луке и чувара места патријаршког престола се одвијала опширна преписка у вези с основним питањима савременог живота. Нека од писама митрополита Сергија могла би се назвати омањим богословским трактатима [5, 17].

Владика Лука као одговоран човек није трпео алкавост и нерад. Могао је да истера из операционе сале хирурга који је испустио скалпел, исто тако строго је поступао с недостојним пастирима. Митрополит Сергије у својим писмима ублажава крути ригоризам владике саветујући му да испољи више снисходљивости према члановима Цркве који греше. Архиепископ Лука се позива на јасна и конкретна канонска правила, али се слаже с митрополитом Сергијем да "праву линију поступања у погледу изопштавања треба тражити негде на средини" [11]. Владика Лука је гајио дубоко поштовање према истакнутом архипастору. За време предсмртне болести Патријарха Сергија више пута је слао телеграме у Чисти переулук интересујући се за његово здравље.

1943. године, у самом јеку рата, многобројним хируршким операцијама које је обављао професор-архијереј, спасавајући рањене војнике, придодала се још обавеза да учествује у раду Синода. Владика осећа да физички не успева да изађе на крај са све

већим обавезама. Он пише патријарху Сергију молбу у којој излаже проблем. Ради се о томе што Синод заседа сваког месеца, а на пут од Краснојарска до Москве, узимајући у обзир ратно време, одлази три недеље. А у болницама га чекају рањеници. Владика смирено моли да се његово учествовање на заседањима Синода одложи, ако је могуће за лето. Патријарх Сергије га узимајући у обзир изузетну заузетост владике, ослобађа обавезе да присуствује седницама [12].

Интензиван рад архиепископа Луке у краснојарским болницама давао је сјајне научне резултате. Крајем 1943. године објављено је друго издање "Есеја из гнојне хирургије", прерађено и знатно допуњено, а 1944. године изашла је књига "Позне ресекције инфицираних прострелних рана зглобова". За ова два рада додељена му је Стаљинова награда I степена. Од две стотине хиљада рубаља ове награде владика је сто тридесет хиљада уплатио као помоћ деци која су пострадала у рату. Књиге су добиле одличне оцене колега. Између осталих, академик И.А.Касирски је писао да ће се ови радови читати и кроз педесет година.

Расте слава архиепископа-хирурга, о њему се пише у САД-у, специјални дописник ТАС-а допутовао је како би направио фотографије и узео интервју. На молбу професора С.С.Јудина скулптор ваја његову бисту. Двојица локалних уметника сликају владикин портрет.

1944. године после напредовања наше војске, болнице за евакуацију су премештене у Тамбов. Владика Лука је био именован за хирурга-консуланта. Очекивало га је широко поље делатности у војним болницама и у обласној болници. Млади лекари који су радили под руководством искусног професора добијали су много вредних савета и поука. У фебруару 1944. године Војно-Јасенецки је покренуо научно-практичан рад, чији су резултати изложени у монографији "О току хроничне емпијеме и хондритама". Интензитет и обим хируршког рада били су колосални. Шездесетседмогодишњи Владика радио је по осам до десет сати дневно и сваког дана је обављао од четири до пет операција! Све ово се одразило на здравље које је већ било ослабљено у прогонству и затворима. У писмима Н.П.Пузину, познанику из краснојарског прогонства, који је касније постао чувар музеја Л.Н.Толстоја у Јасној Пољани, с тугом је писао о огромном оптерећењу, о крајњем умору и неурозама.

Служење на Тамбовској катедри

Исте ове 1944. године владика је добио декрет о постављењу на Тамбовску катедру. По подацима Тамбовског обласног извршног комитета на дан 1. септембра 1942. године област је бројала сто четрдесет седам отворених цркава, али се служило само у црквама у Тамбову и Мичуринску. Огромна већина се користила у својству помоћних и магацинских просторија. У Покровској цркви у Тамбову светитељ Лука је наставио своје архипастирско служење. 26. фебруара 1944. године у овом храму је владика одржао своју прву проповед: "Петнаест година су била затворена и завезана моја уста, али сад су се поново отворила да би вам благосвестила речи Божије. Примите моје утехе, моји сироти, гладни људи. Ви сте гладни због одсуства проповеди речи Божије. Наши храмови су разрушени, они су у пепелу, угљу и рушевинама. Срећни сте што имате макар мали, али ипак храм. Он је прљав, оскрнављен, мрачан, али зато у нашим срцима гори светлост Христова. Дајте овамо сликаре, уметнике. Нека сликају иконе, потребан нам је ваш труд ради обнављања уништеног, и вера ће заблистати новим пламеном." Како је у својим писмима писао Владика, "гешка неуроza је прошла кад се обновило црквено служење" [27, 49].

У Покровском храму у Тамбову прве су се зачуле покајничке речи свештенослужитеља који су учествовали у обновљенческом покрету. Чин покајања за

оне који су се "у својој малодушности уплашили страдања за Христа и изабрали пут лукавства и неистине" који је сачинио сам архиепископ-исповедник, био је прилично строг, али неопходан за очишћење савести оних који су згрешили [21].

Већ од првих дана управљања епархијом владика се залагао за то да се у Тамбову отвори велика једносратна Спасо-Преображенска црква која би могла да прими све вернике, али су локалне власти на сваки начин то ометале. Први пут после револуције тамбовски архипастир је пред Светим Синодом излагао план обнове духовног живота у епархији: религиозно просвећивање интелигенције, њено упознавање с духовним светом, црквено васпитање деце, отварање школа веронауке за одрасле. Добивши забрану за сазивање општег епархијског сабора клира и мирјана, он се обратио верницима с апелом: "Прихватимо се сви, јаки и слаби, сиромашни и богати, учени и неуки, великог и тешког посла обнављања Тамбовске Цркве и њеног живота" [21]. И заиста, општенародни духовни полет је довео до тога да су до 1. јануара 1946. године отворене двадесет четири парохије.

Светитељеве проповеди су остављале огроман утисак на парохијане. Долазили су да их слушају и верујући и неверујући, укључујући представнике интелигенције. Записиване су директно у храму, а затим прекуцаване на машини.

Прошло је тек нешто више од два месеца након именовања на Тамбовску катедру, али је одјек самопрегорне архипастирске делатности светитеља Луке дошао и до Москве. Овлашћени за питања религије Г.Г.Карпов је стављао примедбу патријарху Сергију зато што је "тамбовски владика у хируршкој војној болници у својој ординацији окачио икону, моли се пре операције, на састанке лекара војне болнице за евакуацију за столом президијума носи архијерејску одећу, у дане Васкрса 1944. године је покушавао да обави богослужења у храмовима који су затворени, имао је клеветничке испаде према обновљенческом клиру" [20, 76].

Светитељ Лука, који је био на висини свог архијерејског достојанства, никад се није улагивао властима и то је љутило светске шефове свих рангова. Без обзира на то нису могли да не примећују његов огроман допринос медицинској науци и практичној хирургији. Он је у Тамбову награђен медаљом "За одважност у Великом отаџбинском рату 1941-1945. године".

После смрти патријарха Сергија, пред изборе за новог патријарха у Москви је одржан Предсаборни састанак. На овом састанку владика Лука је наступио с предлогом за враћање традицији Помесног сабора из 1917-1918. године и за то да се Патријарх бира путем гласања за неколико предложених кандидата. Међутим, због разлога који нису од њега зависили, архиепископ Лука није присуствовао самом Сабору на којем је патријарх биран.

У фебруару 1945. године патријарх Алексије I је наградио владика Луку правом да на камилавци носи брилијантски крст.

Житељи Тамбова се и после четрдесет и нешто година са захвалношћу сећају рада светитеља-хирурга. Друга градска болница је названа његовим именом. При истој овој болници отворен је музеј архиепископа Луке и 1994. године му је подигнут споменик.

Владика Лука је 1945-1947. године радио на делу "Дух, душа и тело". По замисли аутора ова књига је имала за циљ религиозно просвећивање оних који су отпали од вере. Својим озбиљним богословским размишљањима о проблемима хришћанске антропологије светитељ Лука се борио против званичне заглашујуће граје о непомирљивој противречности науке и религије. Разматрајући три елемента људског бића, однос између духа, душе и тела, аутор је утврђивао православно поимање човекове природе насупрот атеистичком. У складу с Библијом и учењем светих отаца, он говори о срцу као о органу општења између човека и Бога, као о органу

богопознања. У књизи има врло много позивања на Свето Писмо. На њему је, као на чврстом темељу, владика градио своје доказе. Он је свој рад сматрао апологетским – навођењем најновијих научних података и открића потврђивао је истинитост вероучитељских догми. Пошто је сам био дубокомисаон и темељан научник и уједно дубоко верујући човек на високој хијерархијској дужности, самим тим је показао да ништа не омета хармонично заједничко постојање вере и науке. Нажалост, приликом писања овог рада због објективних разлога аутору нису били доступни сви радови које је желео да искористи. У писму упућеном професору Московске Духовне академије протојереју А.Ветелову признао је да је кад је писао своје дело "Дух, душа и тело" могао мало да чита и да је цело ово дело искључиво плод његових сопствених размишљања. По оцени митрополита Мануила (Лемешевског) у његовом трактату има спорних исказа који нису потврђени ауторитетом Цркве [22, 160].

Казнена машина државних репресија пратила је владика Луку у току једанаест година – најбољег животног периода за стваралачку активност и уопштавање духовног и научног искуства лишавајући га могућности мирног академског проучавања светоотачког наслеђа. О спорним моментима у делу архиепископа Луке треба рећи да је Света Црква увек јасно указивала на то да извесна суђења светих отаца, која су изразили у писаним делима представљају њихово лично богословско мишљење и немају догматски значај. Такви су, на пример, неки искази светитеља Григорија Ниског, блаженог Августина и преподобног Исака Сирина. Исто видимо и у трактату светитеља Луке "Дух, душа и тело". А и сам владика је чинио опаску, истичући да "нисмо у стању да довољно јасно разумемо тајне домостроја Божијег, и само Свето Писмо и подвиг вере помажу да се подигне крајичак ове тајанствене завесе" [23, 48].

Служење на Кримској катедри

Декрет патријарха о премештају на Кримску катедру светитељ је прихватио као вољу Божију. За време Великог отацбинског рата на Криму су се одвијале посебно тешке борбе. Кад је допутовао у Симферопољ у мају 1946. године владика је у потпуној мери осетио тежину пустоши првих послератних година. Архиепископ се сместио на првом спрату једносратнице у Госпиталној улици. Овде се налазила и његова канцеларија. Са стране главне прометне улице – Пролетерске – дограђена је домаћа црква у част Благовести Пресвете Богородице. У непосредној близини су се налазиле црква Петра и Павла и саборна црква Свете Тројице.

Владика ревносно приступа свом служењу на новом месту. Много посла на уређивању епархијских послова пало је на плећа седамдесетогодишњег старца. Цркве су разрушене, народ живи у беди, нема довољно свештеника, власти користе сваку прилику да затворе овај или онај храм. Међутим, без обзира на дубоку старост и на болести које га нападају, архиепископ Лука улаже много снаге и енергије за довођење епархије у ред.

Тешко је поверовати у то да су се локалне власти обрадовале доласку прослављеног архиепископа-хирурга. Он се није додворавао властима и није се повијао пред њима, што је било јасно од првих корака владике на кримској земљи. По доласку у Симферопољ није лично дошао код овлашћеног представника за питања Руске Православне Цркве Ј.Жданова, већ је послао секретара с обавештењем о свом ступању на катедру. Природно, ово је разбеснело овлашћеног и он је захтевао да архијереј дође лично. Владика је допутовао, и између њих се одиграо тежак разговор, архипастир је инсистирао, између осталог, на томе да му се не обраћају по имену и патрониму, већ како доликује: "Владико" или "Ваше Преосвештенство".

Архиепископ Лука је постављао, отпуштао и премештао клир без усаглашавања с овлашћеним представником. А кад је овај почео да врши притисак на архијереја и да га омета у његовој длатности владика је написао жалбу и послао је у Москву о томе да кримски овлашћени представник радо затвара и нерадо отвара цркве. У насељу Совјетско Владика је отпустио председника црквеног одбора. Овај је користећи подршку власти, наставио да чини дрскости у цркви. Архиепископ Лука се обратио локалним совјетским органима с молбом да га одстрани, али је овлашћени послао папир у којем је "објаснио да се совјетски органи не мешају у црквене послове". Како се види из реферата који је у Москву упутио Ј.Жданов, архијереј је за најмање кршење канонских правила лишавао чина, отпуштао, премештао из једне парохије у другу, не гледајући ни на какве жеље или оправдања свештеника. А оне пастире који су у заточеништву и прогонима невино страдали за Христа, приближавао је себи и упућивао у најбоље парохије [16].

Овлашћени Ј.Жданов, а за њим и А.Јарански владикау карактеришу као самољубивог и надменог, али сав живот светитеља показује да не може бити самољубив човек који је све своје снаге уложио на добробит служења ближњем, служење до потпуног самозаборава, до самопожртвовања. Не може бити надмен онај хирург за којег је сваки човек Божији створ који страда, којем је потребна његова помоћ. И совјетски чиновници нису могли да схвате да поступцима архијереја није руководила таштина кад је захтевао одговарајући однос према себи, већ свест о изузетности благодатног служења, које му је поверено као наследнику светих апостола. Сачувало се писмо владике упућено протопрезвитеру Николају Колчицком у којем се посебно испољило смирење светитеља. "Морам признати да сам збуњен вашим изузетно високим мишљењем о мени и мислим да много преувеличавате сматрајући ме малтене првим међу јерарсима Руске Цркве. Ја познајем мало кога од њих, али сам потпуно сигуран да међу њима има много, много јачих од мене, у вери и у побожности, у Православљу, у љубави, који поседују високе моралне квалитете који мени недостају" [10].

Сачувао се мали број декрета и посланица у којима се владика обраћао својој пастви. 1948. године Светитељ се имајући у виду изузетно тешко стање сеоских парохија у епархији обратио патријарху с рефератом. У њему је саопштавао да су храмови недељом и о празницима празни, да се народ одвикао од богослужења. Још се некако чува обредност; на венчања и читање опела покојницима народ је заборавио, има јако много некрштене деце. По мишљењу архиепископа Луке узрок отуђивања народа од Цркве састоји се у томе што су верници лишени могућности да долазе на богослужења и што су принуђени да празничне дане обављају колхозне радове или учествују у "радним акцијама недељом" или да обављају ветеринарски прелед стоке. Владика моли његову светост патријарха да се заступи пред владом за то да верницима буде дато право да слободно долазе у цркву у дане празника. Добивши од свјатејшег патријарха Алексија I благослов да на лицу места решава овај проблем. Владика Лука налаже намесницима да прикупе конкретне податке о томе ко од локалних власти намерно спречава вернике да одлазе у цркву под различитим изговорима како би касније поставио питање овлашћеном [6, 69].

Светитељ је такође пажљиво пратио поштовање реда у цркви: "Ближи се Велики пост и зато молим оце намеснике да подсећају све свештенослужитеље свог округа на обавезну примену исповести у дане поста по правилима св.Јована Испосника и да прате да ли се ова правила испуњавају" [6, 101]. "Неки свештеници крсте дечаке, младиће, девојке и одрасле без икаквог оглашавања, при чему они који се крштавају уопште не знају чак ни елементарне ствари из хришћанског учења. Налажем свештеницима да науче оне који желе да приме Тајну Крштења Символу вере уз

његово објашњење, Десет заповести и Заповести блаженства и најважнијим молитвама. Без оваквог оглашавања не треба кршгавати оне који су достигли свестан узраст. За кумове и куме приликом кршгавања ни у ком случају не треба узимати неверујуће и оне који имају некрштену децу" [6, 100].

"Врло ми је жао и срце ме моје боли без престанка; јер бих желео да ја сам будем одлучен од Христа (Рим. 9, 2-3) него да видим како неки од вас одлучују од Христа, од вере у Њега и љубави према Њему слабе по вери овце стада Христова својом користољубивошћу. Зар није свештенослужење уопште, а у наше време посебно, тежак подвиг служења народу, који посрће и мучи се од глади и жеђи слушања речи Господњих (Ам. 8, 11)? А да ли многи свештенослужитељи имају за циљ овакав подвиг? Зар не гледају на служење Богу као на средство за издржавање, као на занат обављања треба? Народ врло танкоћутно препознаје такве. Шта чинити с таквим свештеником? Покушаћу да га постидим, да ганем најбоље стране његовог срца, преместићу га у другу парохију са строгим упозорењем, а ако се ни тамо не поправи, отпустићу га и причекаћу хоће ли Господ на његово место послати доброг пастира.

Наша Црква је поднела велика искушења и страдања за време Велике револуције, и наравно, не без кривице. Одавно, одавно се скупљао народни гнев против свештеника...

И с очајањем видимо да многе, многе такве ни револуција ничему није научила. Као и раније, и чак и горе него раније, они показују прљаво лице најамника – а не пастира, као и пре због њих људи одлазе у секте на своју погибел" [6].

Архиепископ Лука, који је сам ревностно служио, исто то је захтевао и од клира. Сугерисао је свештеницима да немају права да скраћују богослужења, сазивао је седнице намесника како би размотрио стање у парохијама и решио важне црквене проблеме. Владика је сматрао да је кршавање поливањем апсолутно недопустиво. Старешини храма светог Илије у граду Саки забранио је да служи пола године због кршгавања поливањем, као и због скраћивања чинопоследовања Тајне, због чувања резервних Светих Дарова у свом стану који се налази на два корака од цркве, и због тврдоглавог ношења цивилне одеће [6, 27].

Владика је био строг према лењим свештенослужитељима. Више пута их је претећи питао: "Какав одговор за вас ћу дати Богу?" Али, онима који су били у оскудици увек је притицао у помоћ, без обзира на њихову недостојност. У Кримској епархији је живео јереј Григорије Алејников који није редовно служио и који се у време своје бурне младости десет година налазио у обновљенчеству, затим је 1942. године био рукоположен у Православној Цркви, али се на новом месту службе показао као врло рђав. Више пута је отпуштан са снижавањем дужности до црквењака због немарног испуњавања свештеничких обавеза. Неко време му је било забрањено да служи због пијанства. Међутим, кад је у старости остао потпуно сам (деце није имао, жена му је убијена 1942. године) и без средстава за живот, светитељ Лука је сажаливши се на његово убоштво молио његову светост патријарха да му додели пензију [8].

Посебном посланицом светитељ је саветовао свештеницима и ђаконима да не заборављају на обавезу да уче народ. Сам Владика је био истакнути проповедник: прикупљено је око једанаест томова његових проповеди. Био је изабран за почасног члана Московске духовне академије. Његова светост патријарх Алексије I је у фебруару 1959. године имао намеру да на редовној седници Светог Синода предложи да архиепископу Луки буде додељено звање доктора теологије [20, 51].

Парохијани саборне цркве владикине проповеди нису слушали само недељом и о празницима, већ и у току радних дана, после Литургије. Његова реч је имала посебну снагу и делотворност, зато што пред парохијанима није стајао кабинетски научник који препричава оно што је прочитао у богословским књигама, већ седокоси старац-

архипастир богатог животног и духовног искуства, који је прошао једанаест година тамница и прогонстава и који није имао само канонско, већ и морално право да учи народ и да га позове на подвиг у име Христа. Зачуђујућа ствар: на светитељу Луки су се дословце оствариле речи Господа: *Ако Мене гоните, и вас ће гонити; ако Моју ријеч одржали, и вашу ће одржати* (Јн. 15, 20).

Пре две хиљаде година покрај Христових ногу су седели људи који су чисте душе и отвореног срца слушали Његове речи, али је међу њима било и оних који су киптећи од злобе, пажљиво ослушкивали речи проповеди да би у нечему ухватили Христа, да би Га окривили. Тако је и међу слушаоцима архиепископа Луке било оних који су "по службеној дужности" скрупулозно бележили сваки "сумњиви" моменат у његовој проповеди. У тајном писму секретара Кримског обласног комитета ВКП(б) Н.Соловјова од 28. октобра 1948. године чују се одједи антихришћанске злобе из времена од пре две хиљаде година. Ево скупа типичних фраза из његовог лексикона, и због сваке од њих човек је могао заувек да нестане у мучилишту НКВД-а: "Сва Лукина "религиозна" делатност носи јарко изражен антисовјетски карактер... По доласку на Крим Лука покреће енергичну религиозну делатност... У својим проповедима Лука отворено и систематски проповеда симпатију према царском самодржављу и мржњу према совјетском уређењу и његовим руководиоцима... Због специфичне ситуације Крима као пограничне зоне, сматрамо да је потребно да се преко одговарајућих органа Лука удаљи са Крима" [17, 4]. Али, прогонитељ није могао да наслути да ће тачно две године касније, 27. октобра 1950. године, на затвореној седници Врховног Суда СССР-а сам држати свој последњи говор пре него што му буде изречена смртна пресуда...

Због ове пријаве Савет за питања Руске Православне Цркве при Савету министара СССР-а захтевао је од Московске Патријаршије да забрани архиепископу Луки да проповеда. Одржан је разговор између владике и његове светости патријарха Алексија I. Архиепископ је обећао да ће постепено престати да проповеда у радне дане, а недељом и празницима ће се ограничити тумачењем Светог Писма. Међутим, Г.Г.Карпов је наставио да прогања светитеља и у писму Стаљину захтевао је да "у повољном тренутку уз постојање одговарајућег повода подвргне изолацији" владикау [17, 4].

Проповеди архипастира су биле врло смеле за то време. Он је отворено и неустрашиво изражавао своје мисли у вези с актуелним питањима: "Сад је код нас Црква одвојена од државе. Добро је што се држава не меша у ствари Цркве, али је у некадашње време Црква била у рукама владе и цара, а цар је био религиозан, градио је цркве, а сад такве владе нема. Наша влада је атеистичка, неверујућа. Данас је остала шачица верујућих Руса и они трпе друга безакоња... Рећи ћете да је вама, хришћанима, причињена штета. Па добро, да, причињена је. А сетите се древних времена кад се у потоцима лила крв хришћана за нашу веру. Само тако се и учвршћује хришћанска вера. Све је то од Бога." Тешећи верујући народ који је страдао од безбожника владика је у својој проповеди од 9. новембра 1947. године предсказивао олакшавање невоља: "Ако ме питате кад ће престати ова лишавања и кад ће живот бити леп, рећи ћу вам да је протеклих тридесет година безначајан период. Проћи ће много деценија пре него што наш живот буде потпуно нормалан" [17, 4].

Какву огромну храброст је требало имати, какву чврсту веру и несумњиву наду у помоћ Божију да би се људима говорила истина о бујици лажи, неверја и цинизма која је постојала свуда!

У својој посланици у јуну 1955. године Владика је позивао свештенослужитеље епархије да стално објављују реч Божију: "Ако свештеник за своје главно животно дело одреди насићивање свог ума и срца Христовим учењем, од сувишка срца ће проговорити уста. И проповед не треба обавезно да буде красноречива. Свети Дух,

Који живи у срцу свештеника као у Свом храму, Сам га проповеда смиреним устима" [6].

У послератно време, кад је Црква осећала јаку оскудицу у свештенослужитељима, појавило се много људи који су се представљали као свештеници. Понекад су то били свештеници којима је законита архијерејска власт забранила да служе, а понекад су били просто преваранти. Владика Лука је дао налог да му се саопштава о таквим сумњивим лицима. По парохијама је разаслао синодикe у којима су била побројана имена покојних свештеника који су служили у Кримској епархији. Ова побожна традиција се и данас чува у саборној цркви Свете Тројице, кад се на богослужењима помињу имена покојних клирика, монаха и монахиња одавно разорених и срушених манастира.

Сачувала су се званична документа у вези са скандалом који се десио у храму светог Николе у граду Белогорску. 16. новембра 1959. године потписан је Декрет бр. 66. Потпис "архиепископ Лука" начињен је нечитко, руком потпуно слепог човека. Али речи Декрета одишу чврстином духа и храброшћу: "За присвајање архијерејског права – отпуштање свештеника, за одржавање састанка без учествовања старешине цркве, за закључавање цркве светог Николе у граду Белогорску и задржавање кључева цркве бившем црквеном председнику црквеног одбора Марку Софроновичу Вишњевском и Андреју Аркадјевичу Галашкину забрањујем да се причешћују Светим Христовим Тајнама пет година и обојицу заувек лишавам права да буду бирани у црквени одбор... Овај мој Декрет треба да се прочита с амвона у три празнична дана после Литургије..." [6, 36]. То је било крајем педесетих година кад су председници црквених одбора уз подршку власти и овлашћених представника почињали да руководе свим пословима парохије, сматрајући себе кнезовима и правим газдама у цркви, на све начине игноришући налоге настојатеља и свештеника. Ова тенденција ће бити званично потврђена Уставом из 1961. године. Међутим, сам процес ломљења парохијског живота који се градио вековима почео је много раније.

Високопреосвећени владика је строг према горопадним овцама из свог стада. Међутим, видећи покајање оних који су згрешили, он скраћује одлучивање од Причешћа. Није прошло ни месец дана, а светитељ је већ милостиво примио искрено покајање грешника који су пали пред његове ноге и смањιο је епитимију.

Светитељ Лука се врло пажљиво односио према потребама клирика епархије. Тако је на конгресу намесника покренуо питање о достојној плати труда ђакона, црквењака и диригената. Редовно је по парохијама слао упитнике у којима је молио да се наведе какав стамбени простор имају чланови клира, колико га плаћају и да ли је потребно да се постави питање о побољшању стамбених услова. Такође се занимао да ли је неко од свештенослужитеља претрпео повреду од стране финансијских органа приликом опорезивања порезом на приход.

Треба истаћи да су односи с властима, посебно с овлашћеним представницима за црквена питања, били веома тешки за владикау. Они су на разне начине хтели да затворе што је могуће више цркава. Примењивали су се различити измишљени разлози. Час су храму проналазили малу пукотину, која је на папиру израстала до невероватних димензија, час би свештеник био оклеветан како би био протеран из парохије, а храм затворен. У таквим случајевима светитељ је на све начине бранио свештенике.

Никита Хрушчов је средином 50-их година објавио још један поход против Цркве, уследио је нови круг антирелигиозне пропаганде.

После изласка у свет жалосне, познате Уредбе ЦК КПСС и наступа Хрушчова светитељ Лука се обратио с проповеђу изгубљеној и уплашеној пастви. "Не бој се, мало стадо," овако се назива његова проповед која је одржана на празник Покрова Пресвете

Богородице 1954. године. "Свуда и на све стране, без обзира на успех пропаганде атеизма, сачувало се мало стадо Христово, оно се чува и до данас. Ви, ви, сви ви, који ме слушате, јесте мало стадо. И знајте и верујте да је мало Христово стадо непобедиво, с њим се ништа лоше не може десити, оно се ничега не боји, зато што зна и увек чува велике Христове речи: *Сазидаћу Цркву Своју, и врата пакла неће је надвладати* (Мт. 16, 18). Тако да, ако чак ни врата пакла неће савладати Његову Цркву, зашто да се ми смуђујемо, зашто да се бринемо, зашто да тугујемо?! Нема разлога, нема разлога! Мало стадо Христово, истинско стадо Христово је нерањиво за било какву пропаганду" [6, 125].

После доласка у Симферопол 1946. године владика је рачунао на то да ће његово знање и искуство бити тражени. Међутим, прошло је месец и по дана пре него што је добио дозволу за медицински рад. Од 1946. године професор Војно-Јасенецки је био консултант болнице у Симферопољу, помагао је болници инвалида Великог отаџбинског рата. До краја 1947. године он је као хирург и професор држао реферате и предавања лекарима, оперисао је болеснике и рањенике [16]. Овлашћени Ј.Жданов је карактерисао лекарску делатност архиепископа Луке као активну.

Владика је уредно одлазио на састанке Хируршког друштва, на које су долазили цивилни и војни лекари, пажљиво је слушао њихове реферате и излагања, обавезно је уносио потребне исправке.

По сведочењу лекара Г.Ф.Пјатидверне једном приликом је на седници, један војни хирург поставио питање владика: "Како ви, као такав стручњак, хирург, можете да верујете у Онога, Кога нисте никад видели, у Бога?"

Професор је одговорио: "Да ли верујете у љубав?" – "Да." – "Да ли верујете у разум?" – "Да." – "А да ли сте видели разум?" – "Не." – "Ето, тако ни ја нисам видео Бога, али верујем да Он постоји" [7].

Били су објављени резултати његових последњих медицинских истраживања. Али сам изглед професора, који је предавања обавезно држао у раси и с панагијом, до те мере је нервирао медицинаре да је у Алушти једном његов реферат био осујећен. Руководио радом хируршких амбуланти и држање предавања из гнојне хирургије било је такође укинато. Било му је препоручено да реферате и предавања не држи у архијерејској, већ у световној одећи. Светитељ Лука је то категорички одбио. Тада су престали да га позивају да држи предавања. Професор П.П.Царенко, који је својевремено слушао предавања В.Ф.Војно-Јасенецког на Ташкентском универзитету и који је покушавао да истера "попа" из слушаонице, трудио се да поправи свој неуспех тиме што је поново постао иницијатор прогона Владике, овог пута у Симферопољу. На његово инсистирање руководство Кримског медицинског института није дозвољавало угледном професору да предаје [26, 457].

Сачувано је писмо којим владика Лука одговара на питања студената медицинског факултета која је изложио професор П.П.Царенко:

"Многопоштовани Петре Петровичу!

Као одговор на недоумицу ваших студената поводом мог архијерејског служења требало би им рећи да је врло чудно да негирају оно што не знају и не схватају и да суде о религији само на основу антирелигиозне пропаганде. Јер, наравно, тешко да ће се међу њима наћи неко ко је читао Свето Писмо. Наш велики физиолог Павлов, академик Владимир Петровић Филатов, каноник (односно свештеник) Коперник, који је изменио сву астрономију и Луј Пастер, умели су да споје научну делатност с дубоком вером у Бога.

Ја сам од самог детињства био дубоко религиозан и моја вера не само да се није смањивала, како они мисле, с тим како се ближила дубока старости (ускоро ћу напунити 82 године), већ се све више продубљивала.

За 38 година свог свештенства и архијерејског служења одржао сам 1250 проповеди од којих је 750 записано и чини 12 дебелих томова куцаног текста. Савет Московске Духовне Академије назвао их је "изузетном појавом у савременом црквено-богословском животу" и "ризницом тумачења Светог Писма" и ја сам изабран за почасног члана Академије. Као што видите, то је врло далеко од примитивних судова ваше студентске омладине. Своје "Есеје из гнојне хирургије" написао сам кад сам већ био епископ.

С поштовањем, архиепископ Лука. 1959.г."

Светитељ-хирург је наставио лакарску праксу код куће. На вратима његове ординације је била окачена објава да домаћин овог стана, професор медицине, свакодневно врши бесплатан пријем, осим празничних и претпразничних дана. Много болесника је долазило код професора-епископа и он никоме није одбијао помоћ. И данас се исцељени са захвалношћу сећају свог лекара.

Једном је код њега на преглед дошла мршава, измождена жена с умотаним грлом, Александра Васиљевна Борисова. Њен муж, официр, је 1948. године послат на службу на Далеки исток. Она се тамо разболела, јако ју је заболело грло. У војној болници се, без обзира на активно лечење, стање болеснице није побољшало. Болест је напредовала: висока температура, страшна бол у грлу. Није могла да гута, дуго времена је пила само воду. Конзилијум лекара је изјавио да више ни на који начин не може да помогне и предложио је болесници да се врати у родни крај, на Крим. Може се схватити очај младе жене, мајке двоје деце. Родитељи, верујући људи, повели су је код владике Луке. Он је благонаклоно примио болесницу, прегледао је грло и рекао је да би, да се није обратила њему, исход био жалостан. Владика се помолио, прекрстио је болесницу и рекао: "Сад ћеш бити здрава. Скини завој са грла, једи све помало, претежно киселу и слану храну. А пре и после јела испирај грло раствором – у чашу воде сипај кафену кашичицу соли и две-три капи јода." Болесница је отишла од светитеља, осетила је бодрост и лакоћу у телу и следећег дана је заборавила да ју је болело грло. Месец дана касније отпутовала је на Далеки исток код мужа и тамо су сви били зачуђени њеним брзим оздрављењем. Сама Александра Васиљевна сматра да јој се десило чудо – светитељ Лука ју је исцелио [7].

У породици потпуковника, учесника Великог отаџбинског рата, 1947. године се десила несрећа. Његов четворогодишњи син је играјући се, сломио руку у запешћу. Лекари су имали намеру да поново сломе руку да би исправили искривљеност. Уплашени родитељи су се обратили архиепископу Луки. Овај је пажљиво прегледао руку дечака и рекао: "Не треба ломити. Дечак расте и његове кости расту, све ће се растворити, и кости ће се изравнати, а Господ ће помоћи." Тако је и било. Родитељи су хтели да дају лекару награду, али је он одбио рекавши да дају прилог колико могу, за Цркву и за сиромаше и дао је адресе сиромашних породица [7, сведочанство Ј.Н.Орлов].

Треба рећи да за светитеља-хирурга Луку није постојао "медицински случај" већ је постојао жив човек који пати и физичко оздрављење је увек повезивао с обраћањем Богу, увек је учио болеснике да моле Бога за оздрављење. Једном је владика угледао мушкарца који је у наручју држао бебу. У очевим очима било је толико несреће и очаја да је светитељ заподео разговор с њим. Испоставило се да се у породици младог, перспективног лекара Јурија Демидова десила несрећа. На празник Благовести његова жена Анастасија је нахранивши кћерку од пет месеци, ставила дете да спава, а сама је почела да се бави кућним пословима. Приметивши у углу на плафону паучину, решила је да је скине заборавивши како су је у детињству родитељи учили да посебно поштује празник Благовести. Стала на ивицу канте у којој се кувао веш. Канта се зањихала и

Анастасија је изгубила равнотежу, обема ногама упала у врелу воду. Одмах су је одвезли у болницу. Испоставило се да је најтежа болесница на одељењу.

Ситуација се погоршавала још и тиме што је дојила дете. Јуриј се управо враћао из болнице у коју је три пута водио малишанку на дојење. Владика је пажљиво саслушао причу и рекао: "Ја сам био у визити и сећам се ове болеснице. Добро, Господ је милостив, молите се. А ја ћу, како будем могао, уз Божију помоћ, помоћи." И погледавши Јурија још једном је захтевно поновио: "Молите се!"

Следећег дана је у болници био одржан конзилијум. Сви хирурзи, а било их је четворица, сматрали су да треба ампутирати обе ноге, пошто је стање било врло компликовано. Међутим, професор Војно-Јасенецки је инсистирао на лечењу. Колеге су се зачудиле:

"Лечити?! Професоре, али ситуација је безнадежна, распада се ткиво, па видели сте! У сваком тренутку може да почне зараза!"

"Лечићемо! Гнојем. Њеним гнојем."

Лекари су са сумњом одмахивали главом, али се нико није усуђивао да спори с аутором "Есеја из гнојне хирургије."

..Исцељена Анастасија је сваког пролећа, дуги низ година, долазила у Симферопољ да се поклони гробу код храма Свих светих, где је почивао човек који јој је спасио живот и учврстио њену веру у Бога, у Његово бесконачно трпљење и милосрђе [7, сведочанство Ј.Н.Орлов].

Једној жени, становници насеља Зуја, разболела се трогодишња кћи. Дете је болело око. Мајка се обратила локалној дечјој лекари, ова је лечила девојчицу око месец дана, али до побољшања није дошло. Након лечења у болници од скоро пола године, испоставило се да код девојчице напредује катаракта. Павши у очај жена се за помоћ обратила архиепископу Луки. Он је пажљиво прегледао болесну девојчицу, написао је писмо-препоруку познатом очном хирургу у болницу инвалида рата у Симферопољу. Владика га је молио да оперише девојчицу, детаљно је описао болест, нацртао је око, дао је препоруке за припрему операције, чак је навео која дијета треба да буде примењена и пре и после операције. Међутим, то није било све: преко своје потчињене Владика је предао у болницу све што је било неопходно за девојчицу. Кад је мајка после операције поново довела девојчицу код Светитеља он је прегледао око и рекао је: "Хвала Богу, све је у реду. Молите се, и ја ћу се помолити и Господ ће нам помоћи" [7, сведочанство Л.Г.Третјакове].

Марија Германовна Тринихина је причала да је отприлике 1956. године код њене кћерке је одједном почео перитонитис црева. Лекари су констатовали да је њено стање безнадежно. Тада се обратила владика Луки. Он је прегледао девојчицу, упознао се с историјом болести и рекао је да се може спасити. Дао је упут за операцију, али се лекари нису одлучивали да оперишу. Тада је владика лично дошао у болницу и детаљно је консултовао лекаре. Операција је протекла успешно [7].

Семјон Трофимович Каменској био је безнадежно болестан и молио је архиепископа Луку да присуствује операцији. Светитељ Лука је упитао:

"Да ли верујеш у Бога?"

"Верујем, владико, али у Цркву не идем," уследио је одговор.

"Моли се, благосиљају те и скинути са списка за операцију. Петнаест година ни од чега нећеш боловати."

Тако је и било – по речима светитеља [7, сведочанство А.Д.Беле].

Мајка Ане Михајловне Кудрјашов је после сваког узимања хране осећала снажне болове који су били тако јаки да је викала и морала је дуго да лежи док бол не умине. Лекари су после детаљног испитивања рекли да је потребна операција. Тада су

се обратиле владики. Он је прегледао болесницу, помолио се, дао је лек, и болест је прошла без икаквог трага [7].

Зоја Кузминична Орлов сведочи о прозорљивости светитеља Луке. Њена мајка, Держакова Акилина Теодуловна, 1959-1960. године је помагала да се пеку просфоре при саборној цркви. Светитељу је очигледно импоновала несебичност просфорнице Акилине (није узимала новац за свој труд) и он је предсказао будућност: њену, њене деце и унука. Рекао је да ће Акилинина деца живети од свог рада. Тако се и десило. Зоја Кузминична је у пензији и тринаест година ради у истој производњи. И још је говорио да ће пред крај деца спознати Бога. Аутор овог саопштења сведочи о својој вери у Бога. Зоја Кузминична још није била удата, а Светитељ Лука је говорио да ће бити равноправна с мужем и да ће им се родити син, који ће бити бољи од оца. Син је стекао високо образовање, а отац – непотпуно средње. Даље је владика рекао Акилини да престане да ради као просфорница и да гаји унука, зато што ће једва стићи да га подигне. И заиста, 1966. године се родио дечак, врло болестан, у првој години је боловао од упале плућа, била му је потребна специјална нега. Бака је могла да га негује само до четири године, а онда је умрла. И последње што је архиепископ Лука рекао јесте да ће Акилинин зет умрети неочекивано, а кћерка ће пред крај имати много новца. Предсказање се остварило. Муж Зоје Кузминичне је изненада умро. Седео је и разговарао, онда се одједном сагао и умро. Предсказање се остварило и у погледу новца [51].

Клирик Кримске епархије протојереј Леонид Дунајев се сећа: "У Московској области је живела жена која је била озбиљно болесна. Њен син, високи руководилац, позивао је најбоље лекаре, набавио је мноштво скувих лекова, али болесници није било лакше. У очајању, писмом се обратила архиепископу Луки. Владика јој је одговорио, посаветовао је да се усрдно помоли Богу, да положи сву наду у Њега и да престане да узима било какве лекове. После извесног времена жена је оздравила и допутовала је у Симферопољ да се лично захвали Светитељу за оздрављење" [7].

Једном је код владике дошла жена са својим дванаестогодишњим сином. На његовом врату је било огроман тумор који је падао на груди. Лекари су инсистирали на операцији, али се светитељ, прегледавши га, осмехнуо и рекао је: "Операција не долази у обзир. За четири дана свратите код мене." Четири дана касније мајка је по благослов код архијереја довела сина који је потпуно оздравио [7, сведочанство прот.Леонида Дунајева].

После сваког богослужења владику су до саме куће пратили парохјани саборне цркве. Његова искрена љубав изазивала је узвратну љубав. На вратима куће је поново све благосиљао. Благодат Божија је почивала на светитељу и људи нису желели да иду од њега.

Владика Лука је штедро пружао лекарску помоћ свима онима којима је она била потребна. Свештенослужитељи Кримске епархије су срцу владике били најближи као сапастири и самолитвеници. Једном их је окупио и рекао: "Ако се ви или чланови ваших породица изненада разболите, пре свега се обраћајте мени." Крајем четрдесетих година свештенику Леониду Дунајеву се разболела жена, попадаја Капитолина. Отац Леонид је за то рекао владики, он је одговорио: "Да се нисте усудили да јој дајете лек." Следећег дана се распитао за попадајино здравље и опет је поновио забрану да јој се дају лекови. Два дана после Литургије отац Леонид је позвао владику да посети попадају. Она је лежала, прикована за постељу болешћу и чак није могла да узима храну. Светитељ је ушао у кући.

"Где је болесница?"

Одвели су га у собу болеснице.

"Ваш отац Леонид је непослушан. Рекао сам му да вам не даје лекове."

"Не, владико, није ми давао лекове."

"Онда, ево вам лека: у име Оца и Сина и Светога Духа!"

С овим речима широким крстом је благословио болесницу. Владика је отпутовао, а попадија је устала из постеле и почела да једе. Здравље је почело да се поправља [7].

Други случај се десио са женом свештеника Јована Милославова, секретара епархије, Надеждом Ивановном. Кад је владика Лука дошао на вечерње богослужење отац Јован га је обавестио да је попадија Надежда имала напад. Лекарима који су дошли у хитној помоћи нису видели ништа озбиљно. Деца оца Јована која су имала медицинско образовање, прегледавши мајку, такође нису сматрала да постоји било каква опасност. Саслушавши секретара Владика је изненада постао веома забринут. Хитно је тражио аутомобил. Попадија је владика дочекала врло збуњена:

"Хвала, владико, али ваш труд је сувишан: напад је прошао и ја се добро осећам."

Након што ју је пажљиво прегледао Светитељ је позвао оца Јована. Разговор је био кратак: ако његова жена не буде оперисана у року од два сата, умреће. Попадија Надежда је хитно доведена у болницу, окупљен је конзилијум лекара, али су и они рекли да операција није потребна. Прошло је сат времена. Попадија је већ сама почела да моли да буде оперисана, јер је несумњиво веровала светитељевим речима. На крају су лекари одлучили да ипак оперишу и кад су отворили абдомен, открили су огроман чир који само што није пукао. Лекарима су били запањени тачном дијагнозом архиепископа Луке. Попадија Надежда је била спасена.

Старешина Џанкојског храма протојереј Борис Либацки је имао напад. Лекарима хитне помоћи су рекли да је потребна операција. Сећајући се заповести владике отац Борис га је обавестио о свом здрављу. Он је рекао да ће ако пристане на ову операцију касније бити потребно да се изврше још две и да исход тих операција може бити лош. Предсказао је да ће бити још два напада. Уздавши се у вољу Божију, отац Борис је истрпео ове нападе и остао је жив [7, сведочанства прот.Леонида Дунајева].

Симферопољски војни медицински радници су молили професора да одржи курс предавања из гнојне хирургије и да пружа консултације њиховој болници. Више пута је консултант морао да узима скалпел. Један пацијент – секретар Керченског градског комитета партије – донет је у Симферопол с гнојним процесом у карличним костима. Случај је био тежак, скоро безнадежан. И тада је главни хирург замолио да оперише лично професор Војно-Јасенецки. Сви лекари из болнице су дошли да гледају ову сложену операцију. Још пре првог реза показао је све тачке на којима је очекивао да ће наићи на гној. Операција је протекла сјајно и медицински радници болнице су добили изванредну лекцију из лекарског мајсторства [26, 426].

Галина Фјодоровна Пјатидверна сведочи о владика као о изванредном дијагностичару: "У нашу болницу је примљен болесник на допунско лечење, жалио се на бол у десном бедру и да не може да хода. У борби је био контузован, ране није било. Приликом прегледа болесника ниједан од водећих стручњака болнице није открио било какву патологију, ни на снимцима, ни у анализама. Треба да га отпусте, а он не може да хода. У визити је наш главни хирург, човек оштар и одлучан, рекао: "Он је симулант, отпустите га." Било ми га је врло жао и замолила сам професора Војно-Јасенецког да прегледа овог младића. Владика га је прегледао, дуго га је гледао у очи. Дали су му снимке, анализе, али их он није узео: "Ништа не треба, одвезите болесника."

Кад је младић одвежен професор је рекао: "Болесник има рак простате, с метастазама у бедру." Ово је било као да је пукао гром из ведра неба. "Не верујете? Дајте га у операциону салу." У операционој сали је после умирујућег разговора, под

локалном наркозом по спољашњој површини бедра направљен рез и из њега је испао конгломерат рака 5x5 сантиметара, налик на црвени кавијар, који је послат на хитну хистологију.

30 минута касније у предоперациону салу, у којој су седели сви лекари на челу с професором, утрчала је хистологичарка и рекла: "Послали сте ми метастазу рака простате." Владика Лука је рекао: "Ако је могуће, позовите маму болесника." Младић се упокојио две недеље после тога" [7].

Наравно, владика је желео да буде од користи својим сународницима лечећи њихове болести. Међутим, време је неумољиво протицало, здравље је почело да се погоршава, вид у једином здравом оку је био све слабији. Познати одески окулиста Филатов је констатовао мућење сочива, али је до потпуног слепила требало да прође још од три до десет година. Вид се лагано гасио и 1956. године владика је потпуно ослепео [22, 159].

Међутим, слепило га није спречило да активно чини добро. Срце Светитеља Божијег било је испуњено љубављу и самилошћу према ближњима. Немајући могућности да пружи медицинску помоћ Галини Филин, која је имала саркому великог мозга, рекао је мајци: "Молићу се за њу." Парохијани причају да је владика у радни дан служио Свету Литургију, усрдно се молио и клечећи је изговарао посебне молитве за болесну девојчицу Галину. И Господ је услишио његове молитве. Девојчица је оздравила, наставила је да се школује, касније је завршила медицински факултет, одбранила је магистарски рад, радила је у Москви у Институту серума и вакцина "Менделеев" [7, сведочанство В.М.Тимошек].

Ана Дмитријевна Стадник је имала диван глас и Владика ју је благословио да се школује на курсевима за црквењаке и радовао се њеним успесима. Једном јој се десила саобраћајна несрећа и лекари су да би јој спасили живот ушприцали огромну количину серума против гангрене и против парализе. Почела је токсикоza, температура је порасла. За време визите професор је обратио пажњу на њу, укинуо је све лекове и она је мало по мало почела да се опоравља. Кад је изашла из болнице Ана Дмитријевна је дошла код владике.

"Па реци, Ана, како су те лечили?"

"Владико свети, оздравила сам по вашим молитвама, зато што су лекари одбили да ме лече."

"Дан и ноћ сам молио Бога за твоје здравље. Али запамти, запамти да је у таквим случајевима оздрављење изузетно ретко." [7].

Говорећи о закључцима свог двоструког служења – медицинског и архијерејског, у писму је наводио: "Наравно, тачно је оно што пишете о лечењу болесника. Али не знате како ме необично људи цене као духовног лекара. Веома многи говоре и пишу да сам их оживео духовно и препородио за нови живот, и изливају своју захвалност и љубав најдирљивијим изразима. Пишу да је, без обзира на то како узвишена била моја медицинска делатност, архијерејска неизмерно важнија. И сам тако мислим." [31, 8].

Раније је већ било речи о томе да је проповедање архиепископ сматрао својом свештеном обавезом и ову обавезу је свето испуњавао. Дуго времена светитељ је сарађивао с "Журналом Московске Патријаршије", у којем су у току скоро десет година објављивани његови чланци. Међутим, посебан утицај на парохијане имале су његове проповеди – живе, пуне духа и силе. Једном је владика говорећи о покајању описао страшно, одвратно стање душе непокајаног грешника. Речи архипастира су до дубине душе потресле једног парохијанина, човека средњих година, који је слушао Владика и горко плакао у углу цркве. Приневши покајање са сузама и "дух скрушен" на жртву Богу, овај грешник се помирио са Христом и присајединио се Цркви.

Жена једног генерала је неком приликом из радозналости свратила у молитвени дом секташа. Њен муж, који је тајно био наклоњен Цркви, а можда је и веровао у Бога, изразио је своје незадовољство и посаветовао јој је да боље оде у православну саборну цркву у којој служи Владика – научник светског гласа. Она је послушала и следеће недеље је отишла у цркву. Баш тог дана светитељ је држао проповед о секташима, раскринкавао је њихове заблуде, разобличавао их је и забрањивао вернима да опште с њима. Ова жена је донела одлуку да више не одлази код секташа и замолила је да се пренесе владика Луки захвалност за то што ју је уразумио. Кад су му за то испричали, он се прекрстио и рекао је: "Благодарим Богу што је моја проповед донела плодове" [7, сведочанства прот.Леонида Дунајева].

Архиепископ Лука није проповедао само речима, већ и начином на који је служио, како се молио. С њим је служио отац Иларион Голубјатников, који је заједно с њим својевремено поделио све тегобе сибирског прогонства. Врло често је с њим служио архимандрит Тихон (Богославец), духовник епархије, прозорљиви старац који је касније био и сахрањен поред вољеног владике. Ове богоносне свештенослужитеље људи су више пута виђали како служе Свету Литургију са сузама. Постоји такав моменат у служби кад се за време појања Символа вере архијереј сагиње изнад престола, саслужитељи изнад његове главе држе воздух (велику четвороугаону тканину), а најстарији свештеник чита "Вјерују". Кад је после појања архиепископ Лука подизао главу, анитиминс је био наквашен сузама светитеља.

Он је служио без журбе, сабрано и осмишљено. За време Евхаристијског канона посебно надахнуто је изговарао речи: "Примите, јадите, сије јест тјело Моје, јеже за ви **Примите, једите, ово је тело Моје, које се за вас** (притом се владика окретао и указивао је руком на народ) **ломимоје во оставленије грјехов."** **ломи за отпуштење грехова."** Светитељ је сам често бивао на богослужењима и на то је позивао и клирике своје епархије [6, 69].

Упокојење Светитеља. Посмртна помоћ страдалницима

Живот архиепископа Луке је био на заласку. Своју последњу Литургију служио је на Божић, последњу проповед одржао је у Опроштајну недељу. Његов секретар Евгенија Павловна Лејкфелд о последњим данима светитеља пише: "Није роптао, није се жалио. Налоге није давао. Отишао је од нас ујутру, у петнаест до седам. Дисао је мало учесталије, затим је уздахнуо два пута и још једном једва приметно – и то је било све..." [26, 483].

Светитељ Лука се упокојио 11. јуна 1961. године. Овог дана Црква је славила празник свих светих који су у земљи Руској заблистали.

"Парастоси су се смењивали, народ је преплавио кућу, људи су испунили цело двориште, доле је био огроман ред. Прве ноћи владика је лежао код куће, друге – у Благовештенској цркви при епархији, треће у храму. Све време се читало Јеванђеље, које су прекидали парастоси, мењали су се свештеници, а људи су стално долазили и долазили као река, да се поклоне владика... Било је људи који су допутовали из различитих места – Мелитопоља, Геническа, Скадовска и Херсона. Бујица би се стишала тек око четири сата после поноћи, а затим би се обновила: једне људе су смењивали други, проливале су се тихе сузе због тога што више нема молитвеника, што је "отишао наш светац" [26, 484].

На сахрану владике Луке допутовао је архиепископ Тамбовски Михаил (Чуб). Мноштво људи је дошло да испрати свог архијереја на последњи пут. До самог гробља пут је био посут ружама. Лагано, корак по корак, процесија се кретала улицама града.

"Свјатиј Боже, Свјатиј Крјепкиј, Свјатиј Бесмертниј, помилуј нас," одзвањало је изнад сандука архијереја. Три километра од храма до гробља људи су носили на рукама свог владуку три сата [26, 487].

Тако је сахрањен велики угодник Божји Лука. И као што је за живота на све начине помагао болесницима, никога не одбијајући, тако је и после смрти свако ко је долазио на гроб светитеља и молио га за помоћ с вером и љубављу, добијао исцелење.

Становница Тбилисија Лија Васиљевна Гончарова је оперисана од рака. После извесног времена јој је, очигледно, предстојала још једна операција. Ноге несрећнице су отеке, гореле су, скоро да уопште није могла да хода. Једном је угледала чланак академика И.А.Касирског са сећањима на архиепископа Луку. У њој се родила мисао да јој нико осим владике Луке неће помоћи. Кад је дошла у Симферопол, помоливши се на гробу архиепископа, Лија Васиљевна је одмах осетила олакшање у ногама и унутрашње духовно умирење. Рак је нестао и она сад може да стоји на служби и да много хода.

Нетрагом је нестао малолетни син Јелене Николајевне Битјуков. Скрхана, мајка је поднела захтев за трагање за сином и усрдно се молила на гробу владике Луке. И ево, пред Цвети долази нестали син и објашњава да га је нека непозната сила натерала да се сети мајке и да дође кући [7, сведочанство Л.В.Гончарове].

1992. године Галина Леонидовна Шиндин се тешко разболела од упале плућа. Замолила је да се на гробу владике Луке одслужи парастос и да јој с гроба донесу земља и вода. Жена се ватрено молила и пила је ову воду. По благодатној помоћи светитеља врло брзо јој је било боље тако да је лекарка која ју је лечила била крајње зачуђена брзим оздрављењем [7].

Марија Митрофановна Передериј је добила помоћ од архиепископа-хирурга и за живота, и после његове смрти. Још док је био жив владика Лука, Марији Митрофановној је почела да се гноји усна и да је боли. Ма где да се обраћала, ниједан лекар није могао да јој помогне. Онда се обратила владики и он ју је излечио. 1989. године разболео се њен муж Григорије. Отишла је на гроб Светитеља и са сузама га је молила за оздрављење мужа. Дошла је кући и зачудила се кад је видела да је муж устао из постеле и почео да иде по соби, и касније се добро осећао [7].

Лариса Јацков сведочи о томе да ју је од лета 1993. године до пролећа 1994. године јако болело лево око. Бол се ширио и на леви део главе. Посебно се појачавао предвече. Мучена тешким боловима дошла је на гроб светитеља и добила је исцелење [7].

Парохијанину који је ишао до места упокојења архипастира и с вером целивао надгробни мермерни крст, светитељ је даровао исцелење од болести срца. Лекари су 1992. године успоставили дијагнозу "инсуфицијенција митралног залиска", односно срчану ману, али се по милости Божијој и уз помоћ владике Луке болест повукла.

Постоји сведочанство (Ј.Кисељов) о томе да је светитељ Лука, који је сам издржао утамничења и прогонства помагао људима којима је претила неправедна казна [7].

Лариса Алексејевна Чередниченко, Кијевљанка, овако описује чудо свог исцелења: "На дан спомена на светог свештеномученика Владимира, митрополита Кијевског, за време изношења његових светих моштију на вратима трпезаријског храма народ ме је толико притиснуо да мој грудни кош није издржао, чула сам пуцкетање и осетила снажан бол у левом подребарју, али сам кренула за литијом. Два-три дана касније бол је постао још јачи. Нисам могла ни да седим, ни да лежим, а још мање да било шта радим. Нисам се обраћала лекарима. У то време је дошла код мене моја познаница и замолила да је отпратим до Почајева, никад није била тамо. Цео пут сам се левом руком држала за болесно место. У Почајеву је моја познаница веома пожелела да

њена четрнаестогодишња кћерка обавезно посети пећину преподобног Јова. Она није могла да иде, а девојчица се плашила да иде сама. Тада ми је моја познаница, обраћајући се, рекла: "За послушање, провуди се и помози Ани." Запањила сам се, али "за послушање", ни за трен утак се нисам двоумила, легла сам својим болесним грудима на свето камење и уз помоћ добрих људи сам се спустила у пећину.

Кад сам почела да излазим било ми је страшно да легнем на леви бок и на најужем месту сам свом тежином свог тела легла на десни бок и поново сам зачула већ познато пуцкетање и појавио се бол у десном боку.

Након што смо у Почајеву провеле два или три дана вратиле смо се у Кијев. Успут ми је пријатељица рекла да њен брат-водич може да нас поведе у Симферопол. Схватајући да другу прилику нећу имати, не обраћајући пажњу ни на шта, пристала сам да путујем. Тим пре што сам веома желела да посетим гроб владике Луке.

Следећег дана након повратка из Почајева већ смо путовали за Симферопол. У возу сам била у полулежећем положају, ослањајући се на чврсто везан душек.

На гробу владике смо упалили свеће, целивале гроб и испричала сам пријатељици оно што сам знала о подвизима светитеља, заказале смо парастос, отишле у храм на литургију у недељу и пешке кренуле на железничку станицу. Требало је да с друге полице скинем своју торбу и не размишљајући, ја подигох десну руку потпуно слободно и замрех од чуђења – нисам осећала никакав бол. Онда сам подигла леву – исто, нема никаквог бола! Чудо исцелења се десило толико очигледно, да није било могуће не поверовати у њега!" [7]

Одлука о канонизацији светитеља Луке. Обретење његових светих моштију

Чуда исцелења душевних и телесних болести, која су се у великом броју дешавала на гробу светитеља Луке и свенародно поштовање незаборавног кримског архиепископа подстакли су свештеноначалије Православне Цркве на пажљиво проучавање његовог живота и дела. Као резултат делатности епархијске Комисије за канонизацију светаца сачињени су житије светитеља, служба и акатист, насликана је икона.

Одлуком Синода Украјинске Православне цркве од 22. новембра 1995. године архиепископ Симферополски и Кримски Лука прибројан је збору локално поштованих светаца. Надлежном архијереју, архиепископу Симферополском и Кримском Лазару (Швецу) Свети Синод је дао дозволу за подизање часних остатака светитеља Луке.

У ноћи између 17. и 18. марта 1996. године у току Крстопоклоне седмице у храму Свих светих у Симферополу су се окупили чланови епархијске Комисије за канонизацију светаца, намесници кримских манастира и клир. Високопреосвећени Владика Лазар је служио молебан и замолио је незаборавног владика за помоћ приликом обретења његових моштију. Око два сата после поноћи откопан је гроб и почело је вађење земље. Свештеници су непрекидно служили парастосе и појали стихире Крсту. Било је врло хладно, продоран ветар је њихао старо гробљанско дрвеће. Међутим, кад се владика Лазар спустио у гроб и кад је својим рукама подигао мошти светитеља, ветар је истог часа утихнуо и завладала је тишина испуњена свештеним страхом. Клир и мирјани су са упаљеним свећама, клечећи, умилно појали "Свјатиј Боже" из парастоса. Свештеници су унели мошти у храм Свих светих. А поред зида храма ђавоимана је страшним гласом викала: "Не мучи ме, пусти ме, светитељу!.."

У току прва три дана Крстопоклоне седмице владика Лазар је служио Литургију Пређеосвећених Дарова, а у среду, 20. марта часни остаци светитеља свечано су пренети у саборну цркву Свете Тројице. Окупио се сав клир Кримске епархије, као и

свештенослужитељи из других области Украјине. Процесију су пратили официри и морнари Црноморске флоте, студенти Кримског медицинског факултета, житељи града, многобројни гости. Иза ковчега су заједно са свештеницима ишли и они којима се посрећило да буду сведоци његовог светитељског подвига. На свечаност су такође допутовали рођаци архиепископа Луке.

Литија је ишла централном улицом града. Прво заустављање је било на Пијачном тргу где је посебно свечано служен парастос и где се високопреосвећени Лазар обратио присутнима беседом, у којој је између осталог рекао: "Први пут се на кримској земљи одвија догађај од изузетне важности. Јарку личност архиепископа Луке (Војно-Јасенецког) данас видимо као спасоносни светионик према којем свако од нас треба да усмери свој поглед, по којем треба да се оријентишу друштвене снаге, које трагају за препородом нашег народа."

Затим се окупљенима обратио професор Кримског медицинског факултета Кирил Дмитријевич Тоскин, који је о светитељу Луки говорио као о великом хирургу и научнику, чији научни радови ни данас нису изгубили своју актуелност.

Сама природа је била у складу с духовном радошћу која је испунила срца верника. После хладних и тмурних дана појавило се сунце, расејали су се облаци. Тако се после свих лишавања и прогона које је владика претрпео открила истина Божије славе, која нам се показује у свецима. Овако Христова светлост блиста и просвећује сваког, иако је не виде сви због овоземаљске таштине и душевне непогоде.

Цвеће и упаљене свеће били су напојени миомирисом који се ширио од моштију свеца. Изнад кивота је пловио златни облак молитвених песама, који је прекривао процесију, какву се староседеоци кримске земље не сећају да су видели. По приближним оценама окупило се тридесет пет-четрдесет хиљада људи који су дошли да прате свете мошти. То је био дирљив приказ. У граду је владала атмосфера духовног празника, обустављајући неверујуће, привлачећи маловерне. Светитељ се враћао у свој храм у којем је служио и проповедао петнаест година. Није случајно што је преношење моштију одржано на дан сећања на седам свештеномученика херсонеских. Прослављени свеци су примали у збор светаца кримске земље светитеља-исповедника Луку.

Мошти светитеља Луке су положене у саборној цркви Свете Тројице у Симферопољу ради поклоњења верника.

Живот Владике је био потпуно посвећен служењу Богу и ближњима. Црквена историја зна јако мало примера оваквог двоструког подвига: свети великомученик и исцелитељ Пантелејмон, свети бесребреници и чудотворци Козма и Дамјан... Али Светитељ Лука је живео и подвизавао се у нашој земљи, у наше време. И зато управо сад, кад је очигледно духовно оскудевање у друштву, кад је у очима многих обезвређено оно скривено – вера, нада и љубав, посебно пажљиво читамо житије новопрослављеног светитеља. Како је он живео? Како се борио против неверја, тромости, лицемерја? Како је побеђивао грех? Како је протествовао против насиља и суровости? На који начин га је благодат Божија водила трновитим путем подвига целог живота и на крају, увела у Царство Оца светлости кроз тесна врата?

Сећајмо се увек, по речима апостола Павла, наставника наших и гледајући на крај њиховог живота, подражавајмо им у вери (Јевр. 13, 7).

Прослављање светитеља Луке

24-25. маја 1996. године у Симферопољској и Кримској епархији се десио заиста историјски догађај: одржана је свечаност прослављања светитеља кримског Луке (Војно-Јасенецког).

24. маја високопреосвећени Лазар, архиепископ Симферопољски и Кримски, високопреосвећени Василије, архиепископ Киривоградски и Александријски, високопреосвећени Иларион, архиепископ Херсонски и Таврички, преосвећени Николај, епископ Ивано-Франковски и Коломијски и преосвећени Антоније, епископ Хмељницьки и Шепетовски, дочекали су његово блаженство Владимира, митрополита Кијевског и целе Украјине. Да дочекају драгог госта допутовали су такође председник Врховног Совјета Аутономне Републике Крим Ј.В.Супруњук, председник Симферопољског градског Совјета В.Ф.Јермак, клир и мирјани.

Свечани дочек првосветитеља, његовог блаженства Владимира, митрополита Кијевског и целе Украјине одржан је у 17 часова у саборној цркви Свете Тројице. Почело је свеноћно бденије. Храм је био пун народа који се молио, на свечаност су дошли и свештенослужитељи из других епархија Украјине. Свеноћно бденије је предводио Његово Блаженство Владимир.

У суботу у 9.30 одржан је сусрет првосветитеља и облачење. Свету Литургију су служили: његово блаженство Владимир, митрополит Кијевски и целе Украјине, високопреосвећени Никодим, митрополит Харковски и Богодуховски, високопреосвећени Лазар, архиепископ Симферопољски и Кримски, високопреосвећени Василије, архиепископ Киривоградски и Александријски, високопреосвећени Иларион, архиепископ Херсонски и Таврички, преосвећени Николај, епископ Ивано-Франковски и Коломијски, Преосвећени Антоније, епископ Хмељницьки и Шепетовски, преосвећени Питирим, епископ Николајевски и Вознесенски. Возглас: "Благословено Царство..." изговорио је архимандрит Павле, намесник Кијево-Печерске лавре. На средини храма су почивале мошти светитеља Луке, украшене живим цвећем. Саборна црква није могла да прими све вернике и многи су стајали у црквеној порти. За њих се пренос богослужења из храма вршио преко звучника који су се налазили ван храма.

После малог входа служена је кратка литија испред моштију свеца. Затим су с црквеног амвона митрополит Никодим и архиепископ Лазар прочитали Томос и кратко житије светитеља.

Хор саборне цркве под управом Михаила Григорјевича Коротченка први пут је отпевао тропар светитељу Луки, а свештенослужитељи су изнели икону свеца. Затим су архијереји и сви присутни у храму отпевали величање светитељу Луки. Свечаност богослужења је увеличавало и појање хора "Таврички блавест" под управом Владимира Михајловича Николенка.

После читања Јеванђеља блажењејши Владимир се обратио верницима проповеђу у којој је говорио о путевима за достизање светости у овом свету. На примеру сада прослављеног светитеља Луке митрополит Владимир је показао разноврсност путева који воде ка висинима духовног савршенства, ка светости.

После отпуста Литургије литија с моштима новопрослављеног светитеља Луке је прошла око храма. Завршавајући литију на улазу у храм свештенослужитељи су закрстили вернике моштима светитеља на све стране света. Хор је за то време појао "Господи, помилуј", као за време ваздвижења Крста Господњег.

На крају молебана његово блаженство Владимир је изговорио молитву упућену светитељу Луки у којој је молио новопрослављеног свеца: "Дај нам свима твој архипастирски и свети благослов, да се тобом закриљени избавимо од замки лукавог и избегнемо свако непријатељство и неслогу, јереси и расколе." Затим су протођакони отпевали "многаја љета" по уставу. По завршетку службе његово блаженство Владимир се обратио надлежном архијереју речима захвалности:

"Високопреосвећени владико Лазаре, архиепископе Симферопољски и Кримски! Искрено вам се захваљујемо за то што сте омогућили свима нама заједно,

високопреосвећеним и преосвећеним архијерејима, часном клиру, браћи и сестрама, да се заједно помолимо, да се заједно обратимо Богу да Он умири свет, сједини свете Божије Цркве и сачува нашу Украјину и нашу Украјинску Православну Цркву. Данас смо се сви насладили на духовном пиру и постали заједничари у небеској светковини. Од данашњег дана је на небеском своду заблистала још једна звезда, која прославља Бога и просвећује нас, земнородне да чинимо више добра и градимо свој живот на јеванђељском темељу врлине и честитости, идући својим земаљским путем у славу Божију и ради свог спасења.

Срдечно вам благодарим свима за свете молитве које смо данас узнели Богу и Његовој Пречистој Мајци, прослављајући новојављеног угодника светитеља Луку, архиепископа Симферополског и Кримског. Честитам вам овај велики празник. То је заиста свечаност која сведочи о томе да Црква живи, да Црква делује, да Црква испуњава своју свету мисију делећи благодатне дарове Светог Духа.

Црква прибара збору светаца подвижника вере и побожности, исповедника и мученика. И она је данас прославила новог светог угодника који ће од сада бити наш молитвеник и покровитељ. Желим да кримска земља процвета по његовим светим молитвама, да наша Света Украјинска Православна Црква јача, да јача јединство, којег, нажалост, данас нема међу православцима у Украјини. Нека Милосрдни Господ молитвама светитеља Луке пошаље сваком од нас све потребно за земаљски, пролазни живот, и за живот будућег века. Амин."

У узвратној беседи владика Лазар је рекао: "Ваше блаженство, Ваша високопреосвештенства, Ваша преосвештенства, драги оци, браћо и сестре! Заиста је неизбрисив данашњи дан, и из историје, и из наших срца. Прославили смо великог угодника Божијег, светитеља архиепископа Луку. Он је заиста светлио целом свету јарком светлошћу, испуњавајући речи Светог Писма, испуњавајући послушање Цркви. Просветио се Христовом истином свет и у његовим делима, и у његовом житију. И ма где светитељ био, на светитељској катедри или у мучилиштима, увек је прослављао име Божије. И данас кримска земља од самог оснивања Тавричке епархије, по први пут прославља великог Светитеља и угодника Божијег.

Ваше Блаженство! Сви ми, ваша деца, ваши парохијани Кримске епархије, искрено вам се захваљујемо за то што сте, оставивши своје друге послове, дошли данас да budete на челу ових великих свечаности. Молићу и моју паству и све моје свештенослужитеље да код моштију светитеља Луке увек помињу ваше име и моле се за вас, да вам Господ дарује срећне године и да у нашој земљи заблистају мир и благољепије. Молим вас да примите за успомену икону светитеља, да не заборављате у својим молитвама симферополску и кримску паству. *Ис пола ети, деснота!*³

Драге владике, и вас молим да примите на молитвено сећање икону светитеља и такође вас молим за свете молитве."

Излазећи из храма, његово блаженство Владимир, митрополит Кијевски и целе Украјине, дао је првосветитељски благослов верницима.

Дан сећања на исповедника Луку.

У складу с одлуком Светог Синода Украјинске Православне Цркве Московске Патријаршије, сваке године спомен на светитеља Луку треба славити на дан његовог блаженог упокојења, 11. јуна по новом календару.

Први пут је празник одржан 1996. године. Празничне свечаности су почеле 10. јуна, кад је у саборну цркву Свете Тројице на бденије допутовао надлежни архијереј

---

³ Многаја лета, господине! (зрч.)

високопреосвећени Лазар. У припрати храма га је с крстом у рукама дочекао настојатељ саборне цркве, заједно с клиром Кримске епархије. На празник су допутовали гости из других епархија, између осталог, клир и мирјани из Никополског намесништва Дњепропетровске епархије. На јутрењу је после мирне јектеније клир на челу с владиком Лазарем отишао до кивота моштију светитеља Луке и прочитан је акатист свецу.

На дан празника, 11. јуна у храму је служена рана Литургија, а после ње – молебан са освећивањем воде. После дочека и облачења архипастира почела је касна Света Литургија. Било је много људи који су се припремали за причешће. Верници су са свештеним страхом и љубављу целивали мошти светитеља Луке. После запричасног стиха протођакон саборне цркве Василије Марушчак је одржао проповед у којој је истакао основне моменте из живота светитеља, изложио јеванђељско учење о светости и показао како је у свом животу владика Лука оваплотио идеал светости.

По завршетку Литургије високопреосвећени владика Лазар је предводио литију око саборне цркве. Клир је носио мошти светитеља Луке, и на свакој од страна храма је подизан кивот и народ је благосиљан. Хор је за то време појао "Господи, помилуј."

Затим су мошти унете у храм и процесија је кренула према улици Курчатова према кући бр. 1, где је од 1946. године живео и подвизавао се Кримски архипастир Лука.

Захваљујући бризи високопреосвећеног Лазара ова зграда се обнавља и поправља. Не само то, планирано је да се овде подигне храм-капела у част епископа Луке. Раније је овде била домаћа црква у којој се молио владика Лука, али је касније била срушена.

У дан свечаности 11. јуна постављен је темељ храма-капеле. Капсулу с повељом у темељ су за вечна времена ставили владика Лазар и главни архитекта В.Г.Кравченко. На повељи је написано: "Ова повеља је стављена у темељ храма-капеле у част светитеља и исповедника Луке, архиепископа Кримског, на дан његовог блаженог упокојења и сећања на њега, 29. маја по јулијанском календару, године 1996. године од Рођења Христовог, по благослову и личном руком високопреосвећеног Лазара, архиепископа Симферопољског и Кримског. Пројекат храма је израдио и даровао радни колектив под руководством главног архитекте Богом спасаваног града Симферопоља Кравченка Владимира Григорјевича. Нека буду благослов Божји и молитве светитеља Лука над овим светим местом. Амин."

После завршетка чинопоследовања високопреосвећени Лазар, архиепископ Симферопољски и Кримски, обратио се беседом окупљеним верницима и свима се захвалио за њихову заједничку молитву. Речи посебне захвалности владика Лазар је упутио В.Г.Кравченку због тога што је подржао идеју обнављања храма. Радници градске управе за архитектуру бесплатно су израдили пројекат његове реконструкције.

Протођакони су отпевали "многаја љета" владика Лазару и свима онима који имају намеру да с њим раде на обнављању храма-капеле.

Дела Светитеља Луке

Божјиње посланице

Божјиње посланице архиепископа Луке,
упућене његовој Богом датој Кримској пастви

"Христос раждајетсја, славите. Христос с небес, срјашчите. Христос на земљи, возноситесја. Појте Господеви всја земља, и веселијем воспојте, људије, јако прослависја."

Највећи и Најсветији Небески Гост силази с неба и оваплоћује се од Духа Светог и Марије Дјеве.

Славите, славите Га свим срцем, дочекујте Га с великом радошћу и трепетом, журите, журите у сусрет.

Али како ћете Га дочекивати?

О, како бих желео да Га не дочекајте у *квасцу старом, ни у квасцу злоће и неваљалства, него у бесквасним хљебовима искрености и истине, као што то од нас жели свети апостол Павле* (1 Кор. 5, 8).

Не треба дочекивати Христа са старим квасцем порока и нечистоте, у злосмрадним ритама, испрљаним нечистотом греха, лажи и лукавства, већ у светлој одећи праведника.

Али, да ли Га сви тако дочекују? Да ли су сви у светлој празничној одећи, да ли се сви узносе духом у великом пориву љубави према Сину Божијем, Који је сишао на земљу? Да ли сва земља пева у великом весељу?

На нашу велику несрећу – не, јер само мало стадо Христово с великом радошћу дочекује свог Спаситеља, а они који нису у овчијем тору ако и славе Рођење Христово, не славе на дужан начин – не славе с пресним хлебом чистоте и истине, већ са старим квасцем човекоугађања и обилног пијења вина..

Велики празници су за њих само повод да направе заједнички ручак, на којем заборављају речи апостола Павла: *Не опијајте се вином, у чему је разврат* (Еф. 5, 18).

Још је велики светитељ наш Тихон Задонски уложио много труда у то да искорени овај за хришћане сраман обичај, али и сада ми, архипастири, треба да настављамо његово дело.

Дакле, преклињем вас, браћо и сестре, да ове године не дочекате Господа нашег Исуса Христа Који је сишао с неба и примио људско тело од Духа Светог и Марије Дјеве са старим квасцем порока и лукавства, већ с пресним хлебом чистоте и истине.

Ако Га тако дочекамо, удостојићемо се да са збором небеских Анђела појемо њихову свету Божићну песму: *Слава в вишњих Богу, и на земљи мир, в чловјецех благовољеније. Слава Богу на висини, и на земљи мир, међу људима добра воља.*

1954.г.

Божићна посланица за Кримску епархију

Поздрављам вас и честитам вам, од Бога ми дата и вољена паство кримска, непојамно велики празник Христовог Рођења.

Нећу својим речима хвалити Рођење у телу Господа нашег Исуса Христа, већ ћу само додати нешто мало оном дивном првом ирмосу Божићног канона, који сте често слушали у току четрдесетодневног Божићног поста.

"Христос раждајетсја – славите;

Христос с небес – срјашчите."

(Словенска реч "срјашчите" значи "дочекујте, трчите у сусрет".)

Све небеске силе громко славе Спаситеља света Који се рађа у људском обличју. Хајде да сви ми громким црквеним песмама прославимо Његов силазак с неба и мислено Му похитамо у сурет.

"Христос на земљи – возноситесја."

Ево Га већ, Божанског Младенца, у јаслама Витлејемске пећине.

У дубокој радости и ликовању узнесимо се сви ми духом и мишљу на небо.

"Појте Господеви, всја земља, и веселијем воспојте, људије, јако прослависја."

Верујемо да велику радост Христовог Рођења на нама непојаман начин осећа и сва земаљска творевина и певамо заједно с њом у великом весељу.

Заједно с пастирима и мудрацима поклонимо се Младенцу, Који лежи у јаслама и принесимо Му сва наша срца, пуна вере и свештеног страха.

Узмимо у руке срца наша и узнесимо их Њему с трепетом и љубављу, да би и Он нас прославио у вечном и бесконачном животу. Амин.

1956.

Божји посланица за Кримску епархију

"Тајинство строноје вижду и преславноје: небо – вертеп, престол херувимски – Дјеву, јасли – вмјестилиште, в нихже возлеже невмјестимј Христос Бог, Јегоже воспјевајушче величајем."

На данашњи велики дан Света Црква се сећа дубоко тајанственог и недокучивог догађаја у односу на који су сви други догађаји у историји света апсолутно нишгавни – Рођења Предвечног Сина Божијег у људском телу од Пресвете и Преплагословене Дјеве Марије ради спасења људског рода који је пропадао у греховима.

Пећина, у којој се десила ова дубока Тајна, постала је зиста Небо, јер је у њу дошао Бог. Мале јасле, из којих су се храниле животиње, примиле су Бога, Који је већи од целе васељене.

Код пророка Исаије, код псалмопојца Давида и у књигама Царства, читамо да Бог седи на Херувимима, као на Свом престолу, а данас видимо Предвечног Сина Божијег како почива у загрљају и на рукама Своје Пречисте земаљске Мајке Приснодјеве, Која се сад заиста назива Херувимским Престолом.

Паднимо стога ничице пред витлејемском пећином у којој је Цар Небески изволео да се јави свету у најубогијој атмосфери у обличју Богочовека.

За нас су недокучиви овакво безгранично смирење Господа Исуса Који се данас родио и презир према свакој светској слави. Али, сетимо се речи Божјих, завештаних кроз пророка Исаију: *Јер мисли Моје нису ваше мисли, нити су ваши путеви Моји утови, вели Господ... него колико су небеса више од земље, толико су путеви Моји виши од ваших путова, и мисли Моје од ваших мисли* (Ис. 55, 8-9).

И није по нашем, него по Свом обележио Господ и Бог наш Исус Христос величанственост Свог Рођења у витлејемској пећини.

Чудесно је како је оно што је доступно само Богу, Он о Свом земаљском рођењу објавио простодушнима и неукима, мудрима и ученима. Били су Му били блиски простодушни људи, из њихове средине је касније изабрао Своје апостоле. Они су припадали народу који је Он изабрао, они су веровали у истинитог Бога, разумели су језик Светог Писма. И њима је у дубоки ноћни час послао Свог Анђела, који име је рекао: *Не бојте се; јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу. Јер вам се данас роди Спас, Који је Христос Господ, у граду Давидову* (Лк. 2, 10-12).

И изненада се пред очима неба отворило небо и јавио се пред њима читав збор Анђела, који су потврдили оно што им је управо било објављено дивним небеским појем: *Слава в вишињих Богу, и на земљи мир, в челољјецех благоволеніје. Слава Богу на висини, и на земљи мир, међу људима добра воља.*

Вама, малом стаду Христовом, које се већином састојало од простих, неких људи, радосно је да чујете да су први људи којима се Анђео јавио били прости чобани, који су били будни чувајући своје стадо. Они су први угледали небеску светлост и чули

дивну песму. Ову небеску песму нису чули и небеску светлост нису видели житељи Витлејема који су спавали дубоким сном.

Запамтите ово; никад не заборављајте да није довољно бити обичан радник и трезвен човек, већ је потребно да увек стражите над својим срцем и душом, да чувате њихову чистоту и да имате за свој главни циљ поштовање најсветијих заповести Господа нашег Исуса Христа.

Небо ће се отворити само за оне блажене чија су срца увек окренута ка нашем Спаситељу Који се данас родио у витлејемској пећини. И њих ће заувек озарити Неугасива Светлост Царства Небеског.

Ово желим свима вама, Богом дата паство моја, и неуморно се молим за вас.

1957.

Божјића посланица целом црквеном свету и свим хришћанима Кримске области

Честитам вам, драги моји, који сте јединствени са мношвом умом и срцем, највећи празник, празник Рођења Христовог, о чијем значају је Виновник овог Празника, Сам Господ наш Исус Христос рекао: *Ја у свијет дођох као свјетлост, да свако ко вјерује у Мене не остане у таму* (Јн. 12, 46).

О овој истинитој светлости, која спасава свет од таме, Његов вољени ученик Јован Богослов говори у првој глави свог великог Јеванђеља: *У Њему бјеше живот, и живот бјеше свјетлост људима. И свјетлост у таму, и тама је не обузе* (Јн. 1, 4-5).

Да схвати ове велике речи може само онај коме је доступно разумевање не само земаљске светлости и истине, већ и највише, свесавршене и апсолутне Божанске истине.

А у чему видимо ову највишу, свесавршену истину? У томе да поједини људи и цели народи не ратују међу собом, не преузносе се гордошћу, већ да се воле, као деца Једног Оца Небеског.

Ево, ова највиша небеска светлост је заблистала данас.

Ево, овој највишој истини нас и данас учи оваплоћени Син Божји.

Отворимо стога широко своја срца пред овом Божанском истином, али служимо и земаљској истини свиме чим можемо.

Најбољи део крви наших срца дајмо Њему, Који је примио људско тело и сишао у грешни свет ради вечног спасења оних који верују у Њега. Узмимо за главни циљ свог живота испуњење Његових Божанских заповести.

У овом великом делу нека увек с вама, драги моји, буде свесилна помоћ Свете и Једносушне Тројице.

1958.г.

Васкршње посланице

Свим свештеницима и ђаконима Кримске епархије

Честитам вам, драги саслужитељи моји, Празник над празницима, Свечаност над свечаностима.

У одсутности вас грлим и целивам с поздравом: Христос Воскресе!

Светлост која је заблистала из отвореног Христовог гроба, нека обасја срца ваша и подсети да је свештениково срце – срце које треба посебно да гори вером у Васкрслог Господа Исуса Христа, љубављу према Њему и паствама вашим.

Срце свештеника треба да гори и светли јеванђељском светлошћу и да пламти од љубави према Крсту Христовом, а проповед о њему је наш најважнији задатак.

Крстом Христовим треба да будемо разапети за свет и све бриге о Њему треба да буду замењене једином бригом – проповећу Христовог Јеванђеља.

Наш Васкрсли Спаситељ, Који нас је призвао да Му служимо, нека усели у срца ваша ревност за Његову славу.

Ваистину васкрсе Христос, Који нам је даровао вечни и истински живот.

31. март 1953.г.

Васкршњи поздрав клиру и
симферополској и кримској пастви

Христос васкресе!

Примите, браћо моја, овај најрадоснији и најсветији поздрав и целивање моје у одсуству, у Велики дан Христовог Васкрсења. Кад не бисмо знали и кад не бисмо имали у својим устима овај најдрагоценији поздрав и да Христос није васкрсао, узалудна би била, по речима апостола Павла, и наша вера, рушила би се наша нада у победу вечне истине Божије.

Да Христос није васкрсао, као што верујемо, као што није васкрсао за оне који не верују у Њега, рушила би се вера наша у бесмртност душе, у праведно уздарје за најтеже грехове једних, за највеће добродетели и праведност других, за ужасна страдања Христових мученика.

Да Христос није васкрсао, Његови непријатељи би могли да кажу да Он није победио смрт, већ да је сатана својом злобом победио Његову Божанску љубав.

Тада би се угасила за нас светлост Христове проповеди и обузела би нас вечна, густа тама.

Тада би Христови непријатељи имали право да кажу своје злобне речи: "хришћанство није имало успеха".

Али, Христос је васкрсао и Божанска светлост, која је заблистала из Његовог отвореног гроба, расејала је густу таму, обасјала је цео хришћански свет и с радошћу и љубављу, ми једни другима кличемо:

Христос васкресе! Воистину васкресе!

И чврсто верујемо да ћемо и сви ми васкрснути за вечни живот. Амин.

Васкрс 1954.г.

Свим свештеницима, ђаконима и верној деци
Кримске Цркве објављујем велику радост!

Христос васкресе!

Ваистину, ваистину је васкрсао Христос и јарким пламеном је букнула у срцима Његових апостола вера њихова, која је била подвргнута кратковременом искушењу кад су видели Голготски Крст.

Тињала је света вера у протекло време у срцима скоро свег народа руског, а сад су, на велику радост непријатеља нашег спасења, ђавола, многи припадници руског народа одступили од хришћанске вере.

Очигледно, ближи се оно страшно време за које је Господ Исус Христос рекао: "*Али Син Човјечији када дође, хоће ли наћи вјеру на земљи?*" (Лк. 18, 8).

Ипак, чврста је и несавладива, чак за паклена врата, света вера истинских и дубоко верних Христу људи, Његовог малог стада, како га је Он називао још за време Свог земаљског живота.

И ма како да се умножило и ма како да је тријумфовало неверје, сваке године у Велики дан Васкрсења Христовог велику вест: "Христос воскрес!" – с новом силом ће примати срца чак и слабих хришћана.

И пастири Христовог стада ће неуморно загревати у срцима људи ову радост и веру.

Примите, блиска и срцу мом драга браћо и сестре, ову радосну вест од мене, вашег архипастира и у мом одсуству, целивање уста мојих.

С нама је Христос, с нама је велика и вечна радост због Његовог пресветлог Васкрсења.

Васкрс, 1955.г.

Васкршњи поздрав Кримској епархији

Христос воскрес! Воистину воскрес Христос!

Обраћам вам се, Богом ми дата паство, овим најдрагоценијим и најсветијим од свих људских поздрава. Желим, да дубље схватите прву песму Васкршњег канона.

"Воскресенија ден, просвјетимсја, људије: Пасха, Господња Пасха! От смрти бо к жизни, и от земљи к небеси Христос Бог нас преведе, побједнују појушчија."

У тами и сенци смрти пребивало је све човечанство до силаска на земљу и оваплоћења Сина Божијег, до Његовог светозарног учења, до спасења света Његовом крсном смрћу и до Његовог васкрсења из мртвих, кад је заслепљујућа Божанска светлост заблистала из Његовог гроба и просветила срца милиона људи. Тада је свима онима који су поверовали у Њега отворио пут од земље ка небу, од смрти ка животу, пут којим од тада иду безбројни зборови људи обасјаних Божанском светлошћу и поју победничку песму.

Заволимо, браћо моја, једни друге, отворимо срца наша за Божанску светлост највише Истине и чекајмо с великим уздањем и смелошћу за праведнике жељени дан свеопштег Васкрсења и рођења вечне Божије истине у горњим обитељима неугасиве Светлости.

Нека буде тако, нека буде! Јер васкрсе Христос, Почетак свеопштег Васкрсења. Амин.

Васкрс, 1957.г.

Противсекташке проповеди

Беседа на дан Ваведења у храм Пресвете Богородице

С великом љубављу се клањамо вама, свети праведни Јоакиме и Ано, и на сваком богослужењу помињемо ваша света имена.

Али посебно сте нам драги у данашњи преславни дан, кад сте у Јерусалимски храм довели своју малу трогодишњу Кћи, Која вам је дарована у старости.

Водили сте Је за ручице, али се Она, не дошавши још до степеништа храма, отргла и брзо је потрчала степеницама храма. Горе ју је дочекао првосвештеник Захарија и узевши Је за ручицу, повео у храм.

Већ то је било сасвим необично, пошто је место за народ који се моли увек било двориште, у којем су се приносиле жртве ограђено оградом.

Први део храма, светилиште, у којем је стајао неугасиви свећњак за седам свећа, олтар за кађење и сто за хлебове предложења, био је предвиђен само за свештенике који су обављали богослужење и нико од народа није улазио у њега. А малу Девојчицу Марију првосвештеник Захарија није само увео у светилиште, већ ју је повео даље у најсветији део храма – у Светињу над светињама, која је од светилишта одвојена тешком завесом, где је само он, првосвештеник, могао да улази са жртвеном крвљу и то једном годишње.

И ево десило се нешто дивно и необично, што је зачудило и Анђеле Божије, јер сте јуче на бденију у деветој песми канона чули како се поје:

"Анђели вхожденије Пречистија видјевше удившасја, како Дјева вниде во Свјатаја Свјатих." "Анђели се зачудише кад угледаше како Пречиста улази, како Дјева уђе у Светињу над светињама."

Незамисливим се чинило, не само људима, већ и анђелима да жена, нека је и јако млада, може да уђе у Светињу над светињама. А првосвештеник Захарија, наравно, по надахнућу Светог Духа, не само да је увео малу Марију тамо где се налазила највећа светиња израиљског народа – ковчег Завета, већ Јој је дозволио да сваки дан ту долази да би се молила код самог ковчега.

Али, оно што је било несхватљиво за људе оног времена, па чак и за Анђеле, нама је сад јасно. У ковчегу Старог Завета су се чувале таблице које је добио Мојсије, на којима су прстом Божјим биле написане заповести, Аронов процветали жезал, и златна чаша с маном којом се израиљски народ хранио у пустињи на путу из египатског ропства.

Ово је, наравно, велика светиња, али је мала Девојчица, Која се молила поред ковчега, била још већа светиња: Она је требало да постане Она, Чији је праобраз била купина, која је горела у Божанском огњу и није сагоревала, коју је велики пророк Мојсије видео у Мадијамској земљи, Она је била живи Ковчег у који се уселило Друго Лице Свете Тројице, Господ и Бог наш Исус Христос, Који је од Ње примио људско тело ради спасења света Својом Крвљу.

Клекнимо испред овог живог Божијег Кивота и заволимо Је свим срцем, јер је Она била почетак нашег спасења.

Прошло је дванаест година, истекло је време боравка девојчице у Јерусалимском храму, и млада Марија је била заручена с праведним Јосифом и настанила се у његовој кући у Назарету.

И гле, ево новог великог чуда. Пред Њом се појавио велики арханђео Гаврило и Она је од њега чула необичан поздрав: *Радуј се, Благодатнаја! Господ с Тобоју, благословена Ти в женах.* Радуј се, Благодатна! *Господ је с Тобом, благословена си Ти међу женама.*

Марија је названа благодатном, благословеном међу женама.

Хајде да Је и ми поштујемо свим срцем, као пуну благодати, као Богом благословену међу свим женама.

С тугом и сузама жалости помислимо о секташима, лутеранцима и свим протестантима за које је Пресвета Дјева Марија само обична побожна жена, Чије молитвено заступништво им нимало није потребно.

Нека не буде међу вама, православци, никога ко би Је сматрао само обичном побожном женом, ко се не би сећао да је већ на велики дан Благовести Она била обузета Божанским пламеном Светог Духа и да се у Њу уселио огањ Божанства Другог Лица Свете Тројице Који је изволео да постане Богочовек и да кроз Њену свету утробу прими људску природу.

Прошла су још три месеца и вођена Духом Светим, Она је журно кренула у брдовити крај, у град Јудин, ушла је у Захаријину кућу и поздравила је Јелисавету, која је већ шест месеци носила у својој утроби великог Претечу и Крститеља. И одједном је овај велики младенац заиграо у њеној утроби и Јелисавета је ускликнула громким гласом и рекла:

И откуду мње сије, да приидет Мати Господа мојега ко мње. Се бо, јако бист глас џелованија Твојега во ушију мојеју, взиграсја младенец радошчами во чреве мојем
И откуд мени ово да дође Мати Господа мојега мени? Јер гле, када глас поздрава твојега дође у уши моје, заигра дијете од радости у утроби мојој. (Лк. 1, 43-44).

Марија је названа Мајком Божијом, а не просто побожном женом као што говоре протестанти и секташи. И да ли знате како је необичном песмом Марија одговорила на Јелисаветин поздрав: *Величит душа Моја Господа и возрадовасја дух Мој о Бозје Спасе Мојем: Јако призре на смиренеје раби Својеја, се бо отниње ублажат Мја вси роди Велича душа Моја Господа, и обрадова се дух Мој Богу, Спасу Мојему, што погледа на смјерност слушкиње Своје; јер гле, од сада ће Ме звати блаженом сви нараштаји* (Лк. 1, 46-48)

Чујете ли ви, дрски презирачи највеће светости Богородице, Њено пророчанство о томе да ће Је блаженом називати сви нараштаји?

Пошгујмо Је свим срцем, Мајку свег хришћанског рода и нашу Заступницу пред Богом, пошгујмо и неуморно опевајмо: **"Честњејшују Херувим и славњејшују без сравненија Серафим, без истљенија Бога Слова рождшују, сушчују Богородицу Тја величајем."**

А ви, горди секташи, зашто Је не називате блаженом?

О секташима

Молим вас пак, браћо, да пазите на оне који чине раздоре и саблазни против науке коју ви научисте, и клоните их се (Рим. 16, 17).

Молим вас пак, браћо, именов Господа нашега Исуса Христа да сви исто говорите, и да не буду међу вама раздори, него да будете утврђени у истом разуму и истој мисли (1 Кор. 1, 10).

Преклиње вас свети апостол Павле, преклиње, значи да је оно о чему говори изузетно важно.

Ако не испуните то тешко вама.

О коме се то говори?

О онима за које и други апостол каже да ће доћи лажни учитељи, да ће доћи они који цепају ризу Христову.

Ко су ти?

То су дрвни јеретици, то су такође сви они који се одвајају од Једине Свете, Саборне и апостолске Цркве – то су сви секташи.

Реч "секташ" управо и значи "онај који се одвојио".

Они су се одвојили од Христове Цркве, од оне Цркве о којој слушате и сами појете у Символу вере: "Вјерују во Јединују Свјатују, Соборнују и Апостолскују Церков" **"Верујем у Једну Свету, Саборну и Апостолску Цркву"**.

Они не верују у Једну Цркву, они не верују у Цркву Апостолску, Саборну, они не верују у Свету Цркву.

Зар то није страшно?

Зар није страшно самовољно избацити из Символа вере речи, који су сачинили Свети Оци Првог Васељенског Сабора и делимично допунили Оци Другог – зар није страшно нешто променити у њему?!

Јер Свети Оци Васељенских Сабора су изrekli анатему против свих који се усуде да било шта одузму или додају у овом светом Символу православне вере.

А секташи се не боје да одузимају, секташи се не боје да прецртају део Символа вере и попадну под анатему. Шта то значи, зашто су тако дрски, тако самовољни?

Како одговорити на ово питање?

Прво треба да кажем одакле је потекло секташтво.

Треба да знате да у древној Цркви, Цркви из апостолских и првих времена хришћанства секти није било, било је јеретика, оних који нису учили онако како учи Света Црква. Своје учење они су стављали на место учења Цркве.

Сви ови јеретици су посрамљени, одбачени и предати анатемом од стране светих Сабора и од тада у току многих векова није било никаквих подела Свете Цркве.

Прва веома тешка подела, подела између Источне и Западне, Грчке и Римске Цркве – уследила је 1054. године.

Не могу сад одвећ да говорим о узроцима, јер би о томе требало говорити много и дуго.

Више о томе ћу причати неком другом приликом, а сад ћу рећи само да су у основи ове поделе, ма како тешко било то рећи, били властољубље римских папа и грешке константинопољских патријараха, пре свега властољубље папа, који су желели да буду први и главни у Цркви, који су тежили ка томе да управљају целом Црквом онако као што монарси управају државом.

Доста о томе.

Још 1520. године, значи, давно, десио се нови раскол у Светој Цркви.

Монах Римске цркве Мартин Лутер се побунио против папских злоупотреба. Он је био први расколник, први који је поцепао ризу Христову.⁴

Учио је да се треба руководити само Светим Писмом и потпуно је одбацио вредност и значај Светог Предања. Он је одбацио поштовање Пресвете Богородице, икона и моштију. Обацио је читав низ Тајни: сачувао је само две Тајне – Крштење и Причешће.

Међутим, Тајна Причешћа је у његовом схватању изгубила сваки значај Тајне, јер сви лутеранци, протестанти и секташи не признају оно што ми признајемо: они не признају да се у Тајни Евхаристије хлеб, који свештеник благосиља уз призивање Светог Духа, претвара у истинско Христово Тело, а вино – у Његову истинску Крв.

Ми, причешћујући се дубоко верујемо да се причешћујемо истинским Телом и Крвљу Христовом, а протестанти и секташи у то не верују, за њих је Тајна Евхаристије само испуњење завета, који је Христос дао на Тајној вечери: *Сије творите в Моје воспоминаније Ово чините за Мој спомен* (Лк. 22, 19).

Они преламају хлеб, али окушајући га, не окушају Тело Христово.

Требало би да још нешто кажем о томе шта је било последица делатности овог првог расколника Цркве Мартина Лутера.

Он је свим мирјанима дозволио да тумаче Свето Писмо како им падне на памет.

Свакоме је препустио да Свето Писмо схвата како год хоће.

И шта је било последица овога?

Последица овог било је брзо дробљење лутеранске цркве и свих протестанских цркава на мноштво, мноштво секти.

Свако је тумачио Свето Писмо на свој начин, тумачио је и Христове речи и речи апостола како му се чинило да је правилно. И од тада, од самог настанка лутеранства

---

⁴ Овде је реч "расколник" употребљена у истом значењу као "јеретик", какав је Лутер несумњиво био. Расколом се понекад назива отпадање од Цркве заједнице верника због разлога који нису догматског карактера. (Прим. ред.)

све до до данас траје непрестано дробљење протестантских цркава на безбројно мноштво секти.

Само у Америци је избројано више од две стотине секти.

То је прва несрећа која је била поселница тога што је Лутер свакоме дозволио да тумачи Свето Писмо на свој начин.

Друга жалосна последица слободног тумачења Библије било је то што су учени немачки богослови подвргли немилосрдној критици цело Свето Писмо и у заносу су неки од њих дошли до негирања најважнијих основа хришћанства, па чак и саме Божанске природе Господа Исуса Христа.

У Немачкој је живео дубокомислени философ Хегел, чија је философија својевремено, у XIX веку оставила огроман утисак на све образоване људе.

И ево, под утицај ове философије је потпао значајан број лутеранских богослова.

У основу свог богословља они нису ставили Јеванђеље, Посланице и Дела апостолска, већ Хегелову философију, и то је довело до тога да су постепено све више и више одлазили од истинских основа хришћанства.

Али, нису сви протестанти пошли овим путем. Разумнији део је схватио да је то погубно, да то доводи до безбожности. Они се ужасавају због тога што се Црква распада на безбројно мноштво секти. Схватили су да је у дробљењу њихова погубно и свим силама стреме ка сједињењу с Црквом – или Римокатоличком, или Православном.

И већ се створила провалија између ових разумних хришћанских протестаната и крајњих либерала у богословљу који су пошли путем Хегелове философије.

Нека им Бог пошаље Своју помоћ, али мислим да је већ касно, јер су лутеранска и протестантска црква раздробљене на огроман број секти.

Зашто вам то говорим?

Зато да бисте знали да и већина наших секти потиче од протестантизма; наши секташи – баптисти, адвентисти, евангелисти и многи други јесу чисто протестантске секте. То је важно да знате јер ако је ваше срце руско срце, ако је ваша вера древна – православна, зар ћете лаког срца желети да је промените за немачку веру?

То не знају и не схватају сами секташи.

Чуо сам за разговор између једног православца и баптисте, обичног тесара. Православац га је упитао: "А да ли ваша секта одавно постоји?" – "Откако како је кнез Владимир крстио Свету Русију," одговори овај.

Он је толико неук да не зна да се штунда, која је касније попримила име баптизма појавила у Русији тек 1864. године, и сматра је древном Црквом.

Знате, руски штундизам је настао у Одеској губернији од проповеди лутеранских пастора и први људи који су ухваћени у њихове секташке мреже били су обични сељаци: Михаил Ратушни и Иван Рјабошапка.

Управо они су постали први проповедници штундизма.

Ничему се нису научили, ништа нису знали и поверовали су свему што су им говорили лутерански пастори.

И данас баптисти не знају да су они у суштини протестанти. Ако се упореди учење вере баптиста, које је изложено у врло краткој брошурици, с лутеранством, видећете да је то скоро лутеранска вера.

Међутим, сами баптисти би се увредили кад бисмо их назвали лутеранцима, јер они то не схватају.

На нашу велику несрећу многи правослашци бивају заведени и одлазе у секте баптиста и евангелиста.

Зашто они бивају заведени?

Пре свега због свог незнања и гордости. Јер, реците, молим вас, да ли се може одговарати како је одговорио један сељак из Старо-Кримског рејона, кад су га упитали зашто је прешао у секту баптиста: "Сматрам да је њихова вера правичнија."

Он је мало слушао баптисте и одмах је поверовао да је њихова вера праведнија: сматра да је вера коју су утврдили Седам Васељенских Сабора нетачна; одмах је поверовао да је поштовање икона идолопоклонство.

Лаког срца одмах је одбацио учење Православне Цркве. Није се уплашио страшних речи којима сам данас почео своју беседу, није послушао молбу св.Павла којом је све хришћане упозоравао да не одлазе у секте.

За њега није ауторитет чак ни апостол Павле. Учинило му се да је учење баптиста праведније од нашег православног учења, и он је прецртао своју стару веру и прешао је у баптистичку секту.

Шта руководи онима који одлазе у секте?

Они сами о томе говоре: "Отишли смо из Православне Цркве зато што у њој има много пијаница, лопова и чак убица, и не желимо да будемо с нечистима. Црква треба да буде света, у њој не треба да буде никаквих тешких грешника."

Шта ћемо им рећи у одговор?

Да, ви сте делимично у праву. Да, заиста, на нашу срамоту, у нашој Цркви има много грешника: има и пијаница, и лопова и прељубочинаца.

Али зар их Црква учи томе? Зар је Црква крива што су они по својој вољи постали лопови и прељубочинци? Црква их томе није учила. Црква за то није крива.

У Цркви постоји огроман број чистих људи, далеких од лоповлука и блуда. А ако има и недостојних, зар није то резултат њиховог сопственог расположења и непослушања Цркви?

Секташи кажу: "Зашто их не отерате, не искључите из Цркве, зашто не следите савет апостола Павла да изађете из њихове средине?"

Прочитајмо истинске речи апостола Павла и погледајмо да ли се оне заиста односе на грешне чланове Цркве из које би требало отићи.

Ево шта је писао св.Павле: *Не упрежите се у исти јарам с невјерницима; јер шта има праведност са безакоњем; или какву заједницу има свјетлост с тамом? А какву сагласност Христос са Велијаром? Или какав дио има вјерни с невјерником? И какво је слагање храма Божијег са идолима? Јер ви сте храм Бога живог, као што рече Бог: Уселићу се у њих, и живјећу у њима, и бићу им Бог, и они ће бити Мој народ. Зато изиђите из њихове средине и одвојте се, говори Господ, и не дохватите се нечистог и Ја ћу вас примити (2 Кор. 6, 14-17).*

Дакле, из ових речи св.Павла секташи закључују да треба отићи из Цркве јер је она нечиста. Али зар о нама, зар о православцима, зар о хришћанима говори св.Павле у овом тексту?

Он говори о паганима, о нечистим идолопоклоницима, каже да хришћани не треба да опште с нечистим паганима.

Шта то значи, да нас секташи називају идолопоклоницима?

Може ли бити веће неистине и клевете на нас?

Зар ми у нашој Цркви ћутке трпимо тешке грешнике?

Прочитајте црквене Каноне и видећете да су Сабори и највећи свеци, као што је Василије Велики, строгим казнама кажњавали грубе грешнике.

Св.Василије је одредио да се убице одлучују од Причешћа Светим Тајнама на двадесет година, а прељубочинци на седамнаест година.

Чак им је било забрањено да дуги низ година уопште улазе у храм, и морали су да стоје на вратима цркве, молећи људе који су улазили за опроштај и да се моле за њих.

У наше време су ове врло строге казне ублажене, али и ми одлучујемо грешнике и забрањујемо им да се причешћују. И ја у својој епархији налажем свештеницима да не дају отпуштење на исповести онима који су скривили починивши тешке грехове.

Зашто на нас секташи клевећу да смо наводно равнодушни према томе што у Цркви има много грешника?

Ако пажљиво прочитамо Посланицу апостола Павла Коринћанима, сазнаћемо да је у Коринтској Цркви било много грешника: било је великих сталних суђења која су одузимала иметак ближњих, било је и лопова, било је чак и оних који нису веровали у Христово Васкрсење.

И шта, да ли их је св.Павле одлучивао?

Не, одлучио је само једног: због инцеста, изопштио је само оног који је уместо жене имао жену свог оца.

Није тачна тврдња секташа да у Православној Цркви има много људи оптерећених најгрубљим греховима: бандити и пијанице, развратници и лопови сами себе изопштавају из Цркве и не припадају јој.

Секташи који наступају с оваквим оптужбама ни по чему се не разликују од оних Христових непријатеља који су свете апостоле оптужили за то да једу и пију с цариницима и грешницима. Чак су Самог Спаситеља називали другом цариника и блудница. Нека и нас називају пријатељима грешника: ми жалимо грешнике, трудимо се да их упутимо на пут покајања.

Не поступамо онако као што секташи поступају у гордости, у свом сматрању себе светима, осуђујући грешнике, изјављујући да не желе да опште с њима.

А ево, апостол Павле све коринтске хришћане на почетку своје Посланице назива светима, тако је његово срце било благо, тако далеко од осуђивања.

Зашто их тако назива ако је међу њима било грешника? Зато што треба да знате да у Новом Завету реч "свети", која се често примењује на хришћане, није синоним за реч "безгрешни". Светима су се називали сви очишћени од духовне прљавштине у крстионици Светог Крштења, сви они који су постали блиски Богу, зато што су пошли за Христом. Ма како да су грешили, ма како да су падали, називани су светима, зато што су стремили ка светости.

А баптисти, евангелисти, само себе сматрају праведнима. Њихова јарка и карактеристична особина је да себе сматрају искупљенима, спасенима и светима.

Имао сам прилике да три месеца инкогнито посећујем једно баптистичко сабрање с циљем да упознам сеткаше непосредним посматрањем, јер ми је то било потребно као епископу.

Слушао сам много њихових проповеди, али нисам чуо ниједну проповед о смирењу и покајању.

Баптисти су најчешће говорили о Христовом Васкрсењу, којим су освећени. Они одбацују Тајну покајања, немају због чега да се кају, јер су већ свети, већ су искупљени, већ су чисти и не могу да греше.

Зар то није духовна гордост?

Апостол Јаков о хришћанима и чак о самом себи говори: сви ми много грешимо (Јак. 3, 2).

А апостол Јован Богослов каже: *А ако речемо да гријеха немамо, себе варамо, и истине нема у нама. Ако исповиједамо гријехе своје, вјеран је и праведан да нам опрости гријехе, и очисти нас од сваке неправде. Ако речемо да нисмо сагријешили, правимо Га лажом и ријеч Његова није у нама* (1 Јн. 1, 8-10).

Ево, тако говоре свети апостоли, а секташи у духовној гордости сматрају себе спасенима и чистима.

Али, добро, нека иду својим путем: ми немамо моћ да све поправљамо.

Једно могу да учиним: да упозорим вас, православне хришћане, да не будете заведени у секте. И да бих запечатио у вашим срцима како је тежак, како је страشان грех, каква је погибелъ одлазак у секте, у раскол, прочитаћу вам речи великих светаца.

Свештеномученик Кипријан: "Грех људи који не чувају савез и стално тесно општење с Црквом, чак и кад би предали себе смрти за исповедање Христовог имена, неће се омити ни самом крвљу; неизбрисива и тешка кривица поделе не омива се чак ни крвљу."

Свештеномученик Игњатије Богоносац: "Не варајте се, браћо; човек који иде за оним који чини раскол, неће наследити Царство Божије."

А св.Иринеј, веома древни епископ, овако говори: "Свако ко се одваја од Цркве, постаје јој туђ, он јој није потребан, он је њен непријатељ. Ономе коме Црква није мајка, Бог не може бити Отац."

Зар ове речи нису страшне?

Запамтите их, запамтите.

Требало би да још много говорим о секташима, о њиховом учењу: још нисам почео да говорим о томе како се односе према Цркви, како изврнуто суде о њој; нисам причао зашто се Христова Црква назива Једном Светом, Саборном и Апостолском.

Ако Бог дозволи, своју беседу о секташима наставићу другог дана, а данас ћу додати само мало: рећи ћу да се у основи одласка у секте врло често налази неукоост оних који у њих одлазе.

Објаснићу на примеру.

У 11. глави Јеванђеља по Луки говори се о томе како је један фарисеј позвао Господа Исуса Христа на ручак и како је био зачуђен што Господ није опрао руке пре ручка.

А на словенском ово место гласи другачије: Христос не преже крститисја преже обједа (Лк. 11, 38).

И ево, неуки секташи нам указују на то да се ни Сам Христос није крстио пре ручка.

Шта одговорити на то?

О, јадни ви, јадни!

Јер ви сте потпуно неуки, не знате ни словенски, ни грчки језик, не знате да на грчком реч "баптизо" значи крстити, као што ми крстимо децу, погружавајући у воду, призивајући име Свете Тројице. Али они не знају да ова грчка реч има и друго значење – прање.

Зато у руском тексту читамо да је фарисеј био зачуђен што Христос није опрао руке пре ручка.

Размислите, да ли је могао да Се прекрсти пре Свог распећа на Крсту, који је тек после тога постао симбол нашег спасења? Да ли су тада и апостоли могли да се крсте?

Ми смо почели да се крстимо, да осењујемо себе крсним знамењем кад нас је Христос на Крсту искупио од клетве закона.

А неуки секташи, позивајући се на ову словенску реч, одбацују нашу највећу заштиту, заштиту од свих ђавољих сплетки.

А ви, хришћани, као највећу светињу, чувајте увек знамење Крста Господњег!

О јединству Христове Цркве (Против секташа)

Ми, православци, верујемо у Једну Цркву, а сви секташи у њу не верују, прецртали су, избацили су овај члан Символа вере: "Верују во Јединују Свјатују,

Соборнују и Апостолскују Цркву" "Верујем у Једну Свету, Саборну и Апостолску Цркву".

На чему се заснива наша вера у Једну Цркву?

Наравно, на Светом Писму, јер св.апостол Павле у Посланици Ефесцима каже да је Бог поставио Господа Исуса Христа за Главу Цркве која је Његово тело.

Размислите, да ли једна глава може да има много тела, чак безбројно много? Ако све секте називају себе црквама, колико онда има цркава?

Говорио сам вам да само у Америци има преко две стотине секти.

А Господ је говорио о Једној Цркви, Господ је апостоли Петру рекао: *А и Ја теби кажем да си ти Петар, и на томе камену сазидаћу Цркву Своју, и врата пакла неће је надвладати* (Мт. 16, 18).

Он није рекао "сазидаћу Цркве Моје", рекао је: *сазидаћу Цркву Моју* – значи, једну, јединствену Цркву.

Господ Исус Христос нам је говорио о Једној Лози, чијим се корењем храни Његова Црква, и ова Виноградна Лоза је Он Сам.

Он је говорио о једном тору за овце.

Па шта, зар нећемо веровати Христовим речима?

Зар нећемо веровати у то да је један тор, да је Једна Лоза: Христос?

А говорећи о виноградној лози Господ је казао речи страшне за секташе. Он је рекао да ће на њој бити сувих грана које ће се одломити од ове Истинске Виноградне Лозе, да ће их сакупити, бацити у огањ и да ће оне изгорети.

Зар није страшно бити грана која се сасушила и одломила, зар није страшно бити сув лист виноградне лозе који се откинуо, који ветар носи у прашину и блато?

То је заиста страшно!

А секташима није страшно.

Свака секта себе назива црквом, а секти има изузетно много. Шта? Да се Христос није поделио, да није постао глава многих појединачних секти?

Наравно да није; Једна Глава има једно тело – Свету, Саборну и Апостолску Цркву.

Ово треба да запамтимо сви ми, сви они који могу бити саблажњени секташким учењима.

Секташи кажу: *Јер гдје су два или три сабрана у име Моје, ондје сам и Ја међу њима* (Мт. 18, 20).

Они кажу да човек може да се спаси у свакој вери, у свакој цркви. О колико лажи и заблуде има у овим речима!

Мислим да ни сами секташи неће рећи да је могуће спасити се у муслиманској цркви, и у јеврејској цркви. Они имају у виду своје секте кад тако говоре. Они кажу да човек може да се спаси у свакој вери, а колико је секта толико је и вера и ове вере се међусобно не слажу. Ова несагласност долази до такве мере да у Енглеској и Америци има секти које одбацују све Тајне, чак и Тајну крштења.

Таква је секта квакера или "пријатеља", како сами себе називају. Квакери из целог Јеванђеља чувају само морално учење Господа Исуса Христа: они чине много добрих дела. Али и међу муслиманима има много људи који чине добра дела.

Наша хришћанска вера се од свих других вера разликује управо по томе што су у њеној основи Тајне, које је установио Сам Исус Христос.

Зар није Он рекао Никодиму: *заиста, заиста ти кажем: ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у Царство Божије* (Јн. 3, 5).

А Својим апостолима је другим речима рекао исто ово: *Који повјерује и крсти се биће спасен, а који не вјерује биће осуђен* (Мк. 16, 16).

Дакле, онај ко одбацује Тајну крштења није хришћанин.

Зар Господ није говорио да за онога ко се не буде причешћивао Његовим Телом и Крвљу, ко не буде јео хлеб Божји, који силази с неба, нема места у Царству Божијем? (Јн. 6, 50-51).

А квакери одбацују Тајну Причешћа.

Има секти које чак негирају тројичност Бога.

Размислите, да ли могу да се спасу њима слични секташи, да ли су они Христова Црква, да ли су они тело Исуса Христа, да ли је Господ Глава њихове секте?

О, не, не.

У свом негирању Цркве секташи се позивају на речи Светог Писма, које ћу вам сад прочитати: *заиста вам кажем: Ако се два од вас сложе на земљи у било којој ствари за коју се узмоле, даће им Отац Мој Који је на небесима. Јер гдје су два или три сабрана у име Моје, ондје сам и Ја међу њима* (Мт. 18, 19-20).

Они кажу: "Зашто да идемо у Цркву, чему ваши храмови, чему ваши свештеници и епископи? Зар Господ није рекао да је ако су два или три сабрана у име Његово и Он међу њима?"

Да ли они имају право да тако говоре?

Размислите о овим речима и погледајте коме су упућене. Овим речима су претходиле друге Христове речи, упућене непосредно Његовим апостолима: *Ако се два од вас сложе на земљи у било којој ствари за коју се узмоле, даће им Отац Мој Који је на небесима.*

Ово се односило на апостоле. Ако се двојица од вас, Мојих апостола, Моје браће, Мојих пријатеља, сложите да замолите Оца Небеско, биће вам.

Зар се може мислити да ће молитва двојице или тројице нечастивих и грешних људи који су се сабрали у име Исуса имати исту силу као молитва двојице или тројице апостола – Христових пријатеља?

Наравно да не. Ради се о истинској деци Цркве Христове.

А шта значе речи: *гдје су два или три сабрана у име Моје, ондје сам и Ја међу њима* (Мт. 18, 20).

Зар ове речи значе да нема потребе ићи у храм, зар се њима негира Христова Црква?

О, наравно да не, нипошто не.

О коме овде Господ говори?

Опет су ове речи биле упућене апостолима. Али Он је у њима говорио свима онима који следе свете апостоле, који припадају Светој, Саборној и Апостолској Цркви. Он је говорио о томе да ће ако се двоје или троје хришћане саберу негде у кући у Његово име ради читања Светог Писма, ради поучавања у речи Божијој, и Он бити међу њима.

Рећи ћу више, могу да проширим тумачење и разумевање ових Христових речи. Рећи ћу да ако неко од нас, хришћана, буде разговарао с онима који не верују у Бога, о Христу, о спасењу људског рода које је Он остварио, да ли ће Христос бити међу вама? Зар то не значи да ви сами чините Христову Цркву?

Наравно да не.

Наравно, бесмислено је тако тумачити ове Христове речи.

Христос је овим речима само хтео да каже да је Он тамо где се говори о Њему, где се творе дела у Његово име.

Рећи ћу више: знам да и међу муслиманима и међу Јеврејима има много веома побожних и веома добрих људи. И муслимани имају своје свеце које поштују, имају своја казивања о животу ових муслиманских светаца.

Па шта, хоћемо ли рећи да је Христу потпуно свеједно за њих, да је Христа за њих баш брига?

Не, нећемо рећи; нећемо рећи зато што знамо речи св.Петра на које се позивају сами баптисти. Знамо из десете главе Дјела постолских речи које је изговорио апостол Петар: *А Петар отворивши уста рече: Заиста видим да Бог не гледа ко је ко, него је у сваком народу мио Њему онај који Га се боји и твори правду* (Дап. 10, 34-35).

Где је апостол Петар изговорио ове речи?

У кући римског капетана Корнилија, паганина, чије молитве је Бог услишио и сетио се многе милостиње коју је он творио. Једном је за време молитве угледао Анђела који је рекао: *Молитве твоје и милостиње твоје узидоше на спомен пред Богом. И сад пошаљи људе у Јопу и дозови Симона прозваног Петра; он гостује у некога Симона кожара, чија је кућа код мора. (Он ће ти казати ријечи којима ћеш се спасити ти и сав дом твој)* (Дап. 10, 4-6).

И Петар је дошао код њега, и проповедао Христово Јеванђеље, и крстио га је са свим домом његовим, и изрекао је ове речи које сам управо прочитао.

А на ову главу се секташи позивају говорећи да Црква уопште није потребна, да човек може да се спаси и ван Цркве, као што се спасио капетан Корнилије.

Али зар у овоме не постоји дубока непромишљеност? Зар није јасно да је капетану Корнилију, чија су побожност и добра дела били пријатни Богу, недостајало много: недостајало је крштење, недостајало је просвећење Светим Писмом, недостајало је познање о Господу Исусу Христу, недостајало је прибројавање Светој, Саборној и Апостолској Цркви?

И да Петар није дошао, његове молитве, његов пост, његова добра дела не би били довољни да га спасу.

Видите ли како секташи изврћу Свето Писмо?

Прочитаћу вам још страшне Христове речи: *Многи ће Ми рећи у онај дан: Господе, Господе, нисмо ли у име Твоје пророковали, и Твојим именом демоне изгонили, и Твојим именом чудеса многа творили? И тада ћу им јавно казати: Никад вас нисам знао; идите од Мене ви који чините безакоње* (Мт. 7, 22-23).

Изаћи ће на Страшни суд и секташи, који су се ругали Христовој Цркви, стаће и рећи ће Му: "Зар се нисмо у Твоје име окупљали, преламали хлеб; зар нисмо чинили добра дела, зар нисмо проповедали Твоје Јеванђеље?" Али ће им Господ рећи: "Не знам вас, зато што сте поцепали Мој хитон, починивши највећи грех црквеног раскола."

У прошлој беседи сам вам говорио како је страشان овај грех, како су га оцењивали свети оци, како су говорили да је грех црквеног раскола и одласка од Цркве тако велик, да не може да га омије чак ни мученичка крв.

Зар се неће плашити да стану на Христов Суд? То је њихова ствар; а наша је ствар да верујемо у Свету Апостолску Цркву.

Мало је да знамо да смо листићи и гранчице Чокота Који је Сам Господ наш Исус Христос.

Сећајмо се једног тора за овце, сећајмо се једног тела, чија је Глава Сам Христос.

У Својој великој првосвештеничкој молитви Господ Исус Христос се молио: *Оче Свети, сачувај их у име Твоје, оне које си Ми дао, да буду једно као Ми* (Јн. 17, 11).

Христос је молио Свог Оца да сви хришћани буду једно, као што је Он једно са Својим Оцем.

Секташи ово не желе да чују, они цепају ризу Христову. Једна Црква им није потребна, не плаши их то што су њихове секте безбројне.

Они не размишљају о томе да се сами понашају као трска коју њише ветар, јер знамо да секташи, а посебно баптисти, често прелазе из једне секте у другу.

Баптисти прелазе у секте скакача, у хлисте; има шгундиста који крсте и који не крсте децу.

Знамо да су се и сами баптисти поделили.

А где је подела нема Христа, јер је подела од ђавола.

Свака секта само своје учење сматра истинитим и правилним, свака критикује и одбацује учење других. Зар истина није једна?

Зар може бити да се истина подели на стотине посебних ситних истина?

Гордост, надимање и самоувереност подстичу секташе да одлазе од Свете Цркве.

Они чак ни међу собом не могу да се уједине, јер како ће се ујединити шгундисти са жидовствујушчима, са скакачима, хлистима, адвентистима, суботарима?

Они не могу да се уједине, сви остају подељени.

Знамо да је истина једна, да се Христос није поделио, да не може да постоји хиљаду појединачних цркава, да је Господ основао Једну Свету, Саборну и Апостолску Цркву.

Ево, испричао сам и објаснио зашто ми, православци, исповедамо јединство Цркве и наставићу да говорим о томе зашто се Црква назива не само Једном, већ и Светом, већ и Апостолском.

Треба још много рећи о ономе што је врло важно: ниједна секта нема законите епископе и свештенике, оне имају само самозване презвитере.

Али о овоме треба дуго причати и не могу да вас задржавам од ваших обавеза и брига.

Нека би све вас уразумио Господ Који се молио да сви будемо једно, као што је Он једно са Својим Небеским Оцем. Амин.

Беседа у недељу Победе Православља. О јересима.

У прву недељу Великог поста Света Црква слави Победу Православља и треба да вам објасним шта то значи.

Треба да знате у чему се састоји основна, најважнија суштина наше православне вере.

Она се пре свега састоји у томе да свим срцем верујемо у Господа Исуса Христа као нашег Спаситеља од власти ђавола и од првородног греха.

Ова вера је потпуно различита, у корену се разликује од свих других вера: само у нашој хришћанској вери њену суштину чини вера у искупљење људског рода крском смрћу Господа и Бога нашег Исуса Христа.

Да би се схватило и заиста знало како је Господ Исус Христос, истински Син Божји, могао да искупи људски род, треба дубоко, свим срцем веровати да је Он био истински и савршени Богочовек, да су у Њему биле сједињене и пунота Божанства и пунота људске природе – и да су биле сједињене нераздељиво.

Само под условом да постоји ова вера бићемо прави и истински хришћани.

Зашто је то тако? Зато што је само за Богочовека било могуће да искупи Својом Крвљу првородни грех, који је оптерећивао људски род, да искупи све нас, који гинемо од власти ђавола. И ово искупљење је остварено Крстом Христовим.

Да наш Господ Исус Христос није сједињавао у Себи пуноту Божанства и истинске људске природе, не би могао да пострада за нас на Крсту, не би могао да нас Својим Телом и Крвљу учини заједничарима у вечном животу.

Јер, да није поседовао савршену људску природу, да је пре свега и више од свега био савршени Бог, не би могао да пострада на Крсту, јер је Бог бестрастан.

А да је пре свега био човек, човек с којим се само сјединила благодат Светог Духа, Његова крсна смрт не би имала више вредности у очима Божјим од смрти светих мученика Христових.

Дакле, суштина Православља је у томе да се свим срцем верује у Богочовечанство Господа Исуса Христа, у то да је Он био истински Бог и истински човек.

Сатана, непријатељ људског рода је то знао и он је уложио све напоре да би у људима уништио веру у Господа Исуса као Богочовека.

Да би остварио овај проклети циљ, подигао је једну за другом тешке јереси.

Прво је подигао јерес Арија, презвитера Александријске Цркве, који је учио да је Господ Исус Христос био створен у времену и то ни из чега; да је постојало време кад Он није постојао, да није био једносуштан с Оцем, већ је био само прво Божије створење, и да је кроз Њега створена сва васељена.

Дакле, Арије је одбацио Божанственост Господа Исуса Христа.

Ова јерес је много година колебала Источну Цркву, много страдања су претрпели они који су одбацивали ову јерес.

На Првом Васељенском Сабору 325. године у Никеји јерес Арија је била посрамљена и утврђен је Символ вере у којем се потврђивала Божанственост Господа Исуса Христа.

После јереси Арија сатана је подигао другу јерес – јерес Македонија, који је одбацио Божанственост Светог Духа и који је тиме подривао веру у Свету Тројицу. Његова јерес је била осуђена на Другом Васељенском Сабору.

А затим је сатана подигао јерес Константинопољског патријарха Несторија, који је попут Арија, негирао Божанствено вечно рођење Господа Исуса Христа од Бога Оца. Он је учио да се није родио Син Божји, већ човек, у којем је Бог обитавао. Учио је да Пресвету Богородицу не треба називати Богородицом, већ Христородицом.

И ова тешка јерес која је многе одвукла, била је разобличена на Трећем Васељенском Сабору; Несторије је био осуђен, предат анатеми.

Али сатана није скрштао руке: смислио је нову јерес, танану – јерес монофизитства, која је прихватљива за многе. Устима јеретика Евтихија и Диоскора учио је да у Господу Исусу Христу није постојала стварна Богочовечанска природа, већ да је Божанска природа свецело преовладала над људском природом.

И ова јерес је негирала веру у Богочовечанство Господа Исуса Христа.

Пала је и ова јерес, и сатана је подигао још тананију јерес, монофелитску јерес.

Она се састојала у томе што се код Господа Христа негирала људска воља. Јеретици су учили да је Он имао једну вољу, а не две воље – Божанску и човечанску – дакле, само једну – Божанску.

И ова јерес је такође потпуно лишавала силе и вредности крсну смрт Господа нашег Исуса Христа.

Бесконачна је била довитљивост сатане: и после пада монофелитске јереси сатана је подигао нову и последњу јерес, иконоборачку јерес.

Византијски цар Лав Исавријац је покренуо сурове прогоне поклоњења светим иконама. Он је поштовање светих икона прогласио за јерес и идолопоклонство; сматрао је људе који поштују свете иконе једнакима идолопоклоницима.

Прогони које је он покренуо били су округли. Из свих цркава, па чак и из кућа и царских двораца, по заповести цара Лава избацивале су се све иконе, уништавале су се и подвргавале скрнављењу. Било је наређено да се у храмовима и дворцима униште фреске на којима су се приказивале сцене из свештене историје, да се униште и прекрече. И било је наређено да се преко креча наслика нешто бесмислено – цвеће, воће, пејзажи, односно оно што није имало никакве везе са Црквом, са светом вером.

Ова јерес је изазвала снажан отпор, пре свега од стране монаха, а затим се против ње побунила и већина мирјана.

Они који су се противили иконоборачкој јереси претрпели су сурове прогоне од стране цара Лава Исавра, претрпели су мучења и погубљења, која се по суровости могу чак упоредити с прогонима хришћана од стране римских царева Диоклецијана, Декија и Ликинија.

Монасима – снажним и ватреним бранитељима поштовања икона – секли су уши, носеве, копали очи, бацали их у тамнице; онима који су се бавили иконописањем дубоко су спаљивали прсте на рукама и чак секли шаке.

Посебну снагу иконоборство је достигло за време сина и наследника Лава – Константина Копронима. За време његове владавине 754. године био је сазван јеретички сабор, којем је цар заповедио да образложи укидање поштовања икона.

Овај сабор је незаконито присвојио себи назив "Седми Васељенски", на шта није имао никаква прва, јер му није присуствовао ниједан од источних патријараха, није било чак ни њихових представника, већ је био само Константинопољски патријарх-иконоборац. На овом сабору није учествовала ни Западна Црква.

Овај сабор, који није имао никаква права да се назива васељенским издао је читав низ одлука за оправдавање иконоборства.

Међутим, сила Божија је чувала истинско Православље. После Копронима за време Лава IV наступило је значајно слабљење прогона поштовалаца икона, које је трајало до намесништва царице Ирине која је 787. године сазвала нови Сабор – истински Седми Васељенски Сабор, који је одбацио све одлуке разбојничког иконоборачког сабора и обновио иконопоштовање. Међутим, Црква се коначно избавила од прогона поштоватеља икона од стране царева-иконоборца тек кад је царством владала царица Теодора, с правима регента, због тога што је њен син Михаил био малолетан.

Она је објавила потпуни престанак прогона поштовалаца икона и увела је велики празник Победи Православља.

Да бисте стекли представу о томе како је танана и опасна била иконоборачка јерес треба да схватите да су иконоборци забрањујући да се Господ Исус Христос слика на иконама негирали исто што и сви други јеретици – Његово Богочовечанство. Они су своју осуду иконопоштовања заснивали на томе да се Бог не може приказати, дакле, не треба да постоје било каква изображења и иконе.

Али, не може се приказати чисто Божанство, а може се насликати Божанство које је повезано с људском природом.

А Господ Исус је био истински Бог и истински човек – био је истински Богочовек, и на иконама се не слика посебно Божанство, а посебно човек, већ истински Богочовек.

Тврдити да је безусловно да се не може приказати било шта Божанско, као што су то чинили иконоборци, значи одбацивати нераздељиво сједињење Божанства с људском природом, јер је ово последње, без сумње, описиво. Осуђивати иконопоштовање и називати га идолопоклонством значи негирати стварност Богочовека у којем телесно обитава сва пунота Божанства.

Не приказује се на икони Божанство, већ Богочовечанство.

Не указујемо ми поштовање иконома, већ Ономе Ко је насликан на икони: не икони, већ Самом Господу Исусу Христу, Предвечном Сину Божијем.

На иконима сликамо и свете анђеле, као што је Бог заповедио Мојсију да их начини у скинији у виду златних фигура, како осећују ковчег Завета.

Грубо и дрско поступају наши секташи оптужујући нас за идолопоклонство.

Нека знају, нека запамте заувек да је Седми Васељенски Сабор потврдио иконопоштовање и осудио све оне који иконе називају идолима.

А секташи срамоте свете иконе, називајући их идолима и тешко им је да схвате оно о чему сам данас говорио.

А ви, мало стадо Христово, не уздајте се у свој разум, не расуђујте сами дрско и нетачно о ономе о чему је расудио Седми Васељенски Сабор.

Ви будите послушна деца Цркве и радосног срца славите данашњи празник Православља.

Беседа у четврту Недељу Великог поста. О Причешћу

У току је Велики пост. Већина вас пости, а моја дужност је да помогнем да велико дело покајања и Причешћа Светим Тајнама не буде само формално, већ потпуно осмишљено.

О покајању сам вам говорио у другу недељу Великог поста, а данас, у четврту недељу ћу вам са страхом и трепетом говорити о великој Тајни Причешћа Телом и Крвљу Христовом.

У молитви пре Причешћа ви исповедате: "Верујем да је ово само пречисто Тело Твоје и да је ово сама пречасна Крв Твоја."

Бог вас благословио за ово добро исповедање, за то што ви, као деца, не расуђујући сувише, верујете у велику тајну Евхаристије.

Само они који су се понизили као деца, и без икаквог расуђивања прихватају Христове речи за највећу и безусловну истину, добијају од причешћивања Светим Тајнама вечни живот.

А он спољашњи, који су изашли ван ограде Цркве, и који верују само у материјално и негирају све духовно, потпуно су неспособни да верују у то да нам се под видом хлеба и вина дају Тело Христово и Крв Његова.

За њих је апостол Павле рекао: *А тјелесни човјек не разумије што је од Духа Божијега; јер му се чини лудост и не може да разумије, јер треба духовно да се разгледа* (1 Кор. 2, 14).

А тајна Тела и Крви Христове је највећа тајна хришћанске вере.

О овој тајни је Сам Господ наш Исус Христос у Капернаумској синагоги овако говорио: *Ја сам хљеб живи који сиђе с неба; који једе од овога хљеба који ћу Ја дати Тијело је Моје, које ћу дати за живот свијета... Заиста, заиста вам кажем: ако не једете Тијело Сина Човјечијега и не пијете Крви Његове, нећете имати живота у себи. Који једе Моје Тијело и пије Моју Крв стоји у Мени и Ја у њему. Као што Ме посла живи Отац, и Ја живим Оца ради; и који једе Мене и он ће живљети Мене ради... који једе хљеб овај живљеће вавијек* (Јн. 6, 51, 53, 56-58).

Ове Христове речи су биле толико необичне да чак многи од Његових ученика који су их слушали рекоше: *Ово је тврда бесједа! Ко је може слушати?* (Јн. 6, 60).

И од тад престадоше да иду за Њим.

Хоћемо ли и ми отићи од Спаситеља нашег?!

Хоћемо ли по сваку цену хтети да у потпуности схватимо велику Христову тајну?!

Никако! Бићемо смирени као деца и усудићемо се да само мало подигнемо крајичак завесе над овом великом тајном.

Уколико нам то пође за руком, биће оправдана наша дубока вера у претварање хлеба и вина у Тело и Крв Христову.

Тајну Евхаристије успоставио је Сам Господ Исус Христос на Тајној вечери. Он узе хлеб, благослови га, узнесе Своем Оцу молитву благодарности, преломи га, и подели Својим апостолима са речима: *Узмите, једите; ово је Тијело Моје које се даје за вас.*

Слично овоме благослови чашу с вином, и пружајући је апостолима, рече: *Пијте из ње сви; јер је ово Крв Моја Новогa Завјета која ће се пролити за многе ради отпуштења грјеха* (в.: Мт. 26, 26-28; Мк. 14, 22-24; Лк. 22, 19-20).

Он, Истинити Син Божији, назива Себе хлебом живим и хлебом живота.

Каквог живота? Наравно, не телесног, јер је за њега потребан само пшенични хлеб, већ хлебом другог живота – највишег, духовног, вечног.

Хлеб који је потребан за тај живот јесте Тело и Крв Његова.

На Тајној вечери Он није понудио Своје право Богочовечанско Тело и Крв Својим ученицима да једу и пију, већ им је дао освећени хлеб и вино, и рекао је да је то Тело Његово и Крв Његова. И ове Његове дубоко тајанствене речи, ми, као и све речи Христове, прихватамо за безусловну истину.

Он је Себе назвао хлебом живота, који је сишао с неба, и хлеб који је преломио на вечери – Телом Својим, а вино, дато ученицима – истинском Крвљу Својом.

И уколико бисмо, причешћујући се, хтели да у освештаном хлебу и вину видимо изглед тела и укусу крви, био би то грех неверовања Христовим речима, које су свагда безусловно истините, и не само грех неверја, него и неразумевање, јер је нама непозната истинска суштина Тела Богочовека, чија су својства нама несумњиво несхватљива, а која су се више пута испољавала приликом Његовог јављања апостолима после Свог Васкрсења из мртвих.

Трудећи се да проникнемо у тајну претварања евхаристијског хлеба и вина у Тело и Крв Христову, не смемо да заборавимо да је Тело Господа Исуса Христа и за Његова Живота било не само истински људско, већ и духовно.

Христос се помолио Оцу и благословио је хлеб и вино, и они постадоше Његово Тело и Крв.

Свештеник који служи Литургију после многих дубоких молитава благосиља хлеб, говорећи: "Претвори хлеб овај у часно Тело Христа Твојега." А благосиљајући вино: "А што је у чаши овој у часну Крв Христа Твојега."

А потом благосиља истовремено хлеб и вино, призивајући на њих силу и дејство Светог Духа речима: "Претворивши их Духом Твојим Светим. Амин."

И сваки свештеник испуњен вером и страхопоштовањем изговара ове речи са трепетом и дубоким осећањима, јер верује да у том тренутку на Свете Дарове силази Дух Свети и Својом Божанственом силом их претвара у истинско Тело и Крв Христову.

У житију великог преподобног оца нашег Сергија Радоњешког читамо како је једном приликом његов најближи ученик Симон у тренуцима када је Свети изговарао ове велике речи, видео како је цео Престол и самог преподобног Сергија захватио неки чудан пламен. Он се брзо кретао по Престолу и окруживши Преподобног са свих страна, овај свети пламен се скупио и ушао у Чашу са Светом Крвљу.

Зар ни ово није довољно јасно?

Нека нико од нас не посумња у истинитост претварања хлеба и вина у Тело и Крв Христову.

Уколико свим срцем будемо веровали да се у Светој Тајни Евхаристије хлеб и вино заиста претварају у Тело и Крв Христову, оствариће се и на нама драгоцену реч Христова: *Коју једо Моје Тело и пије моју крв пребива у мени и Ја у њему.*

С Телом и Крвљу Својом улази у нас цео Христос и постаје једно с нама, и ми пребивамо у Њему. Јер се најситиније честице, молекули Његовог Тела и Крви сједињују с нашом крвљу и долазе до нашег срца, дајући нам вечни живот.

Давши оне вечери Своје Тело и Крв апостолима, Господ Исус им заповеди: *Ово чините за Мој спомен.*

Њима и искључиво њима, Својим изабраницима, Он је дао власт да служе Божанствену Евхаристију онако као што је Он сам управо то био учинио. А апостоли су ову власт, као и власт проповеди Јеванђеља и вршења свих Светих Тајни предали својим наследницима, епископима и свештеницима.

Сви многобројни протестантски правци и секте, којима припадају баптисти, евангелисти и адвентисти (суботари), не верују у истинско претварање хлеба и вина у Тело и Крв Христову, и своје такозвано "преламање хлеба" они сматрају само обредом сећања који се обавља да би се испуниле речи *Ово чините за мој спомен.*

Међутим, код њих Света тајна Евхаристије није ни могућа, јер код њих нема јединих законитих служитеља Свете Тајне Евхаристије - епископа и свештеника, којима је дата благодат Светог Духа у Светој Тајни Свештенства, коју ови секташи такође одбацују.

Ето, као што казах, усудио сам се са страхом и трепетом да подигнем крајичак завесе над великом Светом Тајном Евхаристије.

За мене ће бити велика радост ако су моје речи успеле да вам улију дубоко страхопоштовање према овој великој Светој Тајни и веру у њену истинитост.

Завршићу своју беседу речима апостола Павла: *Тако који недостојно једе овај хлеб и пије чашу Господњу, биће крив Тијелу и Крви Господњој. Али човек нека испитује себе, и тако од хлеба нека једе и од чаше нека пије; јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије, не разликујући Тијела Господњега (1 Кор. 11, 27-29).*

Нарочито запамтите ове последње речи апостола: *јер који недостојно једе и пије, суд себи једе и пије.*

Са страхом слушајте и речи свештеника које он изговара после освештања хлеба и вина призивањем Духа Светога: "Светиња светима!"

Зато што ове речи значе да је велика светиња Тела и Крви Христове намењена само светима, онима који су дубоким покајањем у, суштински битној, Светој Тајни Исповести добили разрешење и опроштај грехова. И увек са послушношћу прихватите забрану вашег духовника да се причестите Светим Тајнама док се дубље не покајете, уколико он сматра да је то потребно због тежине ваших грехова, јер је Господ наш Исус Христос дао Својим апостолима, а преко њих - епископима и свештеницима, власт не само да разрешују људске грехове, већ и да их свезују. Амин.

Посланица клиру Симферопољске и Кримске епархије

Скрећем вашу пажњу, браћо и саслужитељи моји, на изузетно важне догађаје који се сада одвијају у Христовој Цркви.

Сваког дана се молимо за сједињење Цркава, које већ читаве векове остају разједињене. Дуготрајност ове велике несреће Цркве је код многих људи створила навику и равнодушност према овом погибелном разједињењу – и не само равнодушност, већ и много горе.

Пре свега неколико деценија и римокатолици и лутеранци су се према Православној Цркви односили с отвореним презиром. Православни Исток је за њих

био царство дубоког мрака и паганских сујеверја. Православна Црква, по њиховом мишљењу, чак није заслуживала ни хришћанско име.

Међутим, хвала Богу, у последње време се овај дубоко грешан однос католика и протестаната према нама, православцима, нагло променио набоље. У најновијој литератури, коју очигледно инспирише Ватикан, Православна Црква је добила потпуно нову оцену коју заслужује, и уместо непријатељског гласа монаха-асумпциониста гласно се чује добар и пун љубави глас белгијског ордена бенедиктинаца у њиховом часопису "Trinikon".

То је, наравно, веома важно, али је још важније оно што се дешава у Руској Цркви.

Важни политички догађаји, а пре свега мудрост нашег Свјатејшег Патријарха Алексија су отворили, по мом мишљењу, нову и изузетно важну епоху у историји Цркве.

На Божијој реци је пукао лед равнодушности и међусобног неразумевања и непознавања између Руске Цркве и Лутеранске, Англиканске и других западних цркава и црквених заједница. Почела је размена делегација између Православне Цркве и свих ових цркава.

У Западној Немачкој борави наша црквена делегација, на чијем челу је митрополит Кругицки и Коломенски Николај, у Енглеској је делегација Руске Цркве коју предводи митрополит Мински Питирим, у Канади је наша делегација, којом руководи архиепископ Северно-Амерички и Алеутски Борис, ступила у тесно општење с главним посленицима ових цркава и зато је општење делегација дало веома важне резултате: инославне цркве су с чуђењем виделе и сазнале о Православној Цркви, о чему пре нису ни помишљале. А наше делегације су код њих виделе дубоку побожност и љубав према Господу нашем Исусу Христу.

На позив Његове Светости Патријарха Алексија код нас су допутовале и настављају да долазе вишечлане и бројне делегације западних цркава, посебно Евангелистичке – и стичу могућност да се свестрано упознају с Руском Православном Црквом.

Десети и једанаести број "Журнала Московске Патријаршије" (за 1959. год. – Ред.) садржи много писама руководилица и чланова ових делегација. Њихови утисци су били толико снажни и неочекивани да су многи похитали да о тим утисцима напишу нешто већ у авионима приликом повратка у домовину.

Доктор Стенли Еванс пише да је приликом посете главних центара религиозног живота у Русији стекао толико мноштво веома важних и неочекиваних утисака да их је немогуће изложити у новинском чланку, већ треба написати читаву књигу.

Многи руководиоци и чланови ових протестантских делегација су оставили врло јарке записе о својим мислима и утисцима које су стекли за време боравка у Москви и Лењинграду, у Кијеву и Одеси.

Ево извода из ових записа, који сведоче о дубини некадашње отуђености између Евангелистичке Немачке цркве и Православне Руске.

"Допутовали смо у свет који нам је потпуно туђ..."

"Потресени смо пунотом утисака с нашег путовања..."

"Потресли су нас отворени загрљаји и искрен пријем..."

"У православним заједницама нашли смо своју браћу..."

Наше православно богослужење, његова лепота и склад, а посебно свенародно појање оставили су врло дубок утисак на делегате евангелистичких заједница. Све то је код гостију изазвало узвике искреног одушевљења и побожне радости, душевне захвалности.

Велики је значај речи доктора Стенлија Еванса, вође енглеске делегације, коју је позвао Његова Светост Патријарх Алексије: "Свако ко учествује и ко буде наставио да учествује у јачању веза између свете Православне Цркве Русије и Англиканске Цркве учинио је и учиниће главни корак на путу ка уједињењу хришћанства у целом свету."

Заиста су срца наших западних гостију била потресена срдачношћу и добротом наших верника, који су им говорили о опраштању тешких несрећа после рата.

Они такође неће заборавити шарм личности Свјатејшег Патријарха Алексија и његових речи, које је изрекао на опроштајном ручку са западнемачким делегатима: "Радујем се томе што смо једни друге нашли као браћа. И у будуће ћемо се посећивати и продубљивати наше општење, које је овде рођено. Ми стојимо на заједничком темељу."

Предстојатељ Рајнске Евангелистичке цркве, доктор Хелд, је о резултатима доласка делегације у Русију рекао узбудљиве речи: "Ови резултати су толико обилни, значајни и благотворни да сви сада на позив Патријарха да допутујемо у Совјетски Савез гледамо као на указање Самог Господа Бога."

Заиста се истопио лед који је окивао срца разједињених хришћана и на реци Божијој греховни лед није само пукао, већ се и покренуо. Нека без икаквих препрека и задршки плови у океан вечности.

Почетак сједињења између наше Православне Цркве и западних протестантских цркава сматрамо највероватније најважнијом међу многим заслугама нашег Свјатејшег Патријарха пред Богом.

Било је написано много чланака и књига о сједињењу Цркава, посебно Православне и Римокатоличке. Међутим, лед на реци Божијој је чврсто стајао и тек је сад Господ Бог упутио Свјатејшег Патријарха Алексија да нађе златни кључ за отварање чврсто замандаљених врата. Овај кључ је врло прост: потребно је само "у главном и суштинском јединство, у другостепеном – слобода, у свему – љубав"...

Ако тако високо ценимо љубав међу хришћанима, не смемо, наравно, да заборавимо да наш Бог није само жива, свесавршена Љубав, већ је и Сунце Истине. Треба да испуњавамо Христову заповест: *иштите најприје Царство Божије и правду Његову, и ово ће вам се све додати* (Мт. 6, 33).

Најстарију догматску истину, коју су утврдили свети Апостоли и Седам Васељенских Сабора и све Тајне морамо свето да чувамо.

А ово не видимо, не само у Евангелистичкој цркви и мноштву лутеранских секти, већ ни у Римокатоличкој Цркви која је установила нове, за нас потпуно неприхватљиве догме о предности папе чак и у односу на Васељенске Саборе и о његовој непогрешивости. Од почетка IX до средине XI века на папском престолу су били апсолутно недостојни људи, које католички црквени историчар Бароније жигосе тако срамним именима која не могу да поновим.

Постојало је време кад су на папском престолу били дечаки од шеснаест, па чак и дванаест година. Био је ту и апсолутно неверујући папа Лав X Медичи, који је Јеванђеље називао "уносном бајком о Христу".

Наравно, апсолутно је немогуће сматрати такве папе непогрешивима у стварима вере и поглаварима Васељенске Цркве чија је воља чак изнад воље Васељенских Сабора.

На Сабору одржаном 1870. године на којем је папа Пије IX спроводио догму о непогрешивости папе, наишао је на оштар протест од стране мноштва католичких бискупа. Без обзира на то, догма је била прихваћена на инистирање папе, а Православна Црква је, наравно, ни у ком случају неће прихватити.

А о томе колико је далеко у правцу рационализма отишло савремено лутеранство велики лутерански богослов каже следеће: "Две основне школе

савременог протестантизма – позитивна и философско-критичка стоје једна насупрот другој као два супротстављена пола. У свом поимању суштине религије и богословља оне су дијаметрално супротне и провалија која их дели из године у годину постаје све шира и дубља, тако да није могуће било какво посредство између њих."

На својим екуменистичким конгресима безбројне протестантске заједнице и секте до данас не могу да се договоре међу собом, јер међу њима има и тешких јеретика, који негирају тројичност Бога и све Тајне.

С таквима је за нас, наравно, немогуће чак и уједињење у љубави.

Чувајмо у неприкосновеној чистоти наше Православље и својом верношћу њему, као и својом хришћанском љубављу, привлачимо њихове умове и срца за велику истину Православља. Нека нам у томе Бог помогне! Амин.

Чуда светитеља Луке

13. новембра 1991. г. моја деветнаестогодишња кћерка Ала се разболела од Боткинове болести – жутице. Стање је било тешко. Ја сам избеглица из Бакуа, муж и ја смо разведени. Отишла сам на гроб архиепископа Луке код цркве Свих светих и молитвено га замолила за помоћ. Следећег дана наступило је побољшање и болест је после извесног времена сасвим прошла.

Неколико дана касније муж је неочекивано послао новац, воће и мед (он живи у Ставропољској покрајини). Помоћ и заступање, неочекивани за неверујућег човека, у мени су изазвали дубоко осећање захвалности према Господу нашем Исусу Христу, Који помаже по молитвама Свог угодника архиепископа Луке и после његове смрти.

*Записао 22. децембра 1994. г. секретар епархије
о.Василије Дмитријев по речима Жане Рубеновне
Похиљченко (у светом крштењу Евгеније), Симферопол*

Крајем маја 1996.г. рођака мог мужа се тешко разболела. Све је почело као снажна прехлада с високом температуром, која није могла да се обори неколико недеља. Кад је жена измучена грозницом смештена у болницу у Балаклави, констатована је страшна дијагноза: рак плућа!

Даља испитивања у разним болницама Севастопоља не само да су то потврдила, већ су дала карактеристику да је ово најпрогресивнији облик. Лекари су сматрали да је бесмислено чак и да оперишу болесницу, али су јој на инсистирање рођака ипак дали упут за републичку онколошку боницу у Марјину, где је и смештена крајем јула.

Треба рећи да је ова жена одрасла у атеистичкој средини, у совјетско време је радила као учитељица у школи и била је далека од религије, али је у детињству крштена. Нисам знала како да с њом почнем да разговарам о Богу, али сам све време давала да се на Литургији помиње њено име за здравље и читала сам акатист светитељу Луки молећи за њено исцелење. Кад сам једном дошла да бих заказала Литургију, служитељка храма Свете Тројице ми је рекла:

"Што се тако молите без ње? Требало би да сама дође и да се исповеди, да се причести."

Пошто је Галина у то време већ била у Симферопољу, отишла сам у болницу да је посетим, донела сам молитвеник и књигу "Дух, душа и тело", испричала о светитељу Луки, рекла сам да су његове мошти отворене за поклоњење и казала сам шта ми је рекла радница у симферопољском храму. И премда се Галина осећала врло лоше, одлучила је да следећег дана оде у храм и да целива мошти светитеља Луке.

3. августа је била у храму, целивала је мошти, поразговарала с оцем Петром и он јој је саветовао да се следећег дана причести на раној Литургији. 4. августа се први пут причестила Светим Тајнама.

А за 5. август је било заказано главно испитивање, ради прецизирања датума и детаља предстојеће операције; дакле, ово испитивање је неочекивано и на велику радост болеснице и њених блиских изненада анулирало резултате свих претходних испитивања – дијагноза се није потврдила! После причешћа код Галине није пронађен рак!

Наравно, неко време су је држали у болници и оперисали су јој штитну жлезду. После тога је у болницама Севастопоља више пута била на испитивањима: лекари су само слегали раменима – никаквих трагова рака.

Данас Галина Григорјевна Каљско ради у редакцији новина "Слава Севастопоља" и благодари Богу за своје чудесно исцелење.

Јелена Журавска, Симферопољ

1. јануара 1997.г., кад сам се пробудио, открио сам на левој слепоочници квргу величине монете од петнаест копејки. Болом ме је подсећала на себе. Хирург ми је заказао операцију, али сам ја пре ње измолио благодатну помоћ од светитеља Луке дотакавши слепоочницом стакло кивота. И велики исцелитељ ми је послао избављење. То је била лекција мојој маловерности.

Јереј Александар

Крајем маја-почетком јуна 1998.г. мошпима светитеља Луке је пришла једна жена и пожалила се на јак бол у срцу. Бол је био толико јак да јој се учинило да ће смрт наступити сваког часа. О.Леонид је рекао:

"Обрати се светитељу Луки: "Светитељу оче наш Луко, помоли се за мене Господу, да Господ опрости моје грехове."

Целивала је ноге светитеља и одједном је осетила ударац у срце, чак је задрхтала. Срце је престало да је боли.

Протојереј Леонид Дунајев

Ја, Ревјакин Надежда Семјоновна, родила сам се у Симферопољу, а недавно сам се преселила у Гвардејско.

11. октобра 1998.г. силазила сам се са стрмог брда. Ставши на искошен камичак, оклизнула сам се и стопало ми се изврнуло ка унутрашњој страни. Чула сам крцкање и осетила пробадање оштрог бола у доњем делу голенице. Кост је почела да излази напоље, цепајући кожу. Села сам и притиснула ово место руком.

Пола сата пре тога одлазећи од рођака рекла сам: "Уморна сам од живота." И одмах сам помислила: "Шта причам! Па то је грех!" Али то је, како се испоставља, било без дужног покајања.

Хитна помоћ ме је одвезла у Луговску болницу. Снимак је показао отворени прелом, двострук и спиралан. Овакав прелом не пролази без операције и она је заказана, при чему ме нико није питао за пристанак. Одмах сам одбила рекавши: "Како Бог да, нека тако и буде." Одговорили су ми да може да се деси остеомиелитис. То је скоро неизлечива болест костију.

На моју молбу позвани су моји блиски верујући пријатељи. Они су ми донели акатисте светитељу Луки, Спаситељу, Мајци Божијој и Анђелу-Чувару. Одмах сам

почела да читам акатисте сваког дана. Донели су ми мало земље с гроба светитеља, посипала сам њоме ногу и мазала освештаним уљем.

А лекари су ме спремали за операцију. Из храма је дошао о.Јован да ме причести. Пре тога сам предложила да потпишем да одбијам операцију. Лекар се мало наљутио и рекао је:

"Ево, сутра ћемо направити снимак да бисте се сами уверили."

Дан уочи тога осетила сам неке опрезне радње са стране на голеници, а онда изнад места на којем је изашла кост. Ово се поновило и дању. Чак нисам издржала и рекла сам женама из собе да имам осећај као да неко ради нешто с мојом ногом. Гледале су ме с чуђењем и ја сам ућутала.

Те ноћи сам први пут чврсто заспала. Пре тога су све ноћи биле мучне. "Умориласи се од живота? Лези мало, одмори," ова мисао ми није излазила из главе. Пробудила сам се од тога што се нагло и сама по себи окренула моја нога – болно, али издрживо. Мало сам се уплашила и почела да ишчекујем, мислила сам да ће се то поновити, али сам неприметно заспала. Ујутру се то поновило слабије и сасвим слабо у току дана.

Следећег дана је у собу довежен рендген-апарат, направљен је снимак. Сутрадан је за време визите, гледајући у под лекар збуњено рекао:

"Снимак је показао да није обавезно да се оперишете."

Обузела ме је таква радост што се помоћ Божија, којој сам се толико надала десила преко милостивог исцелитеља Луке, кримског исповедника. Уместо два месеца, као што су лекари преписали, гипс сам носила само месец дана. Све ово што се десило могу да посведочим на Јеванђељу.

Ревјакин Надежда Семјоновна, насеље Гвардејско

Мој муж, Сидјакин Павел Семјонович, потпуковник у пензији, задобио је тешку рану лобање и мозга у аутомобилској несрећи. Лекари у болници су рекли да нема шансе да остане у животу. Али смо се ми, пријатељи и ја, молили за њега дан и ноћ, и Господ нас није оставио. Недељу дана касније обављена је операција – трепанација лобање, сашивена је чашица, стављен је гипс. Све ово време смо се непрестано молили.

Два месеца касније отпуштен је кући с тешким последицама од повреде. Осим свега описаног, имао је два прелома горње вилице, два прелома доње вилице, прелом костију носа и јагодичних костију. Уста му се нису затварала, храну је могао само да гута, била је потребна још једна неурохируршка, стоматолошка операција. Одвезли смо мужа у Севастопољску болницу. Успут смо свратили у Симферопољ, у саборну цркву код моштију светитеља Луке. Муж је са сузама и вером целивао свете мошти, молећи за исцелење. Његова нога се није савијала у колену, путовање је за њега било мучно. И – о чуда Божијег! – враћајући се назад код кола, он је с радошћу узвикнуо: "Не боли ме нога, светац ми је помогао!"

Ми смо, благодаривши Господу и Његовом светом угоднику, кренули на даљи пут. По доласку у Севастопољ стоматолог-хирург је почео да прегледа мужа детаљно, рекао је: потребна је операција ради обнављања функције жвакања. Муж се много бринуо, поднео је толике патње и сад поново треба да иде под нож. И свететиљ Лука, наш лекар и помоћник, учинио је чудо – мужевљеве вилице су се саме затвориле, и лекар је с чуђењем констатовао да операција није потребна. Тако је наш најближи помоћник и лекар – Кримски светитељ Лука (Војно-Јасенецки) исцелио мог мужа. Слава му и благодарење!

Такође не могу да прећутим још једну чињеницу помоћи добијене од исцелитеља Пантелејмона. После операције на лобањи мој несрећни муж се после

многих дана несвесног стања освестио с потпуним губитком памћења. Лекари су немоћно слегали раменима. Обузело ме је очајање. Али, Господ нам је и овде пружио брзу помоћ. То је било 1996. године. У Москву је са Атона доведена часна мироточива глава исцелитеља Пантелејмона и пријатељица нам је донела драгоцену миро, којим су у Москви помазивани сви они који су желели. Одмах смо помазали миром главу мог сиротог мужа и собу је испунио миомирис. И исцелитељ Пантелејмон вратио мом мужу сећање и разум. Слава Теби, Господе!

Прошле су три године, мој муж ради, јача своје здравље гимнастиком, пливањем и тренинзима и ми не престајемо да благодаримо Господу нашем Исусу Христу и Његовим светим угодницима за исцелење, повратак у живот и бесконачну милост према нама, грешнима.

Сидјакин Л.И.

Желим да са захвалношћу посведочим то да је светитељ Лука (Војно-Јасенецки) исцелио моју болесну кћерку. Моја кћерка је боловала од следеће болести: у другој години се разболела од епилепсије, сад има већ 25 година, напади су врло чести и јаки. А овде се појавила још једна несрећа – унутрашњи чир на тртичној кости. Отишле смо код хирурга, он је заказао операцију за 20. март 1996.г. и објаснио ми је да је то таква болест услед које ће ово место морати да се чисти свака 3-4 месеца. Међутим, по промислу Божијем, 20. марта смо отпутовале у Симферопољ на пренос моштију светитеља Луке у саборну цркву Свете Тројице. Цео пут смо ишле поред моштију светитеља. За време литије молиле смо светитеља Луку да сам оперише чир на тртичној кости. Кад смо дошле кући у Теодосију касно увече откриле смо да је чир отворен. Апсолутно без бола, остало је само да се све очисти. После смо ишле код хирурга, он је био зачуђен што ништа није нашао на месту чира, чак није остао никакав траг.

Од тада је прошло већ три године. Благодарим светитељу Луки за његову помоћ мојој болесној кћерки Ирини.

У цркву идем свега четири године. Схватила сам да је само Православна Црква наше спасење, појавила се нада да ће Господ наш Исус Христос по молитвама светих исцелити и моју болесну Ирину.

*Галина Криворучко, парохијанка храма
Ваведења у храм Пресвете Богородице, Теодосија*

Болели су ме прсти на рукама. Постали су плави с бордо мрљама, јако су отекали, покрили су их пликови, много су ме сврбели и болели, нисам могла да их савијем и померим заједно, ништа нисам могла да радим – ни да перем, ни да спремам кућу, а имам породицу, децу. И то је трајало прилично дуго. Кад сам отишла код лекара он није могао да успостави дијагнозу, дакле, није могао да одреди лечење.

Али кад сам с групом верника допутовала у Симферопољ у дане обретења моштију светитеља Луке, десило се чудесно исцелење. Толико ме је обузело оно што се дешавало – били смо на служби, целивали свете мошти, ишли у литији, били на парастосу на тргу – све ме је толико обузело да нисам обратила пажњу на себе, а кад сам дошла кући, открила сам да сам потпуно здрава и до дана данашњег немам више проблема с прстима.

Веома сам захвална Господу Богу нашем што нам је дао таквог заштитника и исцелитеља.

Слава Господу и благодарење за све.

Ја, Колесов Александар Константинович, становник града Хабаровска, рођен 1915. године, сведочим о благодатној и чудесној помоћи коју ми је пружио светитељ Лука још пре свог општецрквеног прослављења.

Пре четири године заболоо ме је стомак. Отишао сам у дом здравља код интернисте, она ме је прегледала и упутила ме је код хирурга. Он је наредио да хитно обавим анализе и да се после добијања резултата спремам за операцију. Одвели су ме у собу и тамо сам се у неиздрживим боловима мучио целе ноћи. Ујутру је хирург потврдио нужност хитне операције. Бол у стомаку се није смањивао, већ је све више растао. У 11 сати је код мене дошао игуман Арсеније код којег прислужујем у отлару и донео је књигу – аутобиографију светитеља "Заволео сам страдања". На корицама ове књиге је приказан лик владике Луке. Узимам у руке ову књигу и молим га за помоћ и исцелење. Бол се још увек не смањује. Стављам књигу на стомак, покривам се постељином, читам молитве и молим се светитељу.

Дуго сам читао молитве и неприметно сам заспао. То је било око једанаест сати увече. У један после поноћи се будим – књига лежи на стомаку. Узимам у руке књигу, целивам лик светитеља. Додирујем стомак – не боли ме. Притискам, пробам са свих страна – не боли ме. Устајем на ноге, опет притискам, препијавам стомак – не боли ме. У души осећам радост – благодарим светитељу Луки за то што ме је избавио од неиздрживог бола.

У седам сати ујутру дошао је хирург Павел Викторович, почео је да препијава мој стомак – не боли. Рекао је да је то пролазно, а операцију треба обавити, као што показују резултати. Одговорио сам да ме ништа не боли, и да не треба да се оперишем. Хирург је рекао:

"Добро, причекаћемо, али ускоро ћеш сам тражити да те оперишемо."

После тога сам још седам дана био под лекарским надзором. Два пута су анализе биле лоше, а трећи пут су показале да је све у реду. После тога ме је лекар још једном прегледао и посведочио да немам никакву болест. И ево, слава Богу, од тада је прошло већ четири године, не осећам никакав бол. Сведочим о чудесном исцелењу и благодатној помоћи светитеља Луке. Сад сам допутовао у Симферопол да бих се код моштију захвалио светитељу за исцелење.

19. март 1999.г.

Ово ми се десило у лето 1999.г. Речено ми је да треба да оперишем јетру, јер је откривено да имам тумор. На дан спомена светитеља Луке уочи вечерње службе целивала сам његове свете мошти и већ сам била сигурна да ће све проћи без операције.

Заиста, уместо операције речено ми је да треба да будем под надзором три месеца. Све ово време сам долазила и целивала мошти светитеља Луке с молитвом и молбом за исцелење.

По истеку три месеца била сам поново на испитивањима и откривено је да оперативно лечење није потребно, рекли су ми као и пре, да треба само да долазим на контролу. Моје здравствено стање се, хвала Богу, поправило, мислим да је то по молитвама светитеља Луке.

Татјана Матвејев, село Переваљноје

Прича мати Ана, која је на послушању у храму Свете Тројице у Симферопољу код моштију светитеља Луке.

"Десет година сам боловала од неизлечиве болести – неуродермитиса. Онај ко болује зна шта је то. Свраб је био толики да сам чешала тело до костију, све је било у раницама. С времена на време сам се лечила у болницама, али је олакшање било пролазно. А док сам била још у Тополовском манастиру обратила сам се игуманији (тада је била још мати Алевтина) с питањем: "Шта да радим са својом болешћу?" и она ми је одговорила: "Медицина ти неће помоћи. Твоја болест је духовна. Моли се и Господ ће те излечити."

И ево, већ две године сам на послушању код моштију светитеља Луке. Молила сам се и молила сам светитеља да ми помогне, молила сам се да ми Господ опрости моје грехове и да ме исцели да бих могла макар да клечим на коленима. И по молитвама светитеља Луке Господ ме је потпуно исцелио. Сад је све чисто.

Моја сестра Тамара већ дуго времена болује од тромбофлебитиса. Предлагали су јој операцију, али је Господ то спречио. А ја сам код куће имала земљицу с гроба светитеља Луке (узета је док још није био канонизован). Посаветовала сам јој да раствори ову земљу у води и да ставља облоге. Ето, тако је и учинила, помогло јој је – ранице су се зацељивале.

А снаха Љуба (узгред речено, она не верује у Бога) имала је опекотину руке. Нема шта није радила, каквим мастима није мазала – није помагало, а кад је ставила облогу – следећег дана се све зацелило.

По речима излечених жена саставила слушкиња Божија Галина, 1999.г.

Моје деветогодишње дете је добило упалу лимфних чворова. Дијагноза: лимфаденитис испод вилице. Димензије упаљених лимфних чворова биле су као отприлике пола малог прста одраслог човека. У кући чувамо иверак од ковчега светитеља Луке. После молитве смо га ставили на упаљено место настављајући да молимо светитеља Луку за исцелење. Кћерка је почела да осећа топлину која је долазила од иверка, и бивала све јача, лице јој је јако поцрвенело, било јој је веома вруће. Кад смо склонили иверак открили смо да је упаљени лимфни чвор постао врло мали, као зрно грашка.

После неколико минута оток је почео да расте, али није достигао првобитне димензије. Поново смо ставили иверак, настављајући да молимо светитеља Луку, и опет се све поновило, поново је кренула све јача топлота, дете је поцрвенело. Чвор се опет смањило, а затим је растао, али мало.

Следећег дана смо поново с молитвом стављали иверак и лимфни чвор се више није повећавао.

Касније смо више пута прибегавали помоћи светитеља Луке стављајући иверак на болна места и увек је од њега излазила топлота и појављивао се осећај врелине.

Цикаљук Т.Ф., Јалта

Јереј Јован Шимон, клирик храма Свете Тројице сведочи:

"Дете од две године се врло тешко разболело и било је у реанимацији с дијагнозом – тровање. Мајка је дошла у храм и усрдно се молила код моштију светитеља Луке. Гледајући његову икону која се налази изнад кивота видела је да се лик свеца мења на њене очи. Час је био у мантији, час у раси. Затим је угледала

светитеља Луку с путиром у рукама. Мајка ме је одмах позвала да одем у болницу код детета. Причестио сам га Светим Христовим Тајнама. Ускоро је оздравило."

Децембар 1999.г.

Схиархимандрит Зосима, духовник Донецке епархије, сведочио је да га је светитељ Лука четири пута спасавао од смрти. Већ су му читали канон кад се душа од тела раздваја, али кад му је донета честица моштију, целивавши је, ујутру се потпуно исцелио и отишао је у храм на богослужење.

У јануару 1997.г. морала сам да се прегледам и лечим у Кримском републичко-дијагностичком центру. Резултати испитивања ме нису обрадовали – требало је да се обаве три операције. Сматрам да су све ове операције биле основане. Уједно, ове болести ми нису дозвољавале да нормално живим и радим. Због искривљења носне преграде добијала сам недовољно ваздуха и стално сам отежано дисала, посебно у лежећем положају. Болели су ме глава и очи. Спавање је за мене представљало мучење... Осим тога, требало је одстранити крајнике и цисту.

Дакле, лежим у болници обузета мрачним мислима због несреће која ме је напала, а код жене која је лежала са мном у соби долази њена давнашња другарица – Лидија Дмитријевна Горјакин. Упознале смо се. Она упита да ли сам крштена. "Да." – "А да ли носиш крстић?" – "Не." – "А зашто?"... Схвативши у чему је ствар Лидија Дмитријевна је замолила моју пристанак да купи крстиће мени и мојој породици и испричала ми је о Божијој помоћи у невољама и тугама, о заступништву Богородице, а највише од свега – о молитвенику Кримске земље, архиепископу Луки. А још, почела је да машта, како би било лепо да у мом селу има црква.

Треба рећи да је моја глава тешко могла да свари све информације које су ме преплавиле за кратко време, али је семе већ било бачено и изданцима је предстојало да никну. Ова жена је у време ван терапија успела да ме два пута одведе код моштију светитеља Луке. Молила сам својим речима: "Оче Луко, плашим се операције, ако је могуће, избави ме од ње." И ипак сам, грешна, слабо веровала у тако озбиљну помоћ.

Време је протицало. Напето сам се спремила за две операције, кад је на локалној телевизији спикерка објавила да је код нас, у село Фрунзе, на молбу хришћана и намесника Сакског округа о.Валерија, владика Лазар послао о.Аполинарија да уреди црквене и парохијске послове. Почела сам активно да идем у нашу цркву, која је смештена у старој, трошној згради.

Пре операција сам се исповедила, причестила и била на јелеосвећењу. Ове две операције су прошле успешно, а поводом треће сам била испрепадана, хоћу ли моћи, да ли ћу издржати? Непрекидно роптање је излазило из мојих уста. Лекарка ми је саветовала да не очајавам и да се спремам за операцију. На повратку од лекара свратила сам у храм код другог лекара – небеског – Луке и поново га замолила за заштиту и помоћ.

Два месеца касније дошла сам на контролу код лекара. Она је рекла да се циста смањила, али да без операције свеједно не може да прође. После исто толико времена дошла сам на поновни преглед – и испоставило се да цисте нема! Лекарка је рекла да се у њеној дугогодишњој пракси тако нешто никад није десило. Наравно, она није знала како се десило исцелење и ко ми је невидљиво помогао. Знали смо Господ Бог, светитељ Лука, Лидија Дмитријевна и ја.

Као потврду могу да кажем да имам сва документа о контроли у Центру и на катедри за гинекологију. Ништа није измишљено. Од тада сам парохијанка наше цркве

Рођења Богородице, помоћница нашег свештеника о.Василија Цешковског. Већ неколико месеци читам часове на служби. Мој син Саша служи као црквењак.

Свети оче Луко, моли Бога за нас!

Наталија Сич, село Фрунзе, Сакски рејон

Добила сам исцелење од дуготрајне болести високог притиска, од које сам патила преко 12 година. 20. марта 1996.г. на преношење моштију светитеља Луке дошла сам у Симферопољ из Мисхора. Ноћу, пред одлазак, осећала сам се веома лоше. Али, за време свечаности доживљавала сам га као нешто што је непојамно за мој ум, оно ме је испунило, нисам осећала никакву бол и умор, просто сам живела!

Пробудивши се ујутру, схватила сам се да ме ништа не боли. Бола није било око месец дана, и одједном сам се ноћу (као и пре) пробудила због ужасне главобоље. Хтела сам да попијем таблете, али ми је нешто дошаптавало да то не треба да радим. Сетила сам се да имам земљу с гроба светитеља Луке. Ставила сам ову земљу на чело, и бол је одмах почео да пролази. Ујутру сам устала здрава. Месец дана касније све се поновило: опет сам се пробудила од страшне главобоље, али сам, сад већ не размишљајући, ставила земљу и бол је прошао. Напада више није било. Плашила сам се да признам да сам добила исцелење.

Годину дана касније заказала сам благодарствени молебан Исусу Христу, Мајци Божијој и светитељу Луки код моштију светитеља Луке. Већ сам почела да признајем исцелење, јер ме лекарка која ме је лечила није препознала, толико сам се по изгледу променила набоље.

Али 2. децембра 1997.г. поново сам имала јаку хипертоничку кризу. Лекарка је рекла да су неминовни мождани удар и инфаркт. Изшавши из ординације нисам отишла ни у стационар, ни на терапију, већ сам полако кренула кући и почела да се молим Богу и светитељу Луки.

Молила сам се Богу да одложи моју смрт, не зато што сам се плашила да умрем, већ сам молила због снахе, која само што није родила треће дете. Говорила је да ће јој бити веома тешко да поднесе моју сахрану, јер смо сасвим недавно сахранили мог мужа. Бог је услишио моју молбу. Никога нисам звала у помоћ иако сам се осећала јако лоше, већ сам ставила земљу с гроба светитеља и молила се, тако сам и заспала.

Ујутру сам се пробудила, уморна, помолила се и лагано кренула на посао у Алупку у храм Светог Архангела Михаила, где сам запослена као радница у дворишту и у црквеном киоску. Отац Валерије којем се све испричала изразио је саосећање као лекар и рекао је да не би требало да ризикујем, али сам ја одговорила да се потпуно уздам у вољу Божију. У фебруару сам отишла у Симферопољ и заказала благодарствени молебан светитељу Луки за моје друго спасење.

Не знам чиме сам, грешна, заслужила од Бога толико милости да сад могу да радим, да читам и да пишем, јер раније нисам могла ни писмо да напишем, одмах би ми скочио притисак.

У прилогу достављам медицински картон као сведочанство о болести и упуту на лечење, нису ми потребни. Знам да светитељу Луки све ово моје писаније није потребно, али је потребно нама, грешнима, на земљи, да бисмо увек знали и сећали се да је диван Бог у светима Својим.

Амин.

Ана Арсентијевна Јанов, насеље Мисхор

На дан преноса моштију свт.Луке веома ме је болела нога. Била је ледена и испод коже се померала нека кврга. Узела сам земљу с гроба архиепископа Луке (његове мошти су већ биле пренете у саборну цркву) и донела сам је кући. Кад је предвече бол у нози постао јачи, ставила сам земљу на болно место, претходно изговоривши три пута "Оче наш", три пута "Богородице, Дјево, радујсја" и обратила сам се с молитвом светитељу Луки. Пред јутро сам осетила олакшање. Друге и треће ноћи сам такође ставила земљу и потпуно се исцелила: кврга је nestала, бол је прошао и нога је оздрвила.

*По сведочанству Марте Гордејевне Земљанко
записао протођакон Василије Марушчак, мај 1996.г.*

У храм Свете Тројице сваког дана долазе наши парохијани. Иду са својим тугама, болестима, несрећама и радостима. Слава Богу! Православни хришћани долазе код Бога. Сведок сам многих захваљивања Господу нашем Исусу Христу, Мајци Божијој и светитељу Луки. Многи хришћани моле светитеља Луку за исцелење од различитих болести, и то не само телесних, и по вери својој добијају, и с радошћу заказују благодарствене молебене. Данас и ја, грешна слушкиња Божија, инокиња Галина, благодарим Господу нашем Исусу Христу, Мајци Божијој, светитељу Луки, свим светима, који су у нашој земљи заблистали и мом Анђелу-чувару.

20. маја 1998.г. приликом испитивања у дијагностичком центру код мене је у дебелом цреву био откривен полип, резултати анализе су узети на биопсију и ја сам добила упут за испитивања. Шаљем вам резултате испитивања. Веома сам молила светитеља Луку као хирурга да ми одстрани овај полип, пила сам уље из његовог кандила, молила сам се. 15. јуна сам легла у обласну болницу "Семашко" ради одстрањивања полипа. Терапија увођења апарата у црева је врло болна, и ја због своје немоћи нисам могла да трпим, викала сам. Два или три пута је лекар темељно прегледао моје црево, али полип није нашао. Сви су били зачуђени. А ја сам одговорила да ми га је одстранио сам светитељ Лука, и молила сам да се апарат што пре извади из мене. Наравно, одмах сам заблагодарила Господу Исусу Христу, Мајци Божијој и светитељу Луки.

Никад не очајавајте, зато што без воље Божије с наше главе неће пасти чак ниједна длака, и ако нам долазе туге и болести – то је велика милост Божија и Његова љубав према нама, грешнима. Слава Теби, Боже свемилостиви, слава Теби!

Инокиња Галина

Рођена сам 1982.г. код Петропавловск-Камчатска, а моји бака и деда живе на Криму, у Теодосији. Свако лето је цела наша породица одмор проводила на обали Црног мора. За то је требало око осам сати летети авионом до Симферопоља, а затим још 2,5 сата возити се аутобусом до Теодосије. Овог пута сам се просто преплашила: било ми је мука не само у авиону, аутобусу и на броду, већ чак и у градском превозу и у путничким аутомобилима.

На Камчатки сам завршила први разред, после тога смо се преселили на Крим, јер је тата војно лице. Али, број путовања се није смањивао: наш разред је често ишао на екскурзију, а сваког лета смо путовали као пре – цела породица, али сад већ по светим местима Русије.

Свако путовање је за мене било мучење, разни савети ми нису помагали. Још на аеродрому или на аутобуској станици од самог мириса бензина и издувних гасова почело би да ми се врти у глави и да ме боли глава. Било је врло незгодно кад је због

мене морао да се зауставља аутобус, или кад сам морала да седим са спремном кесом на коленима док су други с великим занимањем слушали водича или се одушевљавали дивним пејзажима гледајући кроз прозор аутобуса. И с ужасом сам мислила: "Зар је то за цео мој живот?!"

Али, прошле године смо на Јалти дочекали васељенског патријарха Вартоломеја. Мноштво људи се окупило да га дочека. Ми смо се такође пријавили за ово дведневно путовање. У аутобусу сам, као увек, осећала јаку мучнину. У Симферопољ смо стигли кад је већ био мрак. Аутобус се зауставио недалеко од саборне цркве. Пут ме је јако измучио, изашла сам сва пресамићена, страшно су ме болели стомак и глава, и даље ми се јако мутило, из очију су ми саме текле сузе, дрхтала сам. Не сећам се како сам дошла до храма где се већ заршавало бденије. Купила сам свеће и кренула према кивоту. Мислим да није случајно што сам пре путовања прочитала аутобиографију архиепископа Луке "Заволео сам страдање..." и присуствовала отварању и прослављању његових светих моштију. Упаливши свећу, клекла сам на колена. Мали хор је тихо појао велико славословље и из мене је потекла молитва заједно са све јачим сузама: "Светитељу оче Луко, толике си исцелио од неизлечивих болести, још за свог земаљског живота, увек остајући лекар телесни и духовни, видиш како ми је лоше, како се мучим на путу, исцели молим те, и мене од ове болести која ми одузима сву снагу." И још сам о многом скривено молила светитеља Луку исте вечери, чврсто верујући да ће он услишити и испунити моју молбу.

Уставши с колена, осетила сам значајно олакшање. Свештеник нам је отворио кивот, и ја сам међу другима целивала мошти светитеља Луке, пришла сам ради миросања, после чега ми је било много боље и лакше, да сам одлучила да приђем још једном. Поново сам целивала мошти и пришла свештенику. Стојећи по страни и утрљавајући уље у лице осетила сам огромну радост, која ме је обузела, вероватно први пут у животу. И помислила сам: *"Где су два пута, тамо је и трећи."* Од кивота сам пришла свештенику, он се зачудио, али кад сам рекла да ми је јако потребно, помазао ме је.

Из храма сам изашла блистава, као на крилима. Ништа ме није болело. Од претходног стања није остало ни трага. С чуђењем сам приметила да се код аутобуса нису осећали бензин и издувни гасови. За време путовања на Јалту нисам осећала мучнину, моје расположење је било одлично. Ујутру сам уморна с јасним и чистим мислима, није ме болела глава. Код храма св.Александра Невског, где смо дошли, загађење је било такво да се више нисам надала да ће ми бити добро, али ми чак ни после два сата није било нимало лошије, а затим сам потпуно заборавила на своју болест.

После дочека Васељенског Патријарха кренули смо кући. Успут нисам могла себе да препознам, није ми се вртело у глави, ја сам, као и сви, са занимањем гледала кроз прозор, била сам радосна, и само сам у себи стално понављала речи захвалности нашем новопрослављеном Кримском чудотворцу. Сведоци чуда били су сви путници у аутобусу, сви су видели каква сам била првог дана и колико сам непрепознатљива била другог...

Месец дана касније отишли смо у манастир Козме и Дамјана. Људи који су тамо били знају уску стазицу која вијуга у серпентинама. Али, ма како да су оштре биле кривине, ма како да се тресао аутобус, била сам све радоснија због мисли о исцељењу. Назад смо се враћали кроз Симферопољ. Поново смо свратили у саборну цркву. Купила сам свеће за износ који сам већ раније обећала, у захвалност светитељу Луке и исте вечери су ми текле сузе сада већ среће и захвалности, а не несреће и туге.

Испуњавало ме је осећање неземаљског одушевљења и целивала сам лековите мошти много пута с изузетним трепетом...

После службе сам испричала свештенику шта ми се десило и он ми је посаветовао да опишем ово чудо, што сам и испунила.

Светитељу оче Луко, моли Бога за нас!

Ања У., ученица 3. разреда средње школе, Теодосија

Епархијској управи обратио се Александар Фролович Матвејев, који је поделио своја сећања о светитељу-хирургу који му је пре много година указао непроцењиву помоћ.

За време Великог отаџбинског рата је приликом бомбардовања био рањен и јако угруван. Најситније крхотине су кроз мека ткива доспела у дебело црево, оштетиле су га, изазвавши гнојење и упалу. Резултат је – инвалидитет. Живот се претворио у мучење. Дуго, осам година је Александар Фролович боловао после рањавања, обишао је сва локална медицинска светила. Предлагали су му операцију, али нико није давао гаранције за оздрављење. Жена Александра Фроловича није могла да гледа његове муке, почела је да га наговара да оде на пријем код архиепископа Луке. Али, било му је незгодно... На крају је прикупио храброст и кренуо.

Запањујуће је што светитељ није почео да прегледа болесника. Пажљиво је прегледао ренгенске снимке, замолио је да се донесу други, у другом ракурсу. После неколико дана снимци су били готови, и Александар Фролович је поново дошао на пријем код светитеља. "Младићу," реће архиепископ, "потребна вам је операција, озбиљна, али вас на Криму нико неће оперисати. Треба да путујете у Москву." Светитељ је благословио болесника на операцију и дао му је адресу московског професора А.Н.Рижих. Операција, која је обављена по благослову светитеља била успешна. Александру Фроловичу укинут је инвалидитет, почео је да живи пуновредним животом. Остаје се да се дода да Александар Фролович Матвејев данас има 84 године.

Време у којем нам је Бог судио да живимо, назива се тешким, сложеним. Други верници говоре више од тога – живимо у безблагодатно време. Али, желео бих да вам испричам чудо, да би за њега сазнали верници и они који сумњају и да би сведочили: Бог је с нама! Он је исти и сад, и у векове.

Почетак ове приче се не може назвати радосним. Пола година након освећивања наше домаће цркве светих мученика Козме и Дамјана која се налази у обласној болници "Мечникова" у граду Дњепропетровску хитна помоћ је у пријемну собу довезла свештеника Владимира Цешковског и његову попадију који су пострадали у саобраћајној несрећи. Ране нису биле лаке и лекари су обавили више операција да подигну свештеника и попадију на ноге.

Многи су долазили да посете и охрабре болеснике, многи су се молили за њихово оздрављење. Молила се за то и наша парохија. А из Кримске епархије је код оца Владимира дошао његов брат (такође свештеник) и донео је болесницима крст с честицом моштију недавно канонизованог свеца – светитеља и хирурга Луке (Војно-Јасенецког).

Трудом лекара и молитвеним заступањем светитеља Луке о.Владимир је почео да се опоравља. Још у првој недељи Великог поста сваког дана је долазио у храм – засад на шпакама, али већ без помоћи са стране. На Великом Канону св.Андреја Критског о.Владимир је не жалећи себе, клечао као сви парохијани и молио се.

После краћег времена о.Владимир и његова попадија су оздравили и напустили болницу. А као захвалност за исцелење и за молитвено сећање оставили су у болничкој цркви крст с моштима који се за време болести налазио у њиховој соби.

Наш храм је још врло млад, али је Господ већ од првог дана изобилно изливао Своју благодат на парохијане. У храм су стално доношене велике светиње. Владика Иринеј је поклонио Запрестони Крст с честицом св.Дрвета Крста Господњег, и честицом моштију светог великомученика и Победоносца Георгија. У престо храма стављене су честице моштију новомученице Велике кнегиње Јелисавете и свештеномученика Владимира, митрополита Кијевског. Донете су честице моштију кијево-печерских светаца, сликане су нове иконе. Храм је пун светиња, међу којима је достојно место заузео крст с моштима светитеља Лука.

Наша црква се налази у хируршком блоку. Сваког дана у храм долазе болесници и њихови рођаци са својим болестима и тугама и обраћају се Богу и Његовим свецима. С молитвом су код моштију светитеља Луке све чешће и чешће долазили да се моле за срећан исход операције, не само болесници, већ и лекари сведочећи касније да је Господ услишио њихове молитве. Имајући мноштво сведочанстава о брзој Божијој помоћи по заступништву светог хирурга старешина храма, о.Георгије, је наручио да се наслика икона светитеља Луке. Кад је икона стигла у храм, у њу су стављене честице моштију и ризе светитеља-хирурга.

Време тече. Људи који раде у храму, парохијани и многи болесници су почели да осећају прилично јак миомирис. По правилу, појављивао се у радним данима кад је било мало верника у храму или за време проповеди недељом и о празницима. Подсећајући на мирис уља, миомирис се у таласима премештао по храму, зато је било немогуће одредити његов извор. Многи у стигли да се навикну на ово чудо.

У лето прошле године, 17. јула десио се догађај, који је потврдио претпоставке о чудотворности претодних догађаја. На седмом спрату хируршког блока у одељењу оториноларингологије на лечењу се налазила парохијанка Тројицке цркве, студенткиња медицинског факултета Људмила К. Овог дана су је посетиле комшије, верујући парохијани Преображенског храма, Павле и Ана.

Пењући се централним степеништем осетили су снажан мирис црквеног мира или тамјана. Мирис је допирао иза затворених врата цркве. Затим су чули појање молебана, свештеничке возгласе и гласно складно појање. Павле је причао:

"Пришао сам вратима и повукао кваку. Врата су била затворена, кроз мат стакло са шарама није продирао светлост, у храму је било мрачно. Мислио сам да о.Георгије служи молебан и хтео сам да одем, да се помолим. А пошто су врата била затворена и није било светла, помислио сам да се служи наручени (односно приватан) молебан за здравље неког од болесника само у присуству људи који су заказали молебан. Одлучио сам да никога не узнемиравам и наставио сам да се пењем степеништем. Мирис је пливао увис, све до седмог спрата који ми је био потребан."

Треба истаћи да је то била среда – радни дан. У среду увече је у нашем храму увек тихо. Богослужења нема, пробе хора су другим данима. На наше сведочанство о томе и алузију да је можда Павле чуо касету са снимком црквених песама он је категорички приметио да може да разликује снимак од живог појања и да је чуо свештеничке возгласе на молебану и право црквено појање хора и није сумњао да се у храму служи молебан.

Дошавши код болесне комшинице Павле је испричао за молебан. На то је Људмила рекла да тако јаког мириса тамјана на седмом спрату још никад није било. И они су заједно зачуђено гледали како су болесници који су лежали на одељењу отварали у ходнику прозоре с гунђањем: "Шта су они тамо у цркви направили логорску

ватру од тамјана, не може да се дише! Шта треба учинити да би с другог спрата тако јак мирис дошао до седмог?"

Павле, Ана и Људмила су сишли на други спрат у цркву. Тамо је било исто тако тамно. Врата су била закључана. Мирис се постепено расејао.

Рано ујутру Људмила је дошла у храм с питањима о јучерашњим догађајима. Стражар се зачудио и рекао је да се увече у храму ништа није дешавало. Али кад је отишао да прегледа иконе видео је да се на стаклу иконе светитеља Луке налази кап мира. Касније су многи верници долазили у храм да целивају икону с моштима. Све више се говорило о благодатној помоћи и олакшавању патњи болесника који су се молили код ове иконе. Икона с моштима се више пута јављала људима. Пред долазак чудотворне иконе Пресвете Богородице "Призри на смиреније" у наш храм, дан пре тога, у храму није миомирисала само икона светитеља Луке, већ чак и суво пољско цвеће које се налази поред ње. Овако се предстојећем сусрету с Богомајком радовао небески покровитељ хируршког умећа светитељ Лука. А кад је после боравка на територији болнице и у нашем храму пет сати икона "Призри на смиреније" наставила своје путовање по градским храмовима и кад су се уморни, али духовно ликујући свештенослужитељи вратили у цркву, свештеник о.Василије Н. нам се обратио с радосним осмехом: "Шта то тако мирише у вашем храму на Симферопољу?" И премда је икона у том тренутку била у олтару, он се заинтересовао: "Зар имате честицу моштију светитеља Луке?" и испричао нам је о својој посети храма Свете Тројице у Симферопољу.

Јелена Романов, Дњепропетровск

Почетком Петровског поста 1998. године била сам на богослужењу у храму Светог Николаја у Бахчисарају. Као обично, распричала сам с касирком Надеждом о томе шта има ново, о животу, о прочитаној духовној литератури, испричала ми је о својим невољама, болује, вели, и лекар инсистира на операцији. Има рак који напредује. Плаши се, а и одакле јој паре?! Ето, животари некако, не зна шта да ради. Отац је благословио да иде на ултразвук, дао јој је и новац, само ју је упозорио да не иде сама. "Зашто?" упитала сам с радозналошћу. "Плаши се да ћу пасти у несвест, ако се открије нешто озбиљно. "Добри свештеник," посмислила сам, "како се секира за сваког!" Хтела сам да охрабрим Надежду, почела сам да јој саветујем оно што увек понављам сваком болеснику. За вернике то није ново. Говорила сам да болујемо због својих грехова, да смо касно пришли вери, да смо стигли да згрешимо страшним греховима, да нам Господ болести даје ради спасења душе и ради поучавања ближњих. Али кога Бог кажњава њега и воли. Да ће се "онај ко претрпи до краја спасити"... Главно је имамо оружје против свих болести и демонских сплетки – свето причешће, пост и покајничку молитву. Треба поштовати среду и петак, треба да се трудимо да живимо по заповестима Божјим, да поштујемо све одредбе Православне Цркве. И тада ће, могуће је, Господ учинити чудо, као што је речено у Писму: "По вери вашој нека вам буде." "Да," слаже се Надежда, "одавно се нисам причешћивала, стално немам времена да се припремим, а и пост нисам увек строго држала. Треба озбиљно да се позабавим собом."

Десило се да скоро цео пост нисам видела с болесницом. Али ево, дошавши на богослужење видела сам како Надежда прилази Путиру. Причестила се, слава Богу! Хтела сам да јој честитам, али нисмо имале прилике да попричамо. А негде пред крај јула срела сам је у Бахчисарају како потиштеног изледа иде на испитивање. Сад ће ултразвук показати – "бити или не бити". Подсетила сам да је свештеник није благословио да иде сама. Али се она осмехнула: "Тако је испало!" Утешила сам је како

сам могла. С Богом! Анђела-Чувара!" "Молите се за мене," молила је Надежда. Тако смо се разишле. Дошавши у недељу на богослужење, нисам препознала болесницу, сва је блистала. И мене је обузела радост. "Све је прошло," синила ми је мисао. "Дођи брже, да ти испричам," смејући се позивала ме је Надежда, "ултразвук ништа није показао. Немам рак. Лекарка није поверовала, а приликом мануелног прегледа такође ништа није открила!" Узбуђено сам слушала њену причу. "Знаш да сам постила и причестила сам се, осим тога, била сам код моштију светог Луке у саборној цркви. Служио је митрополит Владимир, било је много народа. Свештеник је благословио да путујем за Симферопол и на празник и послом. Никога није било са мном, зато сам дозволила себи да плачем колико сам хтела. Целивала сам мошти, молила сам светог Луку да помогне у исцељивању болести, говорила сам да се плашим операције, преклињала сам да је он обави. Он је професор медицине, светац! Говорила сам да ћу само њему поверити свој живот. Монахиња која има послушање код моштију понудила ми је рукавицу која је освештана на кивоту. Треба, вели, да се молим и да привијам на болесно место. Тако сам и учинила увече. И неки процес се унутра одиграо." Надежда је осетила и бол и неке покрете у себи. А ујутру јој се осећала лако, и на месту, где се налазио рак, није осећала тежину. Ето, операцију је обавио професор медицине, владика Лука лично, као што је и молила. За верујућег нема ничег немогућег. Диван је Бог у светима Својим!

Надежда Фиљцин, село Голубинка, Бахчисарајски рејон

Моја кћерка је морала да се оперише. Молила сам се Богу са сузама да нам пошаље у помоћ светитеља Луку и светог великомученика Пантелејмона. Пре операције кћерка је одбила да скине крстић. Одједном зидови као да су се размакли и видела сам операциону салу. Поред стола су стајали светитељ Лука и великомученик Пантелејмон. Они су хирургу додавали потребне инструменте, великомученик је у руци држао свећу. И тада сам зачула глас: "Ово је Лука за којег си молила Бога оперише твоје дете."

Касније је хирург Јекатерина Георгијевна, која и сама дубоко верује у Бога причала о необичности ове операције. Чим би хтела да каже асистенту да јој да потребан инструмент, он јој је већ био у рукама.

*Параскева Михајловна Савенко,
Павлоград, Дњепропетровска област*

Ја, Радченко Валентина Михајловна, са станом у Тбилисију, ул.Нуцубидзе, 211, блок 3, стан 21, желим да испричам следеће.

Моја мама, Радченко Галина Павловна (1922-1998.) живела је у Симферопољу, у ул.Пролетерској 8.

Озбиљно се разболела. Дијагноза је била: помрачење предњег дела главе. Конзилијум медицинског факултета је препоручивао да се обави опасна операција – трепанација лобање.

Живели смо близу храма, мама је била верујућа, одлазећи у храм плакала је, тамо је на њу и обратила пажњу жена, која је очигледно била монахиња. Питала ју је зашто плаче и мама јој је испричала о својој несрећи. Жена је посаветовала мами да се обрати владики Луки.

Владика Лука је рекао (погледавши све снимке) да операција није потребна. Кад је мама питала колико треба да плати он јој је одговорио: "Запалите свећу у цркви."

Благодарим Богу за то што је по заступању светитеља Луке сачувао живот мојој мами, која је доживела дубоку старост – 76 година. Била је писмена, али врло стидљива жена, и зато се није решавала да сама исприча о овоме преко новина, али је често за то молила своју комшиницу и мене, своју кћерку.

Овим казивањем испуњавам њену вољу.

1999. г., пред празник Свете Тројице, мој муж Александар је поправљао кола. За време поправке од једног резервног дела се одломио комадић метала и упао му је у десно око. После одласка код очног лекара муж се збуњен вратио кући држећи у рукама упут за операцију на очном одељењу болнице "Мечникова" у Дњепропетровску. Старешина Спасо-Преображенског храма протојереј Анатолије Марушчак нам је посаветовао да одслужимо молебан за здравље и да се помолимо за хирурга који ће га оперисати. Молебан је служен испред иконе светог великомученика и исцелитеља Пантелејмона. Горело је кандило, које је упаљено од кандила с Гроба Господњег (отац Николај је објаснио да је огањ довежен баш претходног дана из Јерусалима). У молитви је свештеник молио за помоћ у предстојећој операцији светитеља Луку, архиепископа Кримског, исцелитеља Пантелејмона и друге свеце.

После молебана отац Николај је мужу помазао оба ока уљем из кандила светитеља Луке рекавши да је ово уље управо тог дана довежено из Симферопоља. Дошавши кући, почела сам да пакујем ствари, муж је седео на каучу у суседној соби. Одједном сам зачула тихи јецај и пришла мужу. Запањо ме је неприродан положај његовог тела. Његови удови као да су били чврсто фиксирани. Синула ми је мисао – као на операцији.

Дошли смо у Дњепропетровск у болницу, на очном одељењу су извршене потребне припреме. Преглед пред операцију обавио је професор Н.Ф.Зленко.

Рекао ми је: "Оно што анестезиолог и ја видимо на снимцима оповргава све законе математике и физике. Направили смо неколико снимака из различитих положаја. Метала нема. Нема ни другог отвора из којег би метал изашао. И још једно – рана је била у оку скоро дан и ноћ, а око није исцурело. Одговор је један – чудо! Не налазимо друге речи објашења. Ви нисте лекар (каже мени) и зато не можете да замислите значење онога што се десило." После операције професор ми се обратио речима: "Немојте да мислите да сам сам оперисао, помагале су ми силе небеске. Физички сам осећао како неко управља мојим рукама, саме су ми долазиле мисли како је најбоље обављати операцију. На основу свог искуства нисам могао да се сетим тога. Операција је за мене представљала огромно задовољство. А ви до краја живота благодарите Богу рукама подигнутим према Њему за милост коју је показао према вама."

19. септембра 1999.г. на празник сећања на чудо архистратига Михаила мој унук Миша је напунио две године. После подне тог дана Миша је играјући се с децом у дворишту нашао печурку – белу пупавку, и појео је комадић. Нисмо одмах отишли код лекара, помислили смо да ће проћи и без тога, а нисмо имали ни новца за лечење. И тек кад се дететово стање толико искомпликовало да су почели предсмртни грчеви, отишли смо у болницу. Отров је доспео у крв, били су оштећени сви органи: мозак, јетра, срце... Дечак је под инфузијом послат из Цанкојске болнице у републичку клинику, где су лекари рекли да можемо да се надамо само на Бога.

Миша је смештен у реанимацију, а његова мајка, моја кћерка Оксана, похитала је у храм Свете Тојице код светих моштију владике Луке, да моли за његову молитвену помоћ у исцелењу детета.

Дошавши у Симферопољ следећег дана, кћерку сам затекла у храму код моштију. И ја сам почела да молим светитеља за помоћ и неутешно сам плакала. А Оксана која је одлазећи из куће с тешко болесним синчићем, била је просто покошена несрећом, сад ми је врло мирно рекла: "Мама, не брини се, све ће бити добро. Два пута сам прочитала акатист светитељу Луки и имала сам виђење."

Изашле смо у двориште и она ми је испричала да се док се молила на икони светитеља, која је насликана на зиду изнад кивота, боја одјејанија владике мењала у црну, монашку. Кћерка је почела лагано да поставља питања и владика је на свако одговарао виђењем. Одвајао се од зида као жив. У његовим рукама се појављивао час Богомладенец, час златасти путир. Кћерка је питала: "Да ли Мишу треба причестити?" Одговор је био путир у рукама светитеља.

Договориле смо се са свештеником у храму и пре причешћивања детета молиле смо се још дан и ноћ. На вечерњој сам час стајала, час сам клечала, а следећег дана сам била на раној и касној литургији и молебану св.Серафиму Саровском. Кћерка је час била поред мене у храму, час је одлазила у болницу.

Уз помоћ Божију 23. септембра отац Јован (не знам његово презиме) је причестио дете. Увече је Миши било горе, лекари су раније говорили да му се јетра распада, а сад су рекли да се скупила у лоптицу и да је почео потпуни распад и да се припремимо за дететову смрт. Кћерку су мучиле сумње, али је тињала и нада, да лекари греше. Поново је отишла код моштију светитеља, стајала је и молила се са сузама. И опет је три пута имала исто виђење: риза владике је мењала боју у црну. Кћерка је ћутала и чекала.

Али јој је Господ овог пута Своју промисао открио преко људи. Старија монахиња, која је знала за стање нашег детета упита: "Како је дете? Да ли сте га причестили?" Оксана је одговорила да смо га причестили, али лекари кажу да ће умрети. – "Како, мати, па имала сам виђења од светитеља Луке?" Тада је монахиња рекла: "Ако си имала виђења, не веруј лекарима, него веруј светитељу, он све зна боље од њих."

Код куће смо почели да размишљамо зашто је други пут владика три пута стајао у црном. И добила сам поуку. "На Крстовдан ће," кажем, "бити трећи дан од овог виђења. Можда се до Крстовдана Мишењка освети." И наше наде су се оправдале. 27. септембра, на празник Ваздвижења Крста Господњег помолиле смо се у цркви Свете Тројице и кћерка и зет су, целивавши мошти светитеља, отишли у болницу. Пред крај богослужења смо се вратили радосни, 26. увече Миша је био већ при свести, а 27. се добро осећао и разговарао је с медицинским персоналом. Следећег дана су га пребацили из реанимације, где је лежао тачно недељу дана, на обичном одељењу и где је могао да лежи заједно с мамом. Лекари су чудећи се анализама, говорећи да је то нереално: билирубин је био 31, а изненада је пао на 8. "Да ли је то лоше?" упитала је кћерка. "Добро је, али је нестварно."

Овако је велико чудо Господ учинио у нашој породици! Мој унук је васкрсао из мртвих.

На пролеће је требало поновити терапију. Али кћерка има велику породицу, четворо деце, а није имала ни пара да дете путује на лечење. А молили смо се стално. И хвала Богу, Царици Небеској, светитељу Луки, архистратигу Михаилу, светом великомученику и исцелитељу Пантелејмону – Миша се и сад добро осећа. Ми смо грешни и недостојни, наравно, али је Господ милостив. Слава Богу у светима Својим!

Због сталне заузетости нисам имала времена да опишем овај догађај. Молим за опроштај. Захваљујем се оцу Јовану и свим свештеницима и парохијанима који су нам помагали и молитвом и делом. И код нас у Чонгару, у храму пророка Илије, сад има икона светитеља Луке. Пре годину дана је донета у храм, баш на дан сећања на светог

апостола и јеванђелисту Луку, чије је име на постригу примио симферопољски светитељ. И кад је служен молебан светитељу Луки икона је миомирисала. Слава Богу за све!

*Људмила Анатолијевна Кускова,
село Атамањ, Генички рејон*

У децембру 1999.г. сестре женске обитељи Свете Тројице у граду Курску обратиле су се архиепископу Симферопољском и Кримском Лазару с молбом да преда манастиру честицу моштију светитеља Луке (Војно-Јасенецког) који је још док је живео у свету, радио у среским болницама Курске губерније и успешно лечио сељаке.

И ево, од иконе светитеља Луке с моштима која се сад налази у манастиру Свете Тројице исцелило се новорођенче с раком мозга. Претила му је компликована, ризична операција. Дететов отац је заједно с женом и синчићем допутовао на молебан у манастир, и светитељ Лука им је похитао у помоћ. Следећег јутра у болници у коју је малишан одвежен лекари су с чуђењем констатовали да је нужност операције на којој су инсистирали пре неколико дана сад одједном отпала и да је дете скоро здраво.

Евгеније Мурављов, Курск

Зовем се Георгије Ангелакис, моја жена се зове Фотини. Имамо двоје деце – Венетију од пет и по година и Манолиса од две и по године. Живимо на Криту у рејону града Хераклеона у селу Арколохори. Догађај који сад описујем, десио се Манолису.

Почетком 2000.г. помазивши сина по глави, осетио сам дланом да испод десног уха има квргу величине ораха. Из дана у дан је постајала све већа и ми смо одлучили да се обратимо нашем педијатру, која нас је са своје стране упутила у Пепагни, у одељење за анализу крви.

У болници смо провели 16 дана, обављајући разне анализе, пошто се лекари клинике никад раније нису сретали са сличним случајем и нису могли да утврде чак ни какав је тумор – бенигни или малигни. Уосталом, понашање неких лекара и њихове случајне речи ставили су нам до знања да је овај тумор ипак малигни и жену и мене је обузело такво осећање безнадежности и панике да ће нас то вероватно коштати многих година живота. Ипак, ни за тренутак нисмо престајали да се молимо Свевишњем. Осим тога, треба додати да наше дете, без обзира на то што је врло мало, веома воли цркву и иконе. На нашу велику срећу упознали само се с о.Хризостомом, који је сазнавши за нашу несрећу био добар да нас посети. Дошао је управо тог дана кад је детету требало да буде урађена биопсија и понео је са собом из Тебе мошти светитеља Луке. Тог дана је грло дечака било већ потпуно затворено раком. Хранили смо га мајушним порцијама млека, и могао је да дише само уз помоћ апарата за дисање. Кад смо се молили за дете отац Хризостом је закрстио болесно место на његовом грлу кивотом с моштима светитеља Луке и затим нас је уверио да ће дечаку већ следећег дана бити боље, без обзира на то да ли ће му радити биопсију или не. Нас је ипак упозорио да се молимо у име Луке и да се поверимо његовој љубави.

Тако смо и чинили и дете је следећу ноћ провело у клиници, већ у бољем стању, без тешког дисања и без икаквих других компликација. Ускоро је замолио да му дамо да једе. Следећег дана му је било још боље, и грло се скоро скроз отворило. Лекари који су пратили тако нагло и брзо побољшање дететовог стања нису веровали сопственим очима и нису могли да објасне оно што виде. А ми смо знали да је светитељ Лука учинио чудо.

Пошто је биопсија већ била заказана на дан овог невероватног побољшања, лекари су одлучили да је обаве (све друге врсте анализа су очигледно указивале на постојање рака). Неколико дана касније били су готови резултати биопсије и они су, на срећу, били добри. Изашли смо из клинике, вратили смо се на Крит и све ово време дете није имало било каквих проблема са здрављем.

Један од лекара је сазнавши за ово чудо, које је учинио светитељ Лука рекао: "Требало би да поцепамо своје дипломе!"

О чуду смо говорили многим и причаћемо о њему увек с осећањем захвалности за великодушност коју је светитељ Лука испољио према нама и нашем детету. Свим срцем му се захваљујемо и нека буде благословено његово име.

*Георгије и Фотини Ангелакис,
Аколохори, 13. август 2000.г.
(Превод с грчког М. Колесникова)*

7. новембра 2000.г. путовао сам у Симферопол како бих се помолио код кивота светитеља Луке. У саборној цркви Свете Тројице сам заказао молебан за здравље, помолио сам се испред кивота и исте вечери отпутовао у Одесу. Још ујутру сам у возу приметио да сам почео да оздрављујем од хроничне гљивичне инфекције грла – болести од које сам патио око четири године. Следећег јутра сам се уверио да је болест потпуно прошла. Кроз још неколико дана сам схватио да ми је прошла болест црева која ме је дуго мучила (дисбактериоза). Исцељења су се потпуно очигледно десила по молитвама светитеља Луке.

*Сергије Степанов, питомац 3-А разреда
Одеске средње богословске школе*

Не могу да прећутим чудесну помоћ великог кримског угодника Божијег – светитеља Луке која је више пута пружена мени и кћерки Ани.

Живимо у граду Череповецу у Вологодској области, а у Евпаторији се лечимо од 1990.г.

Пре путовања на Крим ове године (а знала сам да ће лечење дуго трајати – три месеца, јер је предстојала операција на мишићима ногу) заказивала сам молебана за здравље Мајци Божијој и царским мученицима, које посебно волим.

Стојећи на молебану чула сам да се свештеник моли и светитељу Луки – неко је заказао да му се одслужи молебан; светитељ Лука је код нас веома поштован. Помислила сам: што не заказујем молебана светитељу – па предстоји нам операција, а он је изванредан хирург. Кћерка и ја смо почеле да заказујемо молебана и да читамо акатисте светитељу Луки. И он је похитао да пружи своју чудотворну помоћ.

Моја кћи Ана има дечју церебралну парализу, тешко се креће, с напором. У нашем граду су је пре две године лекари хипнотисали и девојчицу су јако заболела колена. Направљени су снимци: остеопороза (односно распад коштаног ткива) зглобова колена. Годину дана касније снимак је поновљен, побољшања нема – јарко изражена остеопороза. Лекари нису могли да кажу ништа утешно: могуће је да ће с годинама кости очврснути и болест проћи, али су потребне године.

Овде, у санаторијуму кћерки су снимани карлични зглобови. Рендгенолог је написала закључак: ишчашења карличних зглобова. Биле смо у шоку: ако је тако, Ану није очекивала планирана операција мишића, већ компликована операција костију и дуго ношење гипса. Снимак је направљен у петак, 6. априла, за понедељак је заказана поновно снимање, а 8. априла – биле су Цвети, отишле смо у храм Свете Тројице у

Симферопољу код моштију светитеља Луке, схватајући да у насталој ситуацији само он може да помогне. Ватрено смо се молиле добром и милостивом лекару светитељу Луки да снимци буду добри. Заказале смо молебан, узеле уље из кандила код његових моштију. У понедељак су направљени поновни снимци и они су показали да нема ишчашења карличних зглобова. Више од тога, лекари су погледавши пажљиво снимке колена дошли до закључка да кћерка нема ни остеопорозу у зглобовима колена.

Неверујући човек према ономе што се десило може да се односи скептички, да каже да је све то случајност, али ми сигурно знамо да то нису никакве подударности и лекарске грешке, већ је помоћ и заступништво светог угодника Божијег Луке.

Светитељу оче Луко, велики и преславни угодниче Божији, помажи нам и у будуће!

*Ана и Лариса Федченко,
Череповец, Вологодска област*

Недавно сам била у гостима код своје блиске другарице Лидије Дмитријевне Г., с којом се нисам видела скоро пола године, и она ми је испричала дивну причу.

У августу је Лидија Дмитријевна с упалом плућа доспела на лечење у републички центар. По обичају, после доручка болесници су се одмарали у холу. Једна згодна тамнокоса жена источњачког изгледа почела је да се жали на тешку болест срца.

"А овде су ми још пронађене цисте на јетри и речено ми је да треба да се оперишем. Где год да сам се лечила, ништа не помаже. Тако су ме намучиле болести да сам пристала на операцију и истовремено сам се јако плашила," жалила се Ксенија (назовимо је тако). "А очи, дивне очи, као да су ме молиле за помоћ," сећа се Лидија Дмитријевна. И она је почела да прича о православној вери, о светињама кримске земље.

"Вероватно сте чули за светитеља Луку, познатог хирурга Војно-Јасенецког?" питала је Лидија Дмитријевна.

"Не, нисам чула," одговорила је Ксенија, "била сам код многих лекара и исцелитеља, али авај, више нико не може да ми помогне."

Лидија Дмитријевна је почела укратко да препричава живот светитеља Луке, испричала је мој случај, да сам ја (аутор ових редова) по вери добила благодатну помоћ и исцелење од моштију светитеља Луке, а на крају је додала да ће Ксенија, ако такође поверује и обрати се светитељу Луки за помоћ, сигурно помоћ и добити.

"Верујем," рекла је измучена жена, "и у њеним очима су се огледале истинска чистота и искреност да је Лидија Дмитријевна чак задрхтала. Врло опрезно се заинтересовала:

"Да ли сте ви хришћанка?"

"Ја сам муслиманка."

"Хоћете ли да вам од куће донесем књигу о светитељу Луки?" упита Лидија Дмитријевна.

"Желим, веома желим," живо се одазвала Ксенија.

"Не желим," одговорила је друга болесница, осамдесетогодишња старица Вера Ивановна с крстићем (!) на грудима.

И Лидија Дмитријевна, инвалид 2. групе, пожурила је кући по спасоносну књигу која ће сигурно помоћи болесној припадници друге вере. Донела је, деликатно је предала Ксенији и ова је заједно с књигом нестала из болнице на три дана. Лидија Дмитријевна је у дубини душе туговала због тога што је тако несмотрено драгоцену књигу дала жени коју једва познаје. Она јој није оставила ни телефон, ни адресу.

Прошла су три дана, и у болничку собу Лидије Дмитријвне покуцала је Ксенија. Позвала је Лидију Дмитријевну да оде у њену собу. На кревету су биле распоређене православне књиге и светиње: рукавица, освештана на моштима светитеља Луке, крстић... Ксенија је у рукама држала књигу о светитељу Луки, коју јој је дала Лидија Дмитријевна, и не испуштајући је, почела је своју простодушну причу:

"Прочитала сам вашу књигу за трен ока. Врло ми се свидела. Све сам у њој схватила. Пожелела сам да сазнам више о светитељу, о хришћанству. Поново сам почела да прелиставам странице, загледала сам се у фотографије. На фотографији светитеља ме је потресао његов дубоки поглед. И одједном као да сам зачула глас светитеља Луке: "Иди и крсти се!" Помислила сам да ми се учинило. Одједном зачух исту заповест: "Иди и крсти се!" И трећи пут је било исто тако.

Сумње су се распршиле. Једва дочекавши јутро, Ксенија је дошла у храм на акатист. Дрхтавим кораком је прекорачила праг православног храма и... обрела се у рају. Њено одушевљење је било бескрајно!

"Како је лепо у вашем храму! Ишла сам по њему просто тако, нико ме није дирао и није ме терао. А мушкарци и жене су били заједно! Нисам то знала... У центру храма угледала сам дивну слику (реч "икона" Ксенија још није запамтила) са Женом. Пала сам испред ове слике на колена и горко заплакала не примећујући никога око себе. Зато су мене приметиле жене које служе у храму, виделе су како неутешно ридам, заинтересовале су се шта ми је. Испричала сам им о вама, Лидија, Дмитријевна, о књизи, о заповести светитеља Луке о томе да сам муслиманка и да веома желим да се крстим. Раднице су рекле то вашем свештенику и он је извршио обред крштења, давши ми ново хришћанско име...

"Сад си ти моја сестра," рекла је Лидија Дмитријевна.

"Сестра? Како то?" Ксенија је била у недоумици.

"Зато што си се крстила, поставши моја сестра у Христу."

Ксенија се обрадовала таквом открићу, тим пре што је била јединица, а родитељи су јој већ умрли. Лидија Дмитријевна је замолила Ксенију да јој врати књигу, пошто има већ много својих. Али, Ксенија је уздахнувши рекла:

"Данас ми је рођендан!"

Лидија Дмитријевна је одмах све схватила:

"Честитам ти рођендан и поклањам ти ову књигу. Нека буде твој најдражи поклон!"

Завршавајући своју причу Лидија Дмитријевна као да се правдала преда мном:

"Чудна ствар, Наташа, па ја нисам терала Ксенију да се крсти, чак нисам ни алудирала на то, просто сам испричала о нашем светитељу Луки, којег веома волим и верујем му. Просто сам хтела да и ова жена поверује. Никакву своју заслугу у ономе што се десило не видим, јер сам сама велика грешница. Све је Господ уредио. Није случајно зближио хришћанку и муслиманку. Светлост Христова просвећује све!"

Слава Богу за то што је открио таленат красноречивости у овој жени и што га она није закопала у земљу, што га није сакрила од људи, већ га с радошћу и вером дели са сваким оним ко пожели да увиди и спозна Истину.

Наталија Сич, село Фрунзе

26. децембра 2001.г. осетио сам слабост. Пред вече сам имао већ све симптоме грипа. Било ми је толико лоше да нисам имао снаге да обавим вечерње правило. Само сам с молитвом намазао груди и грло светим уљем из кандила с гроба нашег нижњеневгородског праведника, оца Григорија Долбунова и заспао сам.

И уснио сам сан. Видим велику собу, у којој има много икона и фотографија праведника и светаца XX века. Молим се и клањам испред сваке. Кад сам указао поштовање свим светињама и окренуо се, угледао сам у соби старијег пристојног човека у белој одећи, како стоји бочно према мени за налоњем и чита књигу. Препознао сам га: то је био светитељ Лука. Помолио сам му се и поклонио. Окренуо се према мени и ниским лепим гласом рекао: "Зашто ми се нисте пре обраћали? Нисам знао за вас, а сад ћу се молити за вас. Хоћете ли се исповедати? Припремајте се." И пружио ми је књигу."

Пробудио сам се у 5 сати ујутру, пун снаге и енергије. Био сам запрепашћен, цео дан нисам могао да се повратим од чуђења. У души сам осећао мир и радост, као да сам се поново родио. У свим тумачењима Јеванђеља која сам прочитао речено је да исцељења тела нема без исцељења душе. Зато је светитељ Лука и захтевао да се припремим за исповест.

Што се тиче речи светитеља: "Зашто ми се раније нисте обраћали?"... 2000.г. Господ ме је удостојио да посетим Петроград с групом ходочасника. Тамо сам купио акатист светитељу Луки. Купио сам, што би се рекло, за резерву, зато што у Нижњем Новгороду нисам видео ни акатисте светитељу, ни његове иконице.

Чудо мог исцелења се десило у ноћи између 26. и 27. децембра. Увече 27. децембра отворио сам црквени календар и с чуђењем сам сазнао да је сутрашњи дан, 28. децембар – празник, Сабор кримских светаца.

Роман Шапошников, Нижњи Новгород

Неколико месеци ме је јако болела рука: рамени зглоб, мишићи и кости. Муж и ја живимо у својој кући, немамо воду и струју. Муж је инвалид рата с раном лобање, зато ја обављам све кућне послове. Болесна рука ме је мучила, посебно ноћу, али сам без роптања подносила сва искушења. И још једна напаст се придружила осталима: у зиму сам се, кад је падао снег, оклизнула и пала, задобила сам убој мишића и кости болесне руке, болест је јако напредовала, живот је постао још тежи.

А почетком априла, вративши се из једнодневнег путовања у Симферопол дошла је унука и потпуно неочекивано ми је поклонила иконицу с честицом ковчега светитеља Луке. Пре тога сам читала о њему у "Тавриди православној", његову књигу "Дух, душа и тело" и друге, и осећала сам према њему љубав и поштовање због његовог црквеног и лекарског рада. Знајући да његове мошти почивају овде, на Криму, у Симферопољу, спремала сам се да одем да се помолим, али никако нисам имала времена.

У пориву радости због сусрета с иконицом, која ми је изгледала као жива, тако рођена, тако потребна, обаратила сам се светитељу Луки с топлим, искреном, срдачном молитвом. Свом душом сам се искрено радовала, благодарила сам због тога што ће сад бити у мојој кући и што ће ми с његовом благодаћу бити лакше. Прочитала сам тропар (на иконици), својим речима сам се пожалила и замолила да га да исцели моју болест, привијајући иконицу уз себе. Затим сам ставила иконицу на згодно место и отишла својим послом, да наставим свој уобичајене кућне послове. За неколико сати сам све завршила, опустила се и потпуно неочекивано сам осетила да се моја рука исцелила и да ме уопште не боли.

Плашила сам се да одмах то испричам својим ближњима (до те мере сам била потресена). Али, прошло је око месец дана, потпуно сам здрава, ништа ме не боли кад радим овом руком. Стално се срдачно, искрено, са сузама, молим светитељу Луки и благодарим му. Мислим да је грех да прећутим своје исцелење.

*с.Б. Александра, пароксијанка храма
св.великомучениц Катарине, Теодосија*

Желим да вам испричам о чуду које је Господ учинио по молитвама светитеља Луке. Разболела се моја двогодишња кћерка. Лекар је успоставио дијагнозу: бронхитис и одредио је терапију. Иако није било кашља, дете је пет дана имало високу температуру. И ево, кад је већ почело да јој бива боље – спала је температура – појавио се кашаљ и то врло јак, с нападима.

За време ручка сам ставила кћерку да спава, али није могла да заспи: будио ју је кашаљ. И увече се све поновило. Кћерка се, чим би заспала, будила од јаког напада кашља и почињала је да плаче. Ставила сам јој на груди врећицу са загрејаном сољу, али ју је кћерка склањала.

Онда сам јој намазала чело и груди уљем од Гроба Господњег и скоро махијално, не верујући посебно да ће помоћи, ставила сам на груди детету, испод поткошуље, рукавицу светитеља Луке и три пута прочитала тропар. Мало сам љуљала кћерку на рукама, прво не обративши пажњу да је почела да кашље све ређе. Затим смо обе заспале, и тек ујутру сам схватила да је дете спавало целе ноћи, не кашљуцнувши ниједном, иако су претходни дан и вече најављивали немирну ноћ.

Кашља више није било. У овоме видим очигледно чудо светитеља Луке, које је показао мени, маловерној. Тада сам обећала светитељу да ћу вам написати за ово чудо, и ево, пишем, иако сам то, кајем се, дуго одлагала.

с.Б. Светлана, Севастопол

Ја сам католички свештеник, имам 81 годину. У несрећи сам задобио озбиљан прелом унутрашњег удубљења зглоба леве голенице. Неколико дана после тога познаница ми је послала књигу "Аутобиографија преосвећеног Луке, архиепископа Симферопољског". Много сам се молио овом свецу архиепископу-хирургу и брзо сам оздравио. Много сам захвалан светитељу Луки и обраћам му се сваког дана.

Опат Жорж Берне, Монтеѕкју, Француска

Након што сам доживела мождани удар компјутерска томографија је 21. јануара 2003. показала да ми расте циста.

Почела сам усрдно да се молим светитељу Луки. Тачно два месеца касније обављена је поновна компјутерска томографија, после које се лекар распитивао да ли сам имала операцију на одстрањивању цисте. Одговорила сам да нисам. Ово питање је било изазвано тиме што је потпуно отпала потреба за операцијом: лекарка је написала закључак о одсуству цисте у тренутку обављања поновне томографије (21. март).

Свом душом сам захвална светитељу Луки за очигледну помоћ и сваког дана му се обраћам молитвено.

Валентина Андрејевна Јаичук, насеље Красногвардејско

Касно увече у Симферопољском женском манастиру Свете Тројице зачула се звоњава телефона. Звали су из Москве с молбом да се помолимо код кивота с моштима светитеља Луке за здравље девојчице Марије, којој је следећег дана предстојала тешка операција на срцу. У манастиру су се срдечно одазвали на ову молбу. У 7 сати ујутру јереј манастира Свете Тројице о.Петар Чајковски се читајући акатист светитељу код кивота с његовим светим моштима, молио за здравље и спасење мале Марије.

"Господи, помилуј... Спаси и сачувај. Светитељу оче наш Луко, моли Бога за њу..." Заједно с њим молили смо се и ми, парохијани храма, уједињени заједничким призивањем Господа, Пресвете Богородице и Његових светаца.

Молитва не зна за границе. Операција је била успешна. Девојчица је сад већ изашла из болнице, а њена родбина је дошла у Симферопољ да се поклоним светим моштима светитеља и исповедника Луке с благодарењем због послате помоћи.

с.Б. Тамара, парохијанка храма манастира Свете Тројице

За време боравка у Грчкој 2003. г. заједно с делегацијом кримских православних лекара митрополит Симферопољски и Кримски Лазар срео је дечака Грка који му је испричао диван догађај. Дечак је био болестан. Предстојала му је озбиљна хируршка операција. У православној Грчкој Цркви веома се поштује наш светитељ Лука. У многим храмовима има његових икона. Дечак о којем се ради пред операцију је отишао у цркву да се помоли. Обраћао се светитељу Луки за помоћ. И помоћ је одмах стигла. За време молитве детету је пришао човек у црној монашкој одећи и рекао која је дијагноза његове болести. Дечак је са чуђењем то потврдио. Монах је благословио дете и обећао му је да ће оздравити. И заиста, кад је дошао на операцију лекари су се чудом чудили. Операција више није била потребна. Кад је чуо дететову причу владика Лазар је замолио кримске лекаре који су били заједно с њим да прегледају дете. Закључак је био следећи: код дечака је раније постојала патологија, али је сад био здрав.

Записала Наталија Сагањ

Олга Трифонова, која живи на Јалти, у ул.Боткинска 8, стан 11 сведочи о томе да се исцелила по моливама светитеља Луке од болести "црвени ветар" кад је 11. јуна, на дан сећања на светитеља, путовала у Симферопољ и целивала његове мошти.

Пре два месеца десио ми се следећи догађај. Обратила ми се кћерка и рекла да је њен колега имао несрећу и да је јако повредио ногу (стопало). Месец дана је лечен у симферопољској трауматолошкој болници, пресађивана му је кожа. Нога се није зацељивала – отпадала му је кожа, рана се гнојила. Кћерка ме је молила да се помолим за овог човека који се зове Виктор. То је било баш након што је протођакон Василије Марушчак на проповеди испричао о светитељу Луки. Пошто је Викторово стање било све горе, отишао сам у храм да се помолим за његово здравље и да замолим светитеља Луку за помоћ.

Буквално следећег дана је наступило побољшање. У току недеље нога се зацелила, болесник је изашао из болнице, а ја сам се од свег срца захвалио светитељу Луки.

Василије Николајенко

Чуда светитеља Луке у Грчкој⁵

Ахримандриту о.Нектарију Анданоулосу,
игуману манастира Сагмата

---

⁵ Ова писма су упућена архимандриту Нектарију Анданоулосу, старешини манастира Сагмата у Теби (Грчка), који је написао књигу о св.Луки. За кратко време изашло је неколико њених издања.

Ваше Високопреподобје, драги оче Нектарије!

Благословен је и диван Бог у светима Својим, Који освећује оне који су Му угодили из нараштаја у нараштај, а преко њих и све нас, које спопадају буре овоземаљских туга, таштина и тегобе, Који узводи ка спасењу, Који подиже збор светаца у последња времена и њима побеђује црвеног дракона, Који нам је показао пример живота и пут спасења. У збору ових светаца Господ је изволео да подигне и светитеља Луку, архиепископа Симферопољског и Кримског и удостојио га је невиђеног дара чудотворства.

Драги оче, оно што имам намеру да вам испричам држао сам у тајности четири месеца, и верујте ми, не бих се усудио да то обнародујем да ме на тај корак нису подстакли благослов мог духовника и искрени савети мојих пријатеља. Био сам принуђен да им испричам дивне ствари које су ми се десиле у два дана, у току којих су се часне мошти светитеља Луке налазиле у храму Успења Пресвете Богородице, чији сам ја члан црквеног одбора.

Први пут сам за светитеља Луку сазнао 1974. године, док сам био студент Атинског универзитета, из књиге Н.Струвеа "Хришћанство у Совјетском Савезу", коју је превео његово блаженство садашњи архиепископ Атински Христодул. Кад је било објављено да ће свете мошти доћи на наше острво ја сам сумњајући у светост овог руског подвижника, по наговору сатане почео да говорим: "Баш су на нас навалили нови свеци... Ускоро ће нам донети и царева мошти..."

У току целог свог живота сам се трудио и трудим се, наравно, не увек успешно, нема разлога да кријем, да сачувам своју веру и да живим по њој. Увек сам веровао у чуда. Чак и чињеница да ме Господ још трпи и дарује мени и мојој породици здравље очекујући од мене покајање, за мене представља највеће чудо које траје...

А сад ћу покушати да пренесем на папир са срдачном једноставношћу и искреношћу, која може изгледати наивна и детињаста, и неодговарајућа мојим годинама и образовању, запањујуће ствари, које су ми се десиле ових дана. Призивам у помоћ ваше разумевање и молим да ми опростите могуће грешке у говору и друге грешке, јер пишем руководећи се душом, а не разумом... Без обзира на горе поменуте сумње, покретан унутрашњом силом, лично сам се побринуо и припремио место где је требало да почивају мошти светитеља. Дочекао сам их, поклонио им се и у самом храму, на огласној табли написао кондак који се певао на молебану.

Није ми се одлазило из храма... Чак и сад осећам слатку и неописиву нежност и топлину који су ме испуњавали. У четвртак, 28. новембра 2002.г. остао сам са светитељем Луком све док није напустио наш храм. Опраштајући се од моштију нехотице сам учинио покрет, који је, како сматрам, својствен женама: дотакао сам носом крст с моштима. Треба рећи да се у фебруару 2002. године на врху мог носа направила раница која дуго времена није зарастала и која се ускоро претворила у мали оток величине зрна сочива. Мој друг, анестезиолог, забринут због стања мог носа, посаветовао ми је да одем у локалну болницу. Одговорни дерматолог је написао закључак је неопходна хируршка интервенција после које може бити потребна пластична операција. Лекар је истакао да није могуће избавити се на други начин од овог претећег и ружног отока...

Целивајући свете мошти ни за шта нисам молио и ништа нисам очекивао. Међутим, оток је после тога почео постепено да се смањује. Пратио сам то, али се нисам усуђивао да поверујем, не само у оно што се дешава, него чак ни да размишљам на ту тему. Кроз 15 дана сам отишао у болницу како бих се срео са својим другом анестезиологом. Сваки пут кад бисмо се видели он је прегледао мој оток.

Прегледавши мој нос и овог пута, почео је да ме грди због тога што сам отишао у Атину и оперисао се не рекавши му за то. Он је могао да ме пошаље код доброг

пластичног хирурга и тада на носу не би остао траг. На то сам му одговорио: "Светитељ је био обичан хирург. Није се бавио пластичним операцијама..." и у том тренутку сам уздрхтао од осећања умилења које сам осећао према светитељу.

Затим сам са збуњеношћу у души испричао оно што се десило оцу Емануилу (Сириго) који служи у храму Преображења Господњег, који ми је и посаветовао да се повежем с Вама. "Светитељ ће постати твој покровитељ," рекао ми је. "Ти ћеш га поштовати."

Обузео ме је страх кад сам постао свестан шта ми се десило. Свевишњи је изволео да расеје у мени сумње поводом светости светитеља Луке Кримског, не само не казнивши ме, већ ми је још изобилно учинио милост. Срце ми је замрло кад сам помислио да бих ово писмо сад могао да вам пишем будући сурово кажњен за своју сумњу, коју ми је сугерисао лукави. Ко ме? Мени?! Пало је на памет да будем судија другима? Мени, који сам достојан сваке осуде! Достигао сам такав степен егоизма, надмености и светогрђа, да сам делио, полазећи од сопственог личног мишљења, сведочанства о светости и доводио сам у сумњу одлуке Цркве. Слава, Господе, Твом неизрецивом дуготрпљењу! Слава Теби, Боже!

Драги оче игумане, знам да "ниједна реч није достојна за опевање дивних дела Његових", али сам збуњен и зато призивам ваше богоугодне молитве: да ли је могуће да будем достојан овог добротинства? Да ли могу да одговорим "да" на овај позив за спасење? Или ће свакодневна таштина помрачити мој разум и душу и ја ћу наставити да чиним исте грешке, исте грехове и да патим од истих страсти?

У вашем манастиру се налази непроцењиво благо – мошти светитеља Луке. Молите га да постане заступник за мене пред Богом. Он поседује искуство свакодневног живота и стекао је смелост пред Господом. Ја сам не могу. Потребне су ми ваше молитве и заступништво светитеља да postanем достојан његове љубави која превазилази сваку уобразиљу.

У писму прилажем малу благодарствену посвету светитељу, по нашој православној традицији с обећањем и надом да ћу старог, рђавог себе посветити њему, а то значи и Господу, ма како то чудно звучало. Господ Бог и његов изабраник светитељ Лука су толико дали и дају за наше спасење, а ми не можемо да изађемо на крај са својим страстима, неверјем и егоизмом!

Молим вас, ако вам то није тешко, да ми саопштите дан спомена на светитеља и пошаљете нам службу, ако постоји, и неку од његових икона, нека буде чак и на папиру да бисмо могли да слаavimo спомен на њега у нашој парохији. С најдубљим поштовањем,

*Александрос Маркуизос, филолог
Ермуполи, острво Сирос, 20. март 2003.*

Овим писмом бих желео да изразим макар мрвицу захвалности светитељу Луки за дивно чудо које је учинио са мном грешним.

Зовем се Јоанис Пападакис. Живим у граду Ираклио на острву Крит.

У суботу, 17. августа с породицом сам путовао да се поклонимо моштима светог Евтихија и Касијане. На повратку сам осећао јаку главобољу. Пред вече ме је страшно заболело лево ухо, а пред јутро су из њега потекли гној и крв. Мучила ме је страшна бол.

Радим као појац у храму светог Мирона. Као што знате, у недељу ујутру је требало да идем у цркву. Међутим, нисам могао да дочекам крај литургије и право из певнице сам отишао у болницу. Лекарска дијагноза је била: "пуцање бубне опне". Следећег дана сам ишао код лекара зато што је гној текао без престанка. Шестог дана

за време прегледа професор г-дин Пападакис је рекао да у уху има нешто, али треба пратити даље.

29. августа посетио сам оца Хризостома који чува честицу моштију светитеља Луке. У току целог нашег разговора мошти светитеља су дивно миомирисале. Од њиховог засићеног мириса вртело ми се у глави. Пошто сам свих претходних дана имао тенденцију ка губљењу свести, у шали сам замолио свештеника: "Реците им да престану да миомиришу, иначе ћу пасти у несвест." "Зашто, шта је с тобом?" у недоумици је упитао отац Хризостом. Чим сам завршио причу о неиздрживим мукама с ухом свештеник је одмах почео да призива у помоћ светитеља Луку и закрстио ме је његовим моштима.

У понедељак сам поново кренуо у болницу. Угледавши ме, лекар ми је забринуто понудио да седнем у столицу. Прегледавши болесно ухо рекао је: "Одлично, а сад хајде да погледамо болесно ухо." С недоумицом у очима рекао сам му да је управо то болесно ухо, на шта је он, потпуно збуњен, узвикнуо: "Не, не може бити, то је здраво!"

Прегледао је друго ухо и није веровао својим очима: "Немогуће. Оба уха су здрава."

Све је то захваљујући дивној интервенцији великог исцелитеља и пастира светитеља Луке Кримског. Благодарим ти, часни оче, свим силама своје грешне душе. "Диван је Бог у светима Својим..."

Светитељу Луко, исцелитељу наших душа и тела моли свемилостивог Бога за моју породицу, за цео свет и за мене грешног. Слава Богу за све!

Часни оче! Ја сам по струци лекар-терапеут. Радим у болници града Ксанти. Пишем вам, подстакнут љубављу према светитељу Луки и жељом да поделим с Вама запањујуће чудо чији сам сведок био.

Почетком јуна претходне године био сам дежуран у болници. Довежени су мајка и син, муслиманске вероисповести, који су се случајно отровали смртоносним средством против инсеката. Дванаест сати сам се из све снаге борио за њихове животе, али се њихово стање, посебно мајчино, стално погоршавало.

Око пет сати ујутру следећег дана жена је пала у кому и било питање неколиких минута кад ће наступити њена смрт. Тада сам почео да се молим у себи: "Светитељу Луко, исцелитељу душа и тела! Учини тако да се ови људи спасу, нека су и муслимани и нека и нису спознали нашу веру." Било ми је веома жао што нисам имао честицу моштију коју сте супрузи и мени поверили за време наше посете вашој обитељи у мају 2001. године. Чим сам завршио речи молитве изнад тела страдалника као да је прошла нека невидљива рука. Наравно, никог другог до чудотворца Луке који нам је показао да за љубав Божију нема пасторака, већ су сви само деца. Мајчино стање се очигледно побољшало и могли смо да је пошаљемо на реанимацију у Солун с апаратом за кисеоник одакле је изашла након 20 дана. Младић се освестио после неколико сати и два дана касније је изашао потпуно здрав.

Родбини ових људи сам рекао да своје спасење не дугују мени, али на мноштво њихових питања нисам могао да дам јасан одговор. Помислио сам да им напишем писмо, али ми је то тешко, пошто су односи између православаца и муслимана у нашој земљи веома сложени. Будите добри, посаветујте ме како да правилно поступим у овој ситуацији.

Од тада се моје побожно поштовање према чудотворцу Луки које се зачело још приликом упознавања с његовим житијем веома учврстило. Светитељ Лука је за мене постао достојан животни пример за углед.

*Молим ваш благослов,
Василис Пападопулос, лекар, Ксанти, 14. април 2002.г.*

За игумана Нектарија
Света обитељ Сагмата

Наш осмогодишњи син, Левтерис Кацанис је у августу 2002.г. неочекивано почео да храмље. После консултација код многих угледних лекара, дечјих специјалиста-ортопеда, утврђено је да има остеохандрозу у левом куку и деформацију главе кука. Сва три лекара су препоручила хитну лекарску интервенцију, остеотомију уз коришћање осовине од титана, након чега је требало ставити гипс на обе ноге. Затим су лекари преписали детету да мирује најмање шест недеља. Лекар је инсистирао на болничком лечењу нашег дечака.

Били смо шокирани оним што смо чули. Посаветовавши се, одлучили смо да дете на своју одговорност одведемо кући, где смо му забранили да се креће. Следећег дана су нам наша браћа из свете обитељи Сагмата, која се налази близу Тебе донела икону и животопис светог Луке о којем до тада ништа нисмо чули, као и мало земље с његовог гроба. Чувши за чуда светитеља све своје наде смо положили у њега. Тако је отац био иницијатор и преузео је на себе одговорност да донесе у дете у манастир буквално на својим рукама, без обзира на препоруке лекара који су забранили свако кретање – хтео је да се дете поклони часним моштима. Као благослов смо му дали зрнце срца светитеља што је он сматрао за посебну част и изразио је жељу да остане у манастиру цело вече. Од тада смо свакодневно читали акатист светитељу Луки и нисмо престајали да читамо "молитву за страдалника".

По истеку пет дана кренули смо у болницу с циљем да обавимо последње анализе пред операцију, где смо с нескривеним чуђењем чули да више нема потребе за операцијом, пошто је дошло до неочекиваног побољшања. Посаветовали су нам да за дете сваки случај избегава сувишне покрете и да пола сата хода са штакама, после чега треба да се обави контрола. Треба рећи да нас је дечак док смо се враћали кући питао: "Ко је био онај дека беле браде који нам је био у посети јуче у три сата?" Видећи нашу недоумицу син је с још већим инсистирањем почео да испитује мужа: "Тата, зар га ти ниси видео?"

Испричао нам је да је његовом кревету пришао дека. Прво је пришао ногама, а онда му се скоро сасвим приближио и покушавао је да га умири. Дечак је осетио свежину и дах ветра. Тада је дека дунуо на његову ногу и благословио га комадићем је свог срца – благословом из манастира Сагмата који се стално налази на његовом ноћном сточићу. Он је отишао као дах ветра и дете је поново осетило свежину.

Са сузама у очима смо прославили Свевишњег и заблагодарили светитељу Луки за његову чудесну интервенцију. Надамо се да ће светитељ чувати наше дете у току целог његовог живота.

Ватрено благодаримо оцима ваше свете обитељи који су нам помогли својим молитвама.

Харула Сахпелиду-Кацари

Драги оче Нектарије, благословите!

С благодарношћу Господу сећамо се вашег незаборавног доласка у нашу обитељ. Једноставно и скромно, као и обично у Господу, учинили сте нас заједничарима Његових неизрецивих тајни, дајући нам највеће Христово чудо – живо присуство Његовог свеца! А тим пре што је овај угодник Божји био светитељ и

исповедник, аскета и учитељ, бесребреник и лекар. Светитељ Лука, архиепископ Симферопољски и Кримски!

О присуству овог Христовог светитеља у нашем животу замолили сте да испричамо у облику краћих прича. Тешко је пренети велику и дубоку промену наших душа, танане дрхтаје срца човека, неописиво благодарног за исцелење, за живо присуство благодати Божије, која је почивала на светом угоднику.

1) Н.Ф. је дечак од 14 година. Боловао је од рака лимфних чворова, прошао је хемијске терапије са свим њиховим класичним последицама и био је у стадијуму додатног лечења. Нови оток који се појавио сведочио је о томе да је болест букнула с новом силом. Лекари који су га лечили су у петак сазвали конзилијум и одлучили да хитно продуже хемиотерапије од понедељка. Безизлазност својих патњи родитељи су претворили у молитву, молећи сестре наше обитељи да моле Бога за оздрављење њиховог сина-јединца. Сестре, које посебно поштују светитеља Луку-исцелитеља, молиле су га за заступништво пред Господом и послале су родитељима који су патили мали благослов – икону светитеља и мало земље с његовог гроба.

У понедељак ујутру обављене су поновне анализе, које су се неочекивано показале као дијаметрално супротне. Није се видео ниједан симптом болести, оток је нестао и лекари који су лечили дечака су, не скривајући своје чуђење, посведочили нове податке и били су принуђени да промене закључак о болести и да Н.Ф. као потпуно здравог отпусте из болнице.

Светитељ Лука, чије је присуство у нашем животу живо и неоспорно, с очинском љубављу и саосећањем је преузео на себе бригу за исцелење болесног детета.

2) Седамдесетогодишњи П.П. је био на стационарном лечењу у болници. Због неопрезности лекара био је заражен. Развој нове болести је био буран и врло брзо је запретила опасност да ће изгубити једини бубрег. Болесниково стање је оцењено као "веома тешко". Ватрена молитва упућена светитељу Луки и благодат светог исцелитеља били су препрека за природни развој догађаја и П.П. је захваљујући милости Божијој и молитвама светитеља Луке данас потпуно здрав.

На крају желимо, поштовани оче игумане, да вам још једном изразимо своју благодарност за то што сте нам открили свеца Божијег, светитеља Луку и подарили нам његово благодатно живо присуство.

*С дубоким поштовањем,
инокиња Теологија и сестре у Христу*

Поштовани оче Нектарије!

Пре две недеље се мој син, који се налази на школовању у Токију разболео од затвора. С јаким боловима у стомаку кренуо је у болницу где су му рекли да ће ако болест не прође сама по себи, бити потребна операција. Он је тамо био потпуно сам, и само је једна жена-лекар, православне вероисповести, пришла да поразговара с лекарима, јер је тамо атмосфера потпуно различита од наше у Грчкој. Ми, његови најрођенији, нисмо могли ничим да му помогнемо осим да се молимо за њега. Као што знате, поштујем светитеља Луку откако сам први пут, још као студент, чуо за њега. То је било педесетих година, он је тада био још жив. Кад сам сазнао из ваше књиге да је канонизован отпутовао сам у Симферопол да се поклоним његовим мошпима.

Заказао сам прву икону у Грчкој светитеља Луке која се увек налази поред мог покровитеља – светог апостола и јеванђелисте Луке. Моја молитва за сина била је упућена светом колеги, хирургу и специјалисти за туморе. Упорно сам га, 3-4 дана молио да помогне мом сину. Тумор је нестао. Мој син је сад потпуно здрав и нас двојица смо били у манастиру Сагмата и заблагодарили нашем небеском покровитељу.

Слава Богу и Његовом светом лекару Луки, архиепископу Симферопољском и Кримском, који нас није оставио ни у тако далеком Токију.

*С поштовањем и љубављу Г.Ј.Пиперакис,
микробиолог, професор Атинског Универзитета,
Атина, 23. октобар 2000.г.*

Зовем се Марија Франгидаки. Живим у граду Ираклио на острву Крит. Као многи верујући хришћани, желим да вам испричам за чудо, које је светитељ Лука учинио мом мужу.

Мој муж има 38 година. Последњих шест година пати од апсциса, због којег се код њега створила фистула. Оперисан је шест пута, али неуспешно. Мужевљево стање се нимало није поправљало. Седми пут га је у клиници при Ираклијском универзитету оперисао један познати побожни хирург. После многобројних посета дошла сам до закључка да је то човек Божји. Он је поделио с нама бојазан да ће муж вероватно поново морати да се оперише. Али, пошто су у току последњег месеца већ биле извршене две операције уз потпуну наркозу, требало је мало причекати. Почели смо да паничимо плашећи се за мужевљево здравље.

Једном сам отишла у село Пиргос које се налази недалеко од нас. Тамо сам поделила своју несрећу с једном женом и рекла јој да сам већ почела да губим наду. После тога ми је она испричала о светитељу Луки Кримском. Њене речи су гореле од љубави и вере. Поклонивши ми књигу са животописом и подвизима светитеља, свим срцем ми је саветовала да призовем у помоћ угодника Божијег да он својом светом руку помогне мом мужу.

С великом вером и умилењем прочитала сам књигу коју ми је поклонила. Кад сам читала о његовим чудима и о томе како су људи оздрављали поклонивши се његовом гробу помислила сам како ми је жао што не могу да идем на поклоњење. Свом душом сам се обратила светитељу да својом чудотворном десницом исцели мог мужа.

И његова благодат је услишила моју молитву. Следећег дана, отишавши код лекара, као што је било прописано да чинимо сваког месеца, с великом радошћу смо чули невероватну новост да операција више неће бити.

Тада сам испричала лекару да сам се целе претходне вечери молила светитељу Луки и понудила сам му у знак захвалности књигу о светом угоднику. Какво је било моје чуђење кад је лекар рекао да одлично зна овог свеца и да је читао ту књигу. Тада сам схватила да мужевљево исцелење није било случајност, већ право чудо, да светац чује сваку молитву која је упућена с ватреном вером, као што је услишио и моју. Клањам се његовој благодати.

P.S. Недавно сам сазнала да се честица његовог срца и моштију налази код викарног Гортиније и Аркадије архимандрита Хризостома у Мирама Ираклијским. Сигурно ћемо отићи на ходочашће и поклонимо им се.

22. новембар 2000г.

Књига архимандрита Нектарија Антонопулоса "Архиепископ Лука" доспела ми је у руке у мају 2002. године – сестрин поклон (по занимању сам лекар-гинеколог). Невероватно је како ми се живот променио после читања ове књиге.

У децембру 1999. године код мене су се појавили озбиљни проблеми с очима, прво с левим (одслојавање мрежњаче), а затим и с десним. Ласерска операција не само да ми није помогла, већ ми се вид чак погоршао. Лекарка код које сам се прегледала била је веома забринута, зато што је мој случај био тежак. Сумњала је у оздрављење и

прогноzirала слепило. Лекарка је навела датум следеће посете с циљем заказивања нове операције. Али, пре тога се разболела.

Наступио је август и ја сам одлучила да прочитам књигу о светитељу Луки коју сам добила на поклон. Сећам се да је била ноћ кад сам приступила читању и пошто је књига веома лепо написана, брзо сам напредовала. Дошавши до четрдесет пете странице, приметила сам да сам почела да видим потпуно јасно (на овој страници се описивао случај како је сам светац исцелио једног слепца посредством хируршке интервенције). У том тренутку сам видела исто толико добро као и пре него што сам се разболела. За сат времена сам прочитала 96 страница, читање ми је представљало задовољство. Следеће вечери, кад сам наставила да читам књигу десило се исто. Схвативши да се нешто догађа пожурила сам да завршим књигу и помислила да ће ме овај светац исцелити.

Имала сам неодољиву жељу да се поклоним моштима свеца. Али, како то да учиним? Русија је тако далеко. Одговор на питање нашла сам на последњим страницама књиге где се помињало да се честица моштију светитеља налази у манастиру Сагмата поред Тебе. Дакле, два дана касније сам била већ у манастиру и удостојила се да се поклоним часним моштима мученика и исповедника који је много претрпео. Јединствен тренутак, незаборавно узбуђење. Олакшање и радост су испуњавали моју душу.

Прошло је неколико месеци. Срела сам се с лекарком која ме је лечила. После прегледа ни она, ни ја нисмо могле да поверујемо својим очима. Вид ми се у потпуности повратио, није остало ни трага, не само од болести, већ ни од операције. Благодарим светитељу и молим Бога да се удостојим да се поклоним кивоту с његовим часним моштима на Криму.

Пратила сам трудноћу госпође Ј.К. која је носила близанце. У 34. недељи трудноће (8. месец) жена ме је изненада назвала и с великим узбуђењем рекла да јој је стомак тврд као камен. Прегледавши је код куће, схватила сам да почиње порођај. Одмах сам јој убризгала Dexamethasone (препарат који је познат још и као Celestone) да бих припремила плућа беба за превремени порођај. Треба истаћи да овај лек почиње да делује тек након 24 сата. Сматрала сам да је он потребан пошто само Господ зна кад наступа порођај.

Понела сам малу честицу светитељевог срца. Њоме сам закрестила стомак трудне жене и ставила сам честицу у празну кутијицу од лека који сам управо дала болесници. Било је 16.20 кад се све то десило и ја сам отишла у своју приватну ординацију.

Није откуцало ни пет сати кад ме је преплашена жена поново назвала и саопштила да је почела да крвари. Саслушавши болесницу наредила сам јој да одмах иде у породилиште. Код ње је дошло до одслојавања плаценте – једне од најтежих компликација у трудноћи, које представља највећу претњу за живот и деце, и мајке.

Операциона сала је била хитно припремљена за царски рез. Међутим, пошто је операција била непланирана, нисмо уопште имали крви за трансфузију. Такође, није било времена за чекање, зато што се крварење појачало и жену су почели да муче страшни болови. Осим тога, настао је још један проблем: породилца је јела три сата пре тога и било је опасно да се примени општа наркоза, а за епидуралну анестезију није била спремна техника, пошто је за припрему анестезиологу било потребно око 40 минута.

Због онога што се дешавало почела сам да падам у очај и да молим у себи светитеља Луку да ми помогне и да ме укрепи у предстојећој операцији. Молитва ме је учинила бодријом и осећила сам да имам несвакидашњу снагу. Смелом руком сам расекла стомак. У материци је било много крви. У 18.03 родило се прво дете које се

толико нагутало крви да му се стомачић надуо. У 18.04 родило се друго дете. Обе бебе су одмах заплакале. Крварење породиље је могло да се контролише.

Операција се успешно завршила. Женино стање је остало стабилно у току целе операције и она је прилично лако изашла из наркозе. Све је протекло изванредно захваљујући интервенцији светитеља.

Још једном желим да заблагодарим угоднику Божијем због тога што не само да је спасио живот жене и њено двоје деце, већ ме је укрепио поставши ми у том тренутку незамењив помоћник и саборац у хируршкој соби – тако деликатном и опасном месту.

Исте вечери око поноћи бебе су пренете из инкубатора и почеле су да дишу саме, без икакве техничке подршке. Кад су педијатри сазнали колико времена пре порођаја је био ушприцан Dexamethasone нису могли да поверују да су резултати били успешни. А заиста, уместо 24 часа који су потребни за дејство препарата прошло је свега неких сат и по времена! Светитељ Лука је и овде учинио чудо.

Следећих дана бебе су храњене као обично, по изгледу се ни почему нису разликовеле од деце рођене на време. Општа анализа крви је била у границама нормале и све троје су ускоро отпуштени из породилишта без икаквих компликација.

Светитељу Луко Кримски моли Бога за нас! Благодарим ти свим срцем.

*Бети Перистеропулу, хирург-гинеколог,
Атина. Септембар 2002.г.*

Превод с грчког јереја Д.Гоцкаљука

Пост скриптум

Наша књига је већ била припремљена за штампу кад је Издаваштво добило још неколико материјала о животу драгог светитеља. Пре свега, то је његова сопствена беседа коју је одржао на осамдесети рођендан из које се јасно виде целовитост, одлучност и огромна духовна храброст овог великог човека.

Задивљујуће је било и то што су "Књижевне новине" за 13. април 2005. г. објавиле чланак "Красноармејац из рова" у којем је дописник из Омска Н.Јаковљева испричала судбину ветерана М.В.Бубликова. Светско издање, које штампа причу о једном у низу исцељења које је од Господа добио војник кроз руке хирурга Војно-Јасенецког, сведочи о заиста свенародној познатости светитеља Луке.

Ова два кратка, али врло вредна материјала заједно с фотографијама, које смо такође касније добили, објављујемо у Пост скриптуму од Издаваштва како бисмо их пренели нашим читаоцима.

Беседа на осамдесети рођендан

Нека вам не изгледа као самохвалисање оно што желим да вам кажем, јер истину говорим да не тражим своју славу, већ славу Онога Ко ме је послао.

У књизи Товита читамо важне речи: "Тајну цареву доликује чувати, а дела Божија је похвално објављивати."

Желим да вам говорим управо о великим делима Божјим, која су јављена у мом животу. Знам да многи, веома многи људи не могу да схвате како сам достигавши славу научника и веома великог хирурга могао да напустим хирургију и науку и да постанем проповедник Христовог Јеванђеља.

Они који тако мисле дубоко греше, сматрајући да није могуће спојити науку и религију. То је потпуно нетачно, јер из историје науке знамо да су чак и генијални

научници попут Галилеја, Њутна, Коперника, Пастера и нашег великог физиолога Павлова – били дубоко религиозни људи.

Знам да и међу садашњим професорима има много верујућих људи који ме моле за благослов.

Нећемо разуверити оне који ме осуђују због тога што сам постао свештеник и епископ. Оставимо их.

Али треба да вам кажем да и сам сматрам болним и непојамним оно што је са мном учинио Господ Бог, јер осврћући се на свој прошли живот, јасно видим како ме је Господ, а да то нисам ни знао, водио ка свештенству, на које сам никад нисам помишљао, јер сам страсно волео хирургију и свом душом јој био одан. Она је дубоко задовољавала моју свагдашњу тежњу да служим сиромашним и напаћеним људима.

С чуђењем се сећам онога што се десило пре 60 година, кад сам завршио гимназију и на матури од директора гимназије добио сведочанство стављено у Нови Завет. Читао сам га и раније, а сад сам поново прочитао од почетка до краја. Бележио сам све оно што је на мене остављало снажан утисак. Али ништа ме није запањило као речи Господа Исуса Христа упућене Његовим Апостолима пред призором њиве пуне зрелог класја:

"Жетве је много, а делатника је мало. Дакле молите Господара жетве да пошаље делатеље на њиву Своју..."

Срце ми је задрхтало од ових речи и у мислима сам узвикнуо: "Како, како Господе, зар имаш мало делатеља на њиви Твојој!?"

За цео живот сам запамтио ове речи.

Прошло је много година. Стекао сам звање доктора медицине за своју дисертацију "Локална анестезија", која је удостојена веома високе награде. Био сам државни лекар, лечио сам болести сељака и радника и у томе сам налазио велико задовољство.

Прошло је још неколико година и одлучио сам да напишем веома потребну књигу из гнојне хирургије. Кад сам написао предговор одједном ме је запањила чудна мисао која ме упорно није напуштала: "Кад ова књига буде написана на њој ће стајати име епископа." Откуда?! Шта је то? Какав епископ?!

Понављам, никад нисам помишљао ни на свештенство, ни на чин епископа.

Без обзира на то, ова чудна, нејасна мисао је постала стварност: своју књигу "Есеји из гнојне хирургије" која је касније постала веома позната планирао сам да издам у два дела и кад сам завршио први део, на корицама сам написао "Епископ Лука – есеји из гнојне хирургије", јер сам тада већ био епископ.

А то сам постао потпуно неочекивано за себе самог, по очигледном призивању Божијем.

У Ташкенту, где сам у то време био главни лекар и хирург градске болнице, одржавао се епархијски састанак, у којем сам и ја учествовао и у вези с једним веома важним питањем наступио сам с великим ватреним говором.

По завршетку конгреса епископ Инокентије ме је узео под руку, довео на плочник, који се налазио око саборне цркве и говорио је о дубоком утиску који је на њега оставио мој говор. Одједном је стао, погледао ми је у очи и рекао: "Докторе, ви треба да будете свештеник." Ма како да ми је страна била ова мисао, овај призив за свештенство архијерејским устима сам примио као Божји призив и ни тренутак се не премишљајући одговорио: "Добро, владико, бићу."

У следећу недељу сам био посвећен за ђакона, недељу дана касније за свештеника и постао сам најмлађи свештеник саборне цркве. Одмах сам развио велику проповедничку делатност и одржавао сам ванбогослужбене беседе. А на дискусијама с безбожницима немилице сам их побијао.

2 године и 4 месеца после тога постао сам епископ и Господ ме је већ у том чину довео у далеки град Јенисејск. Сви свештеници овог града, који је блистао мноштвом цркава, као и сви свештеници обласног центра Краснојарска већ су били живоцрквеници и обновљенци. Зато сам богослужење морао да обављам у свом стану с тројицом свештеника који су ме пратили.

И ево, једном кад сам ушао у собу да бих почео литургију угледао сам старијег монаха како стоји. Гледајући ме он као да се укочио и чак ми се није поклонио.

Ево зашто му се то десило: православци из Краснојарска који нису хтели да се моле са својим неверним свештеницима изабрали су овог монаха и послали су га у Минусинск, јужно од Краснојарска код православног епископа који је тамо живео како би га рукоположио за јеромонаха. Међутим, нека невидљива сила га је вукла али не на југ, већ на север, у Јенисејск, где сам ја живео. Испричао је зашто се тако укочио кад ме је угледао: 10 година пре тога, док је још живо у средњој Русији, уснио је сан: сањао је да га је њему непознати архијереј рукополагао у чин јеромонаха. Кад ме је угледао препознао је архијереја из сна.

Дакле, још 10 година пре тога, кад сам био само хирург у болници у Переслављ-Залеску, код Бога сам већ био међу архијерејима.

Ето видите, тако, како ме је непоколебљиво деценијама Господ Бог водио ка архијерејском служењу у време које је било тешко за Цркву.

На мени су се оствариле речи апостола Павла из Посланице Римљанима: "Које унапријед позна, унапријед одреди, да буду саобразни лику Сина Његова, да Он буде Прворођени међу многим браћом. А које унапријед одреди, оне и призва; а које призва оне и оправда; а које оправда оне и прослави."

О Божијем руководству у мом животу могао бих много да испричам, али мислим да је и речено довољно да сви ви ускликнете заједно са мном: Богу нашем слава у векове векова! Амин.

27. април 1957.г.

После операције

"Мало ћу се обнажити," рече Михаил Васиљевич Бубликов и скиде панталоне. "У томе нема ништа посебно".

Супруга Бубликова, Раиса Петровна, која је ушла у собу, чак плесну рукама:

"Опет ти, Мишо, правиш лудорије!"

Мада, заиста, Михаил Васиљевич није показао ништа посебно. Свега неколико старих ожиљака на колену. Михаилу Васиљевичу су колена "скрпили" од крхотина пре више од 60 година у војној болници. 9. септембра 1941. године другови су изукли црвеноармејца из рова, већ скоро угушеног земљом која се осула. Михаил прво није ни осећао да му је скоро потпуно смрвљен зглоб леве ноге. Широм отворених очију гледао је колегу из пука, којег су испод земље изукли кроз седог.

Санитарног инструктора није било у близини, крварење су зауставили како су могли, просто натрпавши вату у рану, дали су војнику шољу вина и убацили га у камион. И почели су да га возе по болницама – прво у Кијев, онда у Харковску област, затим у Краснојарск. Пола године га је нога болела и трулила је. У Краснојарској војној болници за евакуацију строга лекарка Ана Ханановна је само бацила поглед и рекла: "Сећи ћемо." Кад је рекла као да је већ одсекла. Двдесетогодишњем момчићу се чинило да се живот завршава – како даље да живи као инвалид, без ноге?

А увече се одједном подигла галама. Причало се да је наводно допутовао неки "светац" - да ли хирург, да ли поп, али чини чуда.

Сад Михаил Васиљевич има пуне 82 године. И свих шест деценија са захвалношћу сећа професора медицине Војно-Јасенецког, који је прошао Руско-јапански и Први светски рат. Кад су бољшевици почели да руше храмове Валентин Фелискович Војно-Јасенецки је постао свештеник. Притом није прекинуо лекарску праксу. Чак ни у прогонству иза Северног поларног круга, у који је војни хирург био прогнан због "контрареволуционарне делатности". Она се заправо састојала у искреној вери у Бога и исто толико искреном непоштовању совјетске власти. Кад је почео Велики отаџбински рат Војно-Јасенецки је замолио да га пусте на фронт обећавајући да ће одробијати прогонство после победе. Одређен је за главног хирурга војне болнице за евакуацију војне јединице 1515. У једној од њих је редов Михаил Бубликов имао среће да га сретне.

Михаил Васиљевич сматра да му хирург није спасио просто ногу, већ живот. Освестивши се после операције упитао је лекара: "А да ли ћу моћи макар мало да ходам?" На то се строги лекар неочекивано осмехнуо: "Моћи ћете и да ходате и да играте до дубоке старости, само ако се мало будете чували."